

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ץ שליט"א

פרשת
צו
י"ד – כ' אדר ב' תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

רש"י

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זוּ עַ"ג זוּ. בְּגֶמָרָא מְפָרֵשׁ סִימָנֵיהוּ: **גמ'** מַעֲמָא דְּמַצָּא כּוּ'. הֶתֵם הוּא דְּאָמַר שְׁהַפְּרוּטוֹת לְבַעַל הַכִּיס: **הָא** בְּלִי וּלְפָנִים פְּרוּטוֹת. הֵרֵי אֵלּוּ הַפְּרוּטוֹת שֶׁל מוֹצְאָן וְאֵינָן שֶׁהַכִּיס לְבַעַל הַמָּעוֹת אֵת הַכִּיס וְחַזּוֹר וְאֵת הַפְּרוּטוֹת שֶׁעָבַר לוֹ וְלֹא אָמְרִינַן מֵהֵאי מָנָא נָפַל: מוּקַּמְתָּן בִּכְלִי כּוּ'. הַקְּבָר מוּכִיחַ דְּהָנֵךְ דְּעַל גַּבֵּי קַרְקַע דְּהָנֵךְ הוּא וְחַיָּיב לְחַזְּרִים לְמִי שֶׁיִּתְּנוּ סִימָן בִּכְלֵי וְכֵן מְעוֹת לְבַעַל הַכִּיס: ה"נ עָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן. כְּגוֹן מְעוֹת לְפָנֵי כִּיס: חַיָּיב לְהַכְרִיז. אַל הֵבֵל וְיִתְּנֵנוּ שֶׁהִכִּיל לְבַעַל הַכִּיס: **בָּא** בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ: תְּנוּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲבֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ מְקַצָּתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע מִקְצָתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וְרִמִּינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכְבוּקָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא. פֵּי' רַשִׁ"י דְּמַתְנֵי' בִּכּוּבָא וִיכִינָא וְקַשְׁיָא דְּקָתָנֵי מָצָא פֵּירוֹת וְיֵ"א דְּכִיתְנָא אַקְרֵי פֵּירֵי כִּדְאָמְרִינַן (בבראשית רבה) וַיַּבֵּא קֵן מִפְּרֵי הָאֲדָמָה זֶרַע פִּשְׁתָּן הֲבִיא וְדוֹחֵק וְתֵרָאָה דְּמַתְנֵי' בְּצַנָּא וּפֵרֵי דְּכִיוָן דְּאֵין הַפֵּרוֹת מְחוּבָּרִים יַחַד אִילּוּ מִן הַכְּלִי נָפְלוּ הָיָה קָצַת נִשְׁאָר מֵהֶם בִּכְלִי אֲבָל פִּשְׁתָּן שֶׁקָּשׁוּר בְּיַחַד יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁבְּכְלִי הָיָה וְנָפַל וְרַ"ח פֵּי' דְּפֵרוֹת אַמְּאנִי דְּקָאָמַר מִקְצָתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

תוספות

הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא. אע"ג דְּפִשְׁתָּן מִקְּנֵי מָצָא פֵּירוֹת וְי"א דְּכִיתְנָא אַקְרֵי פֵּירֵי כִּדְאָמְרִינַן (בבראשית רבה) וַיַּבֵּא קֵן מִפְּרֵי הָאֲדָמָה זֶרַע פִּשְׁתָּן הֲבִיא וְדוֹחֵק וְתֵרָאָה דְּמַתְנֵי' בְּצַנָּא וּפֵרֵי דְּכִיוָן דְּאֵין הַפֵּרוֹת מְחוּבָּרִים יַחַד אִילּוּ מִן הַכְּלִי נָפְלוּ הָיָה קָצַת נִשְׁאָר מֵהֶם בִּכְלִי אֲבָל פִּשְׁתָּן שֶׁקָּשׁוּר בְּיַחַד יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁבְּכְלִי הָיָה וְנָפַל וְרַ"ח פֵּי' דְּפֵרוֹת אַמְּאנִי דְּקָאָמַר מִקְצָתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה כְּרֵיכוֹת בְּרה"י וְכִבְרוֹת שֶׁל בעה"ב וְגִיזֵי צֶמֶר הַלְקוּחִין מִבֵּית הָאוּמָּן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיב לְהַכְרִיז: גמ' מַעֲמָא דְּמָצָא פֵּרוֹת בִּכְלִי וּמָעוֹת בִּכְיס הָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ תְּנוּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ מְקַצָּתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע מִקְצָתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה: אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִגְדָּלָאָה וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין תַּגָּיָא נָמֵי הָכִי מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים חַיָּיב לְהַכְרִיז וְאִלּוּ הֵן עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעִין זֶה עַל גַּב זֶה הָא גּוּפָא קַשְׁיָא אָמְרַת מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא קָסָיְפָא עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין חַיָּיב לְהַכְרִיז הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא לֹא חֲנִינָא לֹא א"ר חֲנִינָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז הֵיכִי דָּמֵי אִי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין אֲפִילּוּ שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז אִי דְּאֵין עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין אֲפִילּוּ שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים נָמֵי לֹא אֶלָּא אִי אִתְּמַר כֵּן אִתְּמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד בְּעַיִן שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים (אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז) וְהֵיכִי דָּמֵי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים רִיוְחָא תַּהֲמָה וְכִי מְצָיְעָא עֵילּוֹיֵהּ וְזוּטָא עֵילּוֹיֵהּ מְצִיעָא דְּאָמְרִינַן אֲנַחְנוּ אֲנַחְנוּ אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד דְּכוּלְּהוּ כִּי הַדְּדֵי נִינְהוּ אע"ג דְּמִנְּחֵי אַהֲדָדֵי חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ אֵימָא אַתְרְמוּיֵי אַתְרְמֵי וּבַהֲדֵי הַדְּדֵי נָפוֹל וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד נָמֵי מַכְרִיז מַאי מַכְרִיז מַכְרִיז מִנָּיַן מַאי אִירְיָא תִּלְתָא אֲפִילּוּ תַּרְיָן נָמֵי אָמַר רַבִּינָא מִבָּעְיָא לֵיהּ לְרַבִּי יִרְמְיָה בִּשְׁיר ר' יִרְמְיָה בִּשְׁוּרָה מַהוּ בְּחֲצוּבָה מַהוּ בְּסוּלָּם מַהוּ חֲדָא דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ כָּל שֶׁאֵילּוּ מַכְנִיס לָהּ קִיסָּם בֵּינֵיהֶן וְנוֹטְלָם מִבֵּית אַחַת חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּעֵי רַב אַשִׁי

כאבני

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה: אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִגְדָּלָאָה וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין תַּגָּיָא נָמֵי הָכִי מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים חַיָּיב לְהַכְרִיז וְאִלּוּ הֵן עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעִין זֶה עַל גַּב זֶה הָא גּוּפָא קַשְׁיָא אָמְרַת מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא קָסָיְפָא עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין חַיָּיב לְהַכְרִיז הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא לֹא חֲנִינָא לֹא א"ר חֲנִינָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז הֵיכִי דָּמֵי אִי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין אֲפִילּוּ שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים נָמֵי לֹא אֶלָּא אִי אִתְּמַר כֵּן אִתְּמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד בְּעַיִן שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים (אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז) וְהֵיכִי דָּמֵי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים רִיוְחָא תַּהֲמָה וְכִי מְצָיְעָא עֵילּוֹיֵהּ וְזוּטָא עֵילּוֹיֵהּ מְצִיעָא דְּאָמְרִינַן אֲנַחְנוּ אֲנַחְנוּ אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד דְּכוּלְּהוּ כִּי הַדְּדֵי נִינְהוּ אע"ג דְּמִנְּחֵי אַהֲדָדֵי חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ אֵימָא אַתְרְמוּיֵי אַתְרְמֵי וּבַהֲדֵי הַדְּדֵי נָפוֹל וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד נָמֵי מַכְרִיז מַאי מַכְרִיז מַכְרִיז מִנָּיַן מַאי אִירְיָא תִּלְתָא אֲפִילּוּ תַּרְיָן נָמֵי אָמַר רַבִּינָא מִבָּעְיָא לֵיהּ לְרַבִּי יִרְמְיָה בִּשְׁיר ר' יִרְמְיָה בִּשְׁוּרָה מַהוּ בְּחֲצוּבָה מַהוּ בְּסוּלָּם מַהוּ חֲדָא דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ כָּל שֶׁאֵילּוּ מַכְנִיס לָהּ קִיסָּם בֵּינֵיהֶן וְנוֹטְלָם מִבֵּית אַחַת חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּעֵי רַב אַשִׁי

כאבני

גמ' מַעֲמָא דְּמָצָא כּוּ'. הֶתֵם הוּא דְּאָמַר שְׁהַפְּרוּטוֹת לְבַעַל הַכִּיס: **הָא** בְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת. הֵרֵי אֵלּוּ הַפְּרוּטוֹת שֶׁל מוֹצְאָן וְאֵינָן שֶׁהַכִּיס לְבַעַל הַמָּעוֹת אֵת הַכִּיס וְחַזּוֹר וְאֵת הַפְּרוּטוֹת שֶׁעָבַר לוֹ וְלֹא אָמְרִינַן מֵהֵאי מָנָא נָפַל: מוּקַּמְתָּן בִּכְלִי כּוּ'. הַקְּבָר מוּכִיחַ דְּהָנֵךְ דְּעַל גַּבֵּי קַרְקַע דְּהָנֵךְ הוּא וְחַיָּיב לְחַזְּרִים לְמִי שֶׁיִּתְּנוּ סִימָן בִּכְלֵי וְכֵן מְעוֹת לְבַעַל הַכִּיס: ה"נ עָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן. כְּגוֹן מְעוֹת לְפָנֵי כִּיס: חַיָּיב לְהַכְרִיז. אַל הֵבֵל וְיִתְּנֵנוּ שֶׁהִכִּיל לְבַעַל הַכִּיס: **בָּא** בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ: תְּנוּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲבֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ מְקַצָּתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע מִקְצָתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה כְּרֵיכוֹת בְּרה"י וְכִבְרוֹת שֶׁל בעה"ב וְגִיזֵי צֶמֶר הַלְקוּחִין מִבֵּית הָאוּמָּן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיב לְהַכְרִיז: גמ' מַעֲמָא דְּמָצָא פֵּרוֹת בִּכְלִי וּמָעוֹת בִּכְיס הָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ תְּנוּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ מְקַצָּתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע מִקְצָתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:**

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה: אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִגְדָּלָאָה וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין תַּגָּיָא נָמֵי הָכִי מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים חַיָּיב לְהַכְרִיז וְאִלּוּ הֵן עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעִין זֶה עַל גַּב זֶה הָא גּוּפָא קַשְׁיָא אָמְרַת מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא קָסָיְפָא עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין חַיָּיב לְהַכְרִיז הָא מִשֶּׁלְּחֵי אֵימָא לֹא חֲנִינָא לֹא א"ר חֲנִינָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז הֵיכִי דָּמֵי אִי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין אֲפִילּוּ שֶׁל שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים נָמֵי לֹא אֶלָּא אִי אִתְּמַר כֵּן אִתְּמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד בְּעַיִן שְׁלֹשָׁה מִלָּכִים (אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז) וְהֵיכִי דָּמֵי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים רִיוְחָא תַּהֲמָה וְכִי מְצָיְעָא עֵילּוֹיֵהּ וְזוּטָא עֵילּוֹיֵהּ מְצִיעָא דְּאָמְרִינַן אֲנַחְנוּ אֲנַחְנוּ אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד דְּכוּלְּהוּ כִּי הַדְּדֵי נִינְהוּ אע"ג דְּמִנְּחֵי אַהֲדָדֵי חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ אֵימָא אַתְרְמוּיֵי אַתְרְמֵי וּבַהֲדֵי הַדְּדֵי נָפוֹל וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד נָמֵי מַכְרִיז מַאי מַכְרִיז מַכְרִיז מִנָּיַן מַאי אִירְיָא תִּלְתָא אֲפִילּוּ תַּרְיָן נָמֵי אָמַר רַבִּינָא מִבָּעְיָא לֵיהּ לְרַבִּי יִרְמְיָה בִּשְׁיר ר' יִרְמְיָה בִּשְׁוּרָה מַהוּ בְּחֲצוּבָה מַהוּ בְּסוּלָּם מַהוּ חֲדָא דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ כָּל שֶׁאֵילּוּ מַכְנִיס לָהּ קִיסָּם בֵּינֵיהֶן וְנוֹטְלָם מִבֵּית אַחַת חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּעֵי רַב אַשִׁי

כאבני

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זוּ עַ"ג זוּ. בְּגֶמָרָא מְפָרֵשׁ סִימָנֵיהוּ: **גמ'** מַעֲמָא דְּמָצָא כּוּ'. הֶתֵם הוּא דְּאָמַר שְׁהַפְּרוּטוֹת לְבַעַל הַכִּיס: **הָא** בְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת. הֵרֵי אֵלּוּ הַפְּרוּטוֹת שֶׁל מוֹצְאָן וְאֵינָן שֶׁהַכִּיס לְבַעַל הַמָּעוֹת אֵת הַכִּיס וְחַזּוֹר וְאֵת הַפְּרוּטוֹת שֶׁעָבַר לוֹ וְלֹא אָמְרִינַן מֵהֵאי מָנָא נָפַל: מוּקַּמְתָּן בִּכְלִי כּוּ'. הַקְּבָר מוּכִיחַ דְּהָנֵךְ דְּעַל גַּבֵּי קַרְקַע דְּהָנֵךְ הוּא וְחַיָּיב לְחַזְּרִים לְמִי שֶׁיִּתְּנוּ סִימָן בִּכְלֵי וְכֵן מְעוֹת לְבַעַל הַכִּיס: ה"נ עָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן. כְּגוֹן מְעוֹת לְפָנֵי כִּיס: חַיָּיב לְהַכְרִיז. אַל הֵבֵל וְיִתְּנֵנוּ שֶׁהִכִּיל לְבַעַל הַכִּיס: **בָּא** בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ: תְּנוּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּרוֹת כֵּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת חֲבֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ מְקַצָּתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע מִקְצָתָן בִּכְלִי וּמְקַצָּתָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע חַיָּיב לְהַכְרִיז וּרְמִינְהוּ מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן חַיָּיב לְהַכְרִיז בָּא בַּעַל סִימָן וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ זָכָה הִלָּה בַּדָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן אָמַר רַב יְבִיד לֹא קַשְׁיָא הָא בִּכּוּבָא וִיכִינָא הָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי רַב פָּפָּא אָמַר הָא וְהָא בְּבִצְנָא וּפֵרֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי הָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּלָא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי הָא דְּלָא מֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְאֵיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא דְּמֻהְדָּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי וְלֹא קַשְׁיָא הָא דְּאִית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא הָא דְּלֵית לָהּ אוֹנְגֵּן לְצַנָּא: צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מְעוֹת. שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מְנָיַן חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּר פֵּירוֹת שֶׁמָּעָה מִינָּהּ מָקוֹם חַיֵּי סִימָן תְּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת:

שְׁלֹשָׁה מְמַבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה כְּרֵיכוֹת בְּרה"י וְכִבְרוֹת שֶׁל בעה"ב וְגִיזֵי צֶמֶר הַלְקוּחִין מִבֵּית הָאוּמָּן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיב לְהַכְרִיז: גמ' מַעֲמָא דְּמָצָא פֵּרוֹת בִּכְלִי וּמָעוֹת בִּכְיס

כְּאַבְנֵי בֵּית קוּלִים. מִכאן אר"ת דְּאִין שם ע"ז מִרקוּלִיס אֶלָּא קוּלִיס כדאמרינן הָכָא וְהָא דְּקָרֵי לֵיהּ בְּעַלְמָא מִרקוּלִיס הַיְינוּ חִילּוּף קוּלוּס דְּדֻמִּים קוֹרִים קוּלוּס לְשׁוֹן שִׁבְחָא וְחַכָמִים שֶׁחִלִּיפוּ לְגַנאי לְשׁוֹן לַעַג וְקָלֶס (תוספות מד) וּמִמה הוּא חִילּוּף כְּמוֹ מִד דְּשַׁחוּשָׁה דְּקָרֵי גִּיד הַנָּשֶׁה (חולין דף צד.) וּמִד דְּפַרְוָקָא דְּהַגּוֹזֵל בְּתַרָא (ב"ק קיג:):

אַחַר הַגְּפָה. מְקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּמְּרוֹת קָצָת אֲבָל מָצָא בִּמְקוֹם שֶׁאֵין מִשְׁתַּמֵּר כְּלָל וְדַאי אֲבִידָה הִיא וְנִתְיַאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִיָּן שֶׁאֵין בָּהּ סִימָן וְלֹא מִיָּרְרוּ בָּהּ וְלֹא יָדְעוּ בְּוַדַּאי שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְהֵיכִי דְּמֵי כְּגוֹן שֶׁנָּפְלָה מִמֶּנּוּ בְּתוֹךְ בַּיִת שֶׁכֻּלּוֹ מְלֵא פֵּרוֹת וְלֹא יָדַע בְּוַדַּאי שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְלֹא יָרְרוּ בָּהּ וְנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִיָּן שֶׁאֵין בָּהּ סִימָן וְלֹא מִיָּרְרוּ בָּהּ וְלֹא יָדְעוּ בְּוַדַּאי שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְהָא דְּקָתָנֵי אַחַר הַגְּפָה לְאַשְׁמוּעִינַן דְּאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא הַרְבֵּה מִי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְשָׁם וְלֹא הִגִּיעַ אֵין לְךָ גְּפָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן הֲרֵי הִיא שֶׁלּוֹ וְלֹא הָוֵי כְּמִי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִיָּן שֶׁאֵין בָּהּ סִימָן וְלֹא מִיָּרְרוּ בָּהּ וְלֹא יָדְעוּ בְּוַדַּאי שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ דְּהָתָם לֹא יָדַע בְּוַדַּאי שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְלֹא יָרְרוּ בָּהּ וְלֹא נ

דְּשָׁתֵיךְ טְפֵי. הָעֲלוּ חֻלְּדָּה רַבָּה דְּכוּלֵּי הַאי לֹא שָׁבִיק לַהּ: **סְבִינָא.** הִנַּמְצָא בְּאֶחָד מֵחוֹרֵי הַכּוֹתֶל: **בְּתַר קָתֵא.** אֲזַל אִי קָתֵיהּ לְגַיְיס בְּנֵי הַבַּיִת נְתָנוּהוּ שָׁם אִי קָתֵא לְבַר בְּנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים נְתָנוּהוּ שָׁם שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ אַחֲזוֹתָן וְכֵן כֵּיצַד בְּתַר שְׁנַיִם אַשְׁכְּחֵיהּ. **בְּאוּדְרָא.** מוֹכֵּה: **נְקָבָא.** פְּלָטָה שֶׁל בְּסָתָא: **מְמוֹלָא.** מִן הַחֻפָּץ שֶׁמַּחֲזִיק כָּל רוֹחַב הַכּוֹתֶל: **לֹא צְרִיכָא דִּמְשַׁפֵּי.** הַגּוּבָּה הָיְתָה תְּחִילָּה וְאַשְׁתְּפוּכֵי אִשְׁתַּפּוּכֵי לְצַד הַנָּמוּךְ קמ"ל: **לְפָנִי סוֹחֲרֵי הַבָּהָמָה:** בֵּירוּשָׁלַיִם: **לְעוֹלָם.** בֵּין בְּשָׁעַת הֶרֶגֶל בֵּין שְׁלֹא בְּשָׁעַת הֶרֶגֶל: **מַעֲשֵׂר.** שֶׁרּוֹב בָּשָׂר שֶׁבָּאוּ בִּירוּשָׁלַיִם מַעֲשֵׂר לִפְנֵי שֶׁאִין אָדָם שׁוֹהֶה בִּירוּשָׁלַיִם עַד שֶׁיֹּאכַל כָּל מַעֲשְׂרוֹתָיו וּנוֹתֵן מָעוֹת מַעֲשֵׂר לְעֲנֵי הָעִיר אוֹ לְאוֹהֲבֵי יוֹשְׁבֵי הָעִיר וְרוֹב הוֹצָאוֹת מַעֲשֵׂר לוֹקְחִין בָּהֶן בְּהֵמוֹת לִשְׁלָמִים בִּדְגָמֶר שָׁם שָׁם מַעֲשֵׂר מְשֻׁלָּמִים בְּמִסְקָּה מְנָחוֹת (דף פב.): **וּבְהֵמָה חוּלִּין.** וְאֶפִילּוּ בְּשָׁעַת הֶרֶגֶל וְאע"פ שֶׁרוֹב מָעוֹת שֶׁבְּעִיר מַעֲשֵׂר שְׁעוֹלֵי רַגְלִים מְבִיאִין מָעוֹת מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן לְאָכְלָם לֹא שִׁבְקִינַן רוּבָּא דְּשִׁתָּא וְאָזְלִינַן בָּתַר רֶגֶל אֶלָּא אָמַר' מִלְּפָנֵי הֶרֶגֶל נִפְלָא בְּאן וְחוּלִּין הָךְ: **וּבִירוּשָׁלַיִם.** בְּשִׁאר שְׁוּקֵיהֶם שֶׁבָּהּ: **בְּשֵׁאר יְמוֹת הַשָּׁנָה חוּלִּין.** דְּרוֹב מָעוֹת שֶׁבָּעִיר חוּלִּין: **וּבְשָׁעַת הֶרֶגֶל מַעֲשֵׂר.** שֶׁרּוֹב מָעוֹת הָעִיר מַעֲשֵׂר: **אֲמַר' רַב שְׁמָעְיָה בַּר יְעֵרְיָה מַאי טַעְמָא.** בִּירוּשָׁלַיִם בְּשָׁעַת הֶרֶגֶל מַעֲשֵׂר וְלֹא אָמְרִי מִלְּפָנֵי הֶרֶגֶל נִפְלָא כְּדַאֲמָרַן בְּהָבֵי הַבַּיִת: **דְּשׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם עֲשׂוּיִין לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם.** וְאם נִפְלָא שָׁם לִפְנֵי הֶרֶגֶל כְּבָר מְצָאוּם מְכֻבָּדִי הַשּׁוּק אֲבָל הַר הַבַּיִת אֵין צָרִיךְ לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם שֶׁאִין טִיט וְעָפָר מְקֻלְּט שָׁם מִתּוֹךְ שֶׁהוּא מְשׁוּפָּע וְעוֹד שֶׁאִין אָדָם נִכְנָס שָׁם בְּמַנְעָל וּבְאֶבֶךְ שֶׁעַל רַגְלָיו: **אֶלָּמָא.** בְּדָבָר כָּבֵד מְצָאנוּם מְכֻבָּדִי הַשּׁוּק אֲבָל הַר הַבַּיִת אֵין עֲרוּכִין לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם: **הָבָא נַמִּי.** סְתָם שׁוֹכֵר בַּיִת כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא מַחֲפֵּשׂ כָּל צְרוֹרוֹתָיו וְנוֹטֵל אֶת שֶׁלּוֹ וְיוֹצֵא וְנִמְצָא הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכְּחוּהוּ שֶׁאִילּוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁכְּחוּהוּ כְּבָר מְצָאוּ הָאַחֲרוֹנִים: **לְשָׁלְשָׁה יִשְׂרָאֵל.** בְּבַת אַחַת וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִי שֶׁנֶּפֶשׁ מִמֶּנּוּ מְיָאֵשׁ דְּלֹא יָדַע מִמָּאן נְפַשׁ: **פּוּנְדָּק.** מָקוֹם שֶׁעוֹבְרִים וְשָׁבִים לָנִים לַיְלָה אֶחָד וּשְׁנַיִם: **וְאֶפִילּוּ בְּרוּב יִשְׂרָאֵל.** דַּעֲבִיד דְּמִיְּאִישׁ וְלֹא קָמִיךְ דְּלֵיהְדְּרוּ נַהֲלִיהּ דְּלֹא מִפְּלָגִי בֵּין דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן לְאֵין בּוֹ סִימָן: **שְׁלֹשָׁה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים.** אֵיידֵי דְּנָקַט שְׁלֹשָׁה גְּבֵי יִשְׂרָאֵל נָקַט נַמִּי גְּבֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְה"ה חַד וּבְלִבַד שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרוֹן: **אֶפִילּוּ תֵּימָא לְשָׁלְשָׁה יִשְׂרָאֵל.** וְלֹא תִּפְשׁוֹט דְּהָלְכָה כְּרַשְׁבַּ"א דְּבֵי פְּלִיגֵי רַבָּנָן עָלָיהּ הֵיכָא דְּנָפְקָא לְהוּ מִדְּלָא כְּתִיב דָּבָר רְאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֲבָל הָכָא הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר לְהוּ לְהִתְחַלֵּק אֶלָּא בְּשָׁלֹשׁ וְלֹא הֻזְּהֲרוּ אֶלָּא עַל שְׁלֹשָׁה לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּלוֹקֵחַ מִן הַתָּגָר דְּאִי אֶפְשָׁר לְמִיזַל הָכִי שְׁלוּ וְלֹא אָמְרִי' בְּכוּלְּהוּ הָכִי אֶלָּא בְּשֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בְּשָׁלֹשָׁה וְנִשְׁתַּיְּרוּ שְׁנַיִם וְאֶחָד שֶׁהֲרֵי כְּבָר נִתְחַלְּקוּ בְּשָׁלֹשָׁה וְאֵין לְךָ חֲזָקָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ: **הָכָא.** בְּשָׁלֹשָׁה שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בְּשָׁלֹשָׁה: **אֲבָל הָכָא.** בְּשָׁלֹשָׁה שֶׁהִתְחִילוּ בְּשָׁלֹשָׁה: **אֲמַר' רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אֲפִי' תֵּימָא לְשָׁלְשָׁה יִשְׂרָאֵל לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם.** וְא"ת וְהָא אָמְרִינַן פֶּרֶק הָרוֹאֶה (ברכות דף סב:) לֹא יִכָּנֵס אָדָם בְּהֵךְ הִבַּיִת בְּמָעוֹת הַיְצוּרִים לוֹ בְּסִדְנוֹ א"כ מִסְתַּמָּא שֶׁל הַקְּדֵשׁ הֵם וְנִפְלוּ מִן הַמְּבִיאִין לְלִשְׁכָּה בְּנִיסָן וי"ל דְּאִין אָסוּר לְיַכְּנֵס אֶלָּא בְּמָעוֹת הַיְצוּרִים לוֹ בְּסִדְנוֹ בְּפַרְסָיָא דְּרַבְרְבֵי שֶׁנּוֹשֵׂא אוֹתָם לְסַחוֹרָה וּגְבֵי הוּא דְּכְעֵין זֶה אֲפִילּוּ אָסוּר אֲבָל בְּיָדוֹ אֲפִילּוּ הֵם שֶׁל חוּלִּין מוּתָּר לְיַכְּנֵס (ועיין תוס' פסחים ז.):

דְּשָׁתֵיךְ טְפֵי בְּכוּלְּהוּ חָדֵשׁ מֵחֲצִיוֹ וְלַחוּץ שֶׁלּוֹ מֵחֲצִיוֹ וְלִפְנִים שֶׁלּוֹ מֵחֲצִיוֹ: **לִפְנִים שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת:** אָמַר' רַב אַשִׁי סְבִינָא בָּתַר קָתֵא וְכֵיסָא בָּתַר שְׁנֵיהֶן וְאֶלָּא מֵתְנִי' דְּקָתָנֵי וְלִחוּץ שֶׁלּוֹ מֵחֲצִיוֹ וְלִפְנִים שֶׁלּוֹ מֵחֲצִיוֹ לִגְאִי אִי שְׁנֵיהֶן לְגַבֵּי אִי קָתָא לְבַר אִי שְׁנֵיהֶן לְגַאִי אִי קָתָא לְבַר מַתְנִי' בְּאוּדְרָא וְנִסְכָּא תְּנָא אִם הָיָה כּוֹתֶל מְמוּלָּא מֵהֶן חוֹלְקִין פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּמִשְׁפֵּי בְּחַד גִּיסָא מַהוּ דְּתֵימָא אִשְׁתַּפּוּכֵי אִישְׁתַּפּוּכֵי קמ"ל: **אִם הָיָה מְשֻׁכָּח:** לַאֲחֵרִים אֲפִילּוּ (מְצָא) בְּתוֹךְ הַבַּיִת חֲרֵי אִלּוּ שֶׁלּוֹ: וְאַמַּאי לֵיזִיל בָּתַר בָּתְרָא מִי לֹא תְּנַן מָעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ לִפְנֵי סוֹחֲרֵי בְּהֵמָה לְעוֹלָם מֵעֲשֵׂר בְּהַר הַבַּיִת חוּלִּין וּבִירוּשָׁלַיִם בְּשָׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה חוּלִּין בְּשָׁעַת הֶרֶגֶל הַכֹּל מֵעֲשֵׂר וְאָמַר ר' שִׁמְעוֹן בַּר יְעֵרְיָא מַאי מַעֲמָא הוֹאִיל וְשׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם עֲשׂוּיִין לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם אֶלְמָא אָמְרִינַן קַמָּאֵי קַמָּאֵי אָזְלוּ וְהַנֵּי אַחֲרֵינֵי נִינְהוּ הָכָא נַמִּי קַמָּא קַמָּא אָזֵל וְהַנֵּי דְּבַתְרָא הוּא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם בַּר קַפָּרָא פּוּנְדָּק שֶׁעָשָׂאוֹ לִשְׁלֹשָׁה יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּע מִינָּהּ הֲלָכָה בְּר"ש בֶּן אֶלְעָזָר אַפִּי' בְּרוֹב יִשְׂרָאֵל אֶלָּא אָמַר רַב מְנַשְּׁיָא בַּר עַקֹּב בְּגוֹן שֶׁעָשָׂאוֹ פּוּנְדָּק לִשְׁלֹשָׁה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אֲפִי' תֵּימָא לִשְׁלֹשָׁה יִשְׂרָאֵל מַאי מַעֲמָא הוֹאִיל דְּנָפֵל מִינַּיהּ מְיָאֵשׁ מִימֵּר אָמַר מִכְּדֵי אֵינִישׁ אַחֲרִינָא לֵית הָוֶה בְּהֲדֵי אֶלָּא הָנֵי אָמְרֵי קַמַּיְיהוּ כְּמָה זְמַנֵּי לֵיהְדְּרוּ לִי וְלֹא הֲדְרוּ לִי וְהָשְׁתָּא לֵיהְדְּרוּ אִי דְּעָתַיְיהוּ לְאַהֲדוּרָה אַהֲדוּרָה נַיְחְלִי וְהַאי דְּלֹא אַהֲדְרוּהָ לִי בְּרַעֲתַיְיהוּ לְמִיגְלְהָהּ וְאַוְּדָא רַב נַחְמָן לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר רַב נַחְמָן רָאָה סָלָע שנפל עֲשׂוּיִין לְהִתְכַּבֵּד בְּכָל יוֹם. וְא"ת וְהָכָא אֵין מִתְכַּבְּדוֹת אֶלָּא בְּשֶׁבִּיל שְׁרָצִים שֶׁלֹּא יִטַּמְּאוּ הַשְּׁהוּיוֹת וְלֹא בְּשֶׁבִּיל הַמָּעוֹת וּבְגְרָה (דף נו: רשם ד"ה שו"מ) מוּכָּח דְּמִבּוֹר דְּאִיבָּעֵי בְּחִזְקַת בְּדוּקָה מִשְּׁרָצִים אע"פ שֶׁבְּבַדּוּחֵי אֵינוֹ מוֹעִיל כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָּדְקוּ מִשְּׁרָצִים בְּשָׁעַת כִּיבּוּד וי"ל כֵּיוָן שֶׁבּוֹדְקִין מִשְּׁרָצִים שֶׁלֹּא יְהֵא אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ מָעוֹת אִם הָיוּ שָׁם: **הָכָא** נמי קָמָא קָמָא אָזֵל לֵיהּ. וְא"ת וְלוֹקֵי מִתְנִי' כְּגוֹן שֶׁנִּמְצְאוּ בְּגוּמָא שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ ע"י כִּיבּוּד כְּדִמּוּכָּח פ"ק דְּפִסָּחִים (דף ו. ושם) גְּבֵי תְּרֵיכָה שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ מָעוֹת מֵעֲשֵׂר וְחוּלִּין דְּאע"ג שֶׁכִּיבּוּד הַתְּרֵיכָה אוֹלְינַן בָּתַר רוֹב מָעוֹת שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ שָׁם וְלֹא בָּתַר בָּתְרָא בְּשֶׁנִּמְצְאוּ בְּגוּמָא דְּיֵשׁ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ גּוּמָא שֶׁנִּבְדֶּקֶת עַל יְדֵי כִּיבּוּד דְּאָמַר פֶּרֶק דַּם נְדָּה (נדה נו: ושם ד"ה בגומא) וְיֵשׁ גּוּמָא שֶׁהִיא עֲמוּקָה אוֹ סָדֵק שֶׁהוּא עָמוּק שֶׁאֵינוֹ נִבְדָּק ע"י כִּיבּוּד כִּי הֵיכִא דְּפַסְקִינַן וּמִתְנִי' דְּלָקְחָהּ מִמָּצָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת לֹא מִשְּׁמָע שֶׁמְּצָאָהּ בְּסֶדֶק עָמוּק אֵי בְּגוּמָא עֲמוּקָה כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא יוּכַל לוֹ לְמָצוֹא בְּשָׁעַת כִּיבּוּד:

לְשָׁלְשָׁה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. בְּפֹחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לֹא מִקְרֵי רוֹב וּמֵיירֵי שֶׁעֲדַיִין יָשְׁבָה בְּבֵית דִּאי לֹאו הָכֵי הַוֵי בְּעִבּוּל שֶׁהוּא בְּתַרְיָא: **אֲפִילּוּ** תֵּימָא לִשְׁלֹשָׁה יִשְׂרָאֵל. מִלְּתֵיהּ דְּבַר קָפָּרָא מְפָרֶשׁ דְּאָמַר בְּנֵי אָדָם מֵיירֵי אֲפִי' בִּשְׁלֹשָׁה יִשְׂרָאֵל וְאַפִּילּוּ הָכֵי דְּעָבְדִי בְּרוֹב יִשְׂרָאֵל חַיִּיב לְהַחֲזִירָהּ הָכָא הַוֵי שְׁלוּ כִּדְמַשְׁמַע וְא"ת וְלָמָּה לִי שְׁלֹשָׁה בְּתַרְיָא וּבְעֵל הַבַּיִת סָגֵי דְּכָל אֶחָד יֹאמַר חֲבֵירוֹ לָקְחָהּ כִּדְאָמַר בְּסָמוּךְ גְּבֵי רָאָה סָלָע שֶׁנָּפְלָה מִשְּׁלֹשָׁה וי"ל דִּלְא סָגֵי בִּפְחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּאִימַּר דְּמַאֲחֵר מִן הַשּׁוֹרִים אֲבָל הָכָא אֵינָם חוֹשְׁדִים אֵת בַּעַל הַבַּיִת וְלֹכָךְ אֵין הָאוֹבֵד מִתְיָאֵשׁ דְּסָבוּר וַדַּאי חֲבֵירוֹ לָקְחָהּ וְיַחֲזִירֶנּוּ לוֹ (וע"ל דְּבָעֵי לְאוּקְמֵי אֲפִילּוּ אֵין בַּעַל הַבַּיִת מַכִּירָם):

שנפל
נקימנא

שֶׁנָּפַל מִשְּׁנֵים חַייָב לְהַחֲזִיר. אֲפִילּוּ אֵין בּוֹ סִימָן דְּאִינּוּ מִתְאַיֵּשׁ לְעוֹלָם וּמְיַיצֵי שְׁנֵיהֶם בְּקִשּׁוּחֵי יַחַד קוֹדֶם שֶׁבָּא זֶה וּמְצָאָהּ וְלָכָךְ סָבוּר וְדַאי שֶׁהַבְּיוּרוֹ לְקַחָהּ כְּשֶׁבְּקְשָׁה עִמּוֹ וְאִינוֹ מִתְאַיֵּשׁ לְעוֹלָם שֶׁמְּחַשֵּׁב שׁוּתָּפֵי נִיצּוֹל בְּיָיִן שֶׁרַאיְנוּת בְּיָיִן וּמִיהוּ יֵ"ל דְּטוֹעֵן בְּרֵי לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אַחֵר כִּי אִם הוּא אַךְ קְשָׁה דְּבִימֵי בַּר כַּפָּרָא עַדַיִין לֹא נִתְקַנָּה שְׁבוּעַת הַיֶּסֶת וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ שֶׁבְּלֹא שְׁבוּעָה אֵינוֹ מִתְאַיֵּשׁ לְעוֹלָם כְּדִפְרִישִׁית: **לֹא** אָמְרָן אֶלָּא כִּי לֵית בֵּיהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה לְכָל חַד וְחַד. דְּהֵיינוּ כִּי לֵיכָא שֵׁשׁ פְּרוּטוֹת אֶלָּא ב' דְּמָה נַפְשָׁךְ אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר אִם שֶׁלְּשְׁתָּן שׁוּתָּפִין אֵין כָּאן כְּדֵי הַשְׁבָּחָה יִתְאַיֵּשׁ כִּי הַשְּׁנַיִם וְאִם אֵינָן שׁוּתָּפִין הָאוֹבֵד יִתְאַיֵּשׁ כִּי הַשְּׁנַיִם יְדִידוּתוֹ כָּל אֶחָד עַל חֲבֵירוֹ וְא"ת וְיִיחוּשׁ שֶׁמָּא שְׁנַיִם הֵם שׁוּתָּפִין דְּאִין חוֹשְׁדִים זֶה אֶת זֶה וְלֹא מִתְאַיְּשִׁי שְׁלִישִׁיִּים יִטְעֲנוּ בְּטַעֲנַת בְּרֵי לְשָׁלִישִׁי וְכֵן בְּאִיכָּא דְּאָמְרִי אָמְרִי קָאָמַר הָנֵי שׁוּתָּפֵי נִיצּוֹל וְחַד מִינַּייהוּ אָזֵיל מָנָךְ גְּבֵי חֲבֵירָךְ נִימָא אִימוֹר שְׁנַיִם מֵהֶם הֵם שׁוּתָּפִין וְאִין חוֹשְׁדִין זֶה אֶת זֶה וְרָאמְרִי וְדַאי שֶׁהַשְּׁלִישִׁי לְקָחָהּ וְ"ל דְּוַדַּאי כִּי לֵיכָא אֶלָּא שְׁנַיִם הָאַחַד יִטְעַן בְּרֵי לְחֲבֵירוֹ אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלִשָׁה לֹא יִטְעֲנוּ בְּטַעֲנַת בְּרֵי לְשָׁלִישִׁי אֲפִי' זֶה מ"מ סָבוּר שֶׁהַשּׁוּתָּפוּת לְקָחָהּ לְצָעֲרוֹ עַד זְמַן יִהְיוּ שְׁנַיִם מֵהֶן שׁוּתָּפִין דְּנִדֵּי דְּאִין חוֹשְׁדִים זֶה אֶת מְרוּבֶּה דְּרַאֲמוּר בְּסִמּוּךְ דְּאִי אֵיכָא שֵׁשׁ פְּרוּטוֹת דְּאִינָם מִתְאַיְּשִׁים שֶׁשְּׁבוּרִים שֶׁחֲבֵרֵיהֶם מְצָאָם וּמַעֲלִים מֵהֶם לְהַקְנִיט וּלְצָעֲרוֹ עַד זְמַן מְרוּבֶּה וּלְבְסוֹף יְחַזִּירֶנָּה רע"ק דְּבִיוָן שֶׁשְּׁלִישִׁי הוֹלְכִין יַחַד אֵין לוֹמַר שׁוּתָּפִין שְׁנַיִם מֵהֶם אֶלָּא אוֹ בּוּלָּם שׁוּתָּפִין אוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ:

מַתְנָה בְּעַלְמָא הוּא דְּיָיהֵב לֵיהּ. וא"ת וְהָלֹא לְאוֹ דִּלְמָא תְּגוּלֵי מִקְּרֵי נִיתֵּק לַעֲשֵׂה בְּפ' שִׁילּוּחֵי הָכֵן (חולין דף קמא). א"כ כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן גְּזֵילָה לֹא מִקְרֵי מַתָּנָה גַּם הָכָא תִּשְׁיבֵם לְמָה לֹא תִּיקֵּן רַ"ל דִּלְמָא קָאֵי אֶלָּא עַל לְאוֹ דִּלְמָא תּוֹכֵל לְהִתְעַלֵּם שֶׁעֲבַר עַל לֹא תוּכַל הַחֲזִיר קוֹדֶם רְאוֹתוֹ: **אֵינוֹ** עוֹבֵר אֶלָּא מִשּׁוּם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם. וּבפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף לז. ושם ד"ה מעקה) דְּחִשְׁבַת הֲשָׁבַת אֲבֵידָה עֲשֵׂה שֶׁאֵין הַזְּמַן גְּרָמָא הָיְינוּ בְּעִנְיַן שֶׁבְּכָאן וְא"ת וְאַמַּאי לֵיכָא לְאוֹ דִּלְמָא תְּגוּלֵי אִי מִשּׁוּם דְּבַהְתֵיהּ אַתָּא לְיָידֵיהּ הָלֹא בִּכּוּבְיָא שֵׁכִר שְׁכִיר אֵיכָא לְאוֹ כְּדְאָמַר בְּפֶרֶק אֵיזֶהוּ נָשׁךְ (לקמן דף סא. ושם) וְ"ל דְּהָתָם כְּשֶׁמַּתְבִּיעַ לְגוּלֵי לֹא נִתְאַשּׁוּ הַבְּעָלִים וְהָכָא כֵּבָר נִתְאַשּׁוּ: **אֲפִילּוּ** צְרוּרִין. רַשְׁ"י ל"ג צְרוּרִין דְּאִם הָיָה בְּהֶם מְכָרִיז וְ"ל דְּצָרִיס לֵיהּ וְאִילּוּ הָכִי אֵיכָא רוֹב עִבּוּרִים מְצוּיִים שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ וְא"נ דְּאֵיכָא סִימָן דְּהַלְכָּךְ בְּרֵי' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּהָא:

בלוקח

שֶׁנָּפַל מִשְּׁנַיִם חַייָב לְהַחֲזִיר מַאי טַעְמָא הַאי הוּא דְּנָפַל מִינֵּיהּ לֹא מְיָאֵשׁ מֵימַר אָמַר מִכְּדֵי אֵינִישׁ אַחֲרִינָא לֹא הָוֶה בַּהֲדֵי אֶלָּא הַאי נְקִימְנָא לֵיהּ וַאֲמִינָא לֵיהּ אַנַּתְּ הוּא דִּשְׁקַלְתֵּיהּ בְּשָׁלְשָׁה אֵינוֹ חַייָב לְהַחֲזִיר מַאי טַעְמָא הַאי הוּא דְּנָפַל מִינֵּיהּ וַדַּאי מְיָאֵשׁ מֵימַר אָמַר מִכְּדֵי תְּרֵי הָווּ בַּהֲדֵי אִי נְקִימְנָא לְהַאי אָמַר לֹא שְׁקַלְתֵּיהּ וְאִי נְקִימְנָא לְהַאי אָמַר לֹא שְׁקַלְתֵּיהּ אָמַר רָבָא הַאי דְּאָמְרַת בִּשְׁלָשָׁה אֵינוֹ חַייָב לְהַחֲזִיר לֹא אָמְרָן אֶלָּא בְּיֵשׁ שָׁוֶה פְּרוּטָה לְכָל חַד וְחַד אֲבָל אֵית בֵּיהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה לְכָל חַד וְחַד חַייָב לְהַחֲזִיר מַאי טַעְמָא אֵימוֹר שׁוּתָּפֵי נִינְהוּ וְלֹא מְיָאֲשׁוּ אֵיכָא דְּאָמְרֵי אָמַר רָבָא אע"ג דְּלֵית בֵּיהּ אֶלָּא שָׁוֶה שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת חַייָב לְהַחֲזִיר מַאי טַעְמָא אֵימוֹר שׁוּתָּפֵי נִינְהוּ וְחַד מִנַּייהוּ אַחוֹלֵי אַחֲלֵיהּ לְמָנָךְ נִימָא אִימוֹר חַבְרִיהּ נִינְהוּ וְאָמַר רָבָא רָאָה סֶלַע שֶׁנָּפְלָה נְטָלָהּ לְפָנַי יֵאוּשׁ עַל מְנָת לְגוֹזְלָהּ עוֹבֵר בְּכוּלֵּן מְשׁוּם לֹא תְגוֹזֵל וּמְשׁוּם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם וּמְשׁוּם לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם וְאע"ג דְּחָזְרָה לְאַחַר יֵאוּשׁ מַתָּנָה הוּא דְּיָיהֵב לֵיהּ וְאֵימוֹרָא דְּעָבַד עָבַד וְנָטְלָהּ לְפָנַי יֵאוּשׁ עַל מְנָת לְהַחֲזִירָהּ וּלְאַחַר יֵאוּשׁ נִתְבַּיֵּן לְגוֹזְלָהּ עוֹבֵר מְשׁוּם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם הַמְתִּין לָהּ עַד שֶׁנִּתְאָיְשׁוּ הַבְּעָלִים וְנָטְלָהּ אֵינוֹ עוֹבֵר אֶלָּא מְשׁוּם לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם בִּלְבָד אָמַר רָבָא הַאי מַאן דְּחָזֵי לְאַהֲדוּרֵי לֵיהּ מַאי טַעְמָא אֵימוֹר שׁוּתָּפֵי נִינְהוּ וְשַׁקְלֵיהּ לֹא מְיַיהֵב דְּנָפַל מִינֵּיהּ אֶלָּא בְּחֶנּוּת חֲרֵי אִלּוּ שְׁלֹּ: **מתני'** מְצָא בְּחֶנּוּת חֲרֵי אִלּוּ שְׁלֹּ בֵּין הַתֵּיבָה וְלַחֲנֻנִי שֶׁל חֲנֻנִי לִפְנֵי שׁוּלְחָנֵי חֲרֵי אִלּוּ שְׁלֹּ בֵּין הַכִּפָּא וְלִשׁוּלְחָנֵי חֲרֵי אִלּוּ שֶׁל שׁוּלְחָנֵי הַלּוֹקֵחַ פֵּירוֹת מֵחֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁשִּׁלַּח לוֹ חֲבֵירוֹ פֵּירוֹת וּמָצָא בָּהֶן מָעוֹת חֲרֵי אִלּוּ שֶׁלּוֹ אִם הָיוּ צְרוּרִין נוֹטֵל וּמַכְרִיז: **גמ'** אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֲפִילּוּ מוּנָּחִין עַל גַּבֵּי שׁוּלְחָן תְּנַן לְפָנַי שׁוּלְחָנֵי חֲרֵי אִלּוּ שֶׁלּוֹ הָא עַל גַּבֵּי שׁוּלְחָן דִּשְׁלִישִׁי אֵימָא סֵיפָא בֵּין הַכִּפָּא וְלִשׁוּלְחָנֵי שֶׁל שׁוּלְחָנֵי הָא עַל גַּבֵּי שׁוּלְחָן שֶׁלּוֹ אֶלָּא מַהָא לֵיכָא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ וְרַבִּי אֶלְעָזָר הָא מְנָא לֵיהּ אָמַר רָבָא מַתְנִיתִין קְשִׁיתֵיהּ מַאי אֲרִיא דְּתָנֵי בֵּין הַכִּפָּא לְשׁוּלְחָנֵי שֶׁל שׁוּלְחָנֵי לֵיתְנֵי עַל שׁוּלְחָן אי נַמִי מְצָא בְּשׁוּלְחָנֵי שֶׁל שׁוּלְחָנֵי וְכ"ש בֵּין הַכִּפָּא וְלִשׁוּלְחָנֵי: **אי** נַמִי. נִיתְנֵי בְּרֵישָׁא מְצָא בְּשׁוּלְחָנוֹת דִּבְרֵישָׁא מְצָא בְּחֲנֻיוֹת מִדְּקָתֵי לִפְנֵי הַשּׁוּלְחָנוֹת אַף עַל הַשּׁוּלְחָן בְּמִשְׁמַע:

בלוקח

בְּשׁוּלְחָנוֹת דִּבְרֵישָׁא מְצָא בְּחֲנוּת שֶׁלּוֹ אֶלָּא ש"מ אֲפִי' מוּנָּחִין עַל גַּבֵּי שׁוּלְחָן חֲרֵי אִלּוּ שֶׁלּוֹ: הַלּוֹקֵחַ פֵּירוֹת מֵחֲבֵירוֹ וכו': אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יַנַּאי לֹא שָׁנוּ אֶלָּא

בלוקח

תוספות

בְּלוֹקַחַ מִן הַתָּגָר. שֶׁאִם הוּא לָקַח תְּבוּאָה זוֹ מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה וְלֹא יָדַע דְּמֵאן נִיטְּלוּ וּבְיַן דְּלִית בְּהוּ סִימָן נְתַיְּאשׁוּ הַבְּעָלִים: דָּשָׁן. וְכִי הוּא עַצְמוֹ דָּשׁ אֶת הַתְּבוּאָה הַזֹּאת הָלְא פּוֹעֲלִים הָרַבֵּה דָּשׁוּ אוֹתָהּ: אֵיסְפְיָיה. אֶסְיר בְּרֵירְיָיא זוֹ מִגָּרְסָתִי: אָמַר לֵיהּ לֹא תִּסְמֹךְ תְּרֵי"ס מַתְנִיתִין כו': **מתני' בְּכְלָל כָּל אֵלּוּ.** בְּגֶמָרָא מְפָרֵשׁ לָהּ: לָמָּה יְצָאתָה. וְכֵן תַּעֲשֶׂה לִשְׁמוֹלְתוֹ:

סְתָם שְׁמוֹלָה יֵשׁ בָּהּ סִימָן וְכָל שְׁמוֹלָה יֵשׁ לָהּ בְּעָלִים תּוֹבְעָן אוֹתָהּ שֶׁלֹּא נַעֲשִׂית אֶלָּא בְּיָדִי אָדָם וְלֹא בָּאת מִן הַהֶפְקֵר: **אַף** כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ **תּוֹבְעִין.** לְמִעוּטֵי מִידֵּי דְּיִדְעִינָן בֵּיהּ דְּמֵאֵשׁוּ: **גמ' שׁוֹר וְחֲמוֹר שֶׁה וְשִׂמְלָה.** לֹא תִּרְאֶה אֶת שׁוֹר אֲחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמוֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ: **בְּכִיסֵנִי אוּקֵּי.** אִם אֵין לוֹ סִימָן בַּחֲמוֹר וְיֵשׁ לוֹ סִימָן בְּאוּכָפוֹ שְׁעָלִיו: **כְּתַב רַחְמָנָא חָמוֹר.** קְרָא יְתֵירָא לְדָרְשָׁה: לְגַיְּזֵית זָבוּ. שֶׁאֲפִלּוּ שָׁעָר שֶׁבְּסוֹף הַזָּנָב יְחַזִּיר: חָמוֹר דִּבּוּר לְרַבִּי יְהוּדָה. הַמְחַיֵּב עַל נִזְקֵי כֵלִים בְּבוֹר קָשְׁיָא לֵיהּ לְמֵאי אָתָא דְּאִילּוּ לְרַבָּנָן מִבְּעֵי לֵיהּ שׁוֹר וְלֹא אָדָם חָמוֹר וְלֹא כֵלִים: **לְגַלְגֵּלִים.** לְהַחֲזִיר אֶת גַּלְגֵּלָיו דְּאִי כְּתַב שׁוֹר הֲוָה אָמִינָא כִּי אָתָא לְגַיְּזֵית זָבוּ אָתָא אֲבָל גַּלְגֵּלִים לֹא לְשִׁינּוּי וְלֹא לְיַיהֵר כְּתַב רַחְמָנָא קְרָא יְתֵירָא לְאַתּוּיֵי גַּלְגֵּלִים: **אַפְקוּרֵי מַפְקֵךְ לֵיהּ.** לְמֵי שֶׁנִּשְׂרָה בּוֹ וְלֹא אָתָא קְרָא לְרַבּוֹתָיו הָכִי אֶלָּא לְמִיעוּטֵי: **תּוֹבְעָן הוּא. לְסִימָנִין אָתָא.** לְאַשְׁמוּעִינָן דִּלְיהוּדָה בְּסִימָנִין בְּלָא עֵדִים דְּקָמִיבָּעֵי לָן לְקַמָּן סִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן וּבְעִינַן לְמִפְשַׁט מִמַּתְנִיתִין דְּלֵיתָא אֶלָּא בְּסִימָנִין בְּלָא עֵדִים וְאָמַר תָּנָא מִקְּרָא יְתֵירָא דְּשָׁה לְסִימָנִין אָתָא וְסִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא: **אִבְּרֵי מְדַקְדֵּק תָּנָא.** בְּמַתְנִי' לְמִילְּךָ סִימָנִין מִשְּׁמְלָה בַּהֲדֵי תּוֹבְעָן פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּשָׁה לְמִלְּתָא אַחֲרִיתִי אָתָא וְאַגַּן הוּא דְּלָא יְדִיעִינָן מִשּׁוּם הָכִי לֹא פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְקַמָּן סִימָנִין מִשָּׁה הִלְכָךְ קָשְׁיָא לֵיהּ לְמֵאי אָתָא: **אֲשֶׁר תֹּאבֵד.** שֶׁתְּהֵא קְרוּיָה אֲבִידָה. **וּמְצָאתָהּ.** שֶׁתְּהֵא קְרוּיָה מְצִיאָה: **דְּאַתָּא לְיַיהֵר מְשַׁמֵּעַ.** וְאִפְּילוּ הָכִי אֲחִיךָ וְלֹא עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּלְמָדָךְ שְׁאֲבִידַת בְּנֵעֲנִי מוּתֶרֶת וְלֹא תִּימְנֵא כִּי אָמְעוּט אֲבִידַת בְּנֵעֲנִי מִלִּטְרוֹחַ אַחֲרֶיהָ שֶׁאֲבִידָה מִמֶּנּוּ. וְאִיידֵי דְּכָתַב מִמֶּנּוּ כָּתַב אֲשֶׁר תֹּאבַד: **וּמְצָאתָהּ.** הַיְינוּ יְתִירָא מִשְּׁמַע וּמְצָאתָהּ כְּבָר: **שְׁהוּחֶזֶקֶת.** דִּבְשְׁעַת אֲבִידָה שָׁוֶה פְּרוּטָ' וּבְשֹׁעַ' מְצִיאָה הוּזְלָה:

לאהדורי

בְּלוֹקַחַ מִן הַתָּגָר אֲבָל בְּלוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב לְהַחֲזִיר וְכֵן תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן לי"ש אֶלָּא בְּלוֹקֵחַ מִן הַתָּגָר אֲבָל בְּלוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב לְהַחֲזִיר אי"ל רַב נַחְמָן וְכִי בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ דָּשָׁן א"ל אֵיסְמֵיהּ א"ל לֹא תִּתְרְגֵּם מַתְנִי' כְּגוֹן שֶׁדָּשָׁן ע"י עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים: **מתני' אַף הַשְּׁמוֹלָה הָיְתָה בִּכְלָל כָּל אֵלּוּ וְלָמָּה יָצְאת לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ לוֹמַר לָךְ מַה שְּׁמוֹלָה מְיוּחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִימָנִין וְיֵשׁ לָהּ תּוֹבְעִין אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָנִין וְיֵשׁ לוֹ תּוֹבְעִים חַיָּיב לְהַכְרִיז: גמ' מַאי בִּכְלָל כָּל אֵלּוּ אָמַר רָבָא בִּכְלָל כָּל אֲבֵדוֹת אֲחִיךָ אָמַר רָבָא לָמָּה לִי דְּכָתַב רַחְמָנָא שׁוֹר חֲמוֹר שֶׂה וְשִׂמְלָה צְרִיכִי דְּאִי כָּתַב רַחְמָנָא שִׂמְלָה הֲוָה אָמִינָא ה"מ בְּעֲדִים דְּזוּפָּה [דְּסִימָנִין דְּגוּפָהּ] אֲבָל חֲמוֹר בְּעֲדִים דְּאוּפָּה [וְסִימָנִין דְּאוּפָּה] לֵימָא לֹא מְהַדְּרִינַן לֵיהּ כָּתַב רַחְמָנָא חֲמוֹר דַּאֲפִילּוּ חֲמוֹר בְּסִימָנֵי דְּאוּפָּה שׁוֹר וְשֶׂה דְּכָתַב רַחְמָנָא ל"ל שׁוֹר דַּאֲפִילּוּ לְגַיְּזֵית זָבוּ וְשֶׂה לְגִיזָּתָן וְלִכְתּוֹב רַחְמָנָא שׁוֹר דַּאֲפִילּוּ לְגַיְּזֵית זָבוּ וְכ"ש שֶׂה לְגִיזָּתָן אֶלָּא אָמַר רָבָא חֲמוֹר דִּבּוּר לְרַבִּי יְהוּדָה וְשֶׂה דְּכָתַב רַחְמָנָא לְדִבְרֵי הַכֹּל קַשְׁיָא וְאֵימָא לִגְלָלִים הוּא דְּאָתָא אֶפְקוּרֵי מַפְקֵךְ לְהוּ וְדִילְמָא לְסִימָנִין הוּא דְּאָתָא דְּאִיבָּעֵיָא לָן סִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן כָּתַב רַחְמָנָא שֶׂה דַּאֲפִילּוּ בְּסִימָנִין מֵהֲדְרִינַן וְסִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא אֲמָרֵי מְדַקְדְּקִינַן לְהוּ תַּנָּא לְסִימָנִין גַּבֵּי שִׂמְלָה דְּקָתָנֵי מַה שְּׁמוֹלָה מְיוּחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִימָנִין וְיֵשׁ לָהּ תּוֹבְעִין חַיָּיב לְהַכְרִיז אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָנִין וְיֵשׁ לוֹ תּוֹבְעִין חַיָּיב לְהַכְרִיז ש"מ דְּשָׁה לָאו תּוֹבְעִין הוּא דְּאָתָא: תָּנוּ רַבָּנָן אֲשֶׁר תֹּאבַד פָּרַט לַאֲבֵידָה שֶׁאֵין בָּהּ שֶׁוֶה פְּרוּטָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר וּמְצָאתָהּ פָּרַט לַאֲבֵידָה שֶׁאֵין בָּהּ שֶׁוֶה פְּרוּטָה

31 מַאי בֵּינַיְיהוּ אָמַר אַבַּיֵי מַשְׁמְעוּת דּוֹרְשִׁין אֵיפָא בֵּינַיְיהוּ מַר נַפְקָא לֵיהּ מֵאֲשֶׁר תֹּאבַד 32 וּמַר נַפְקָא לֵיהּ מִוּמְצָאתָהּ וְלִימָאן דְּנַפְקָא לֵיהּ מֵאֲשֶׁר תֹּאבַד הַאי וּמְצָאתָהּ מַאי עֲבִיד 33 לֵיהּ הַהוּא מִיעֻטָא לֵיהּ לְכִדְרַבְנַאי דְּאָמַר וּמְצָאתָהּ דַּאֲתַאי לִידֵיהּ מַשְׁמַע וְלִימָאן 34 דְּנַפְקָא לֵיהּ מִוּמְצָאתָהּ הַאי אֲשֶׁר תֹּאבַד מַאי עֲבִיד לֵיהּ מִבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר 35 רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר"ש בֶּן יוֹחַי מְנַיִין לָאֲבֵידָה שֶׁמְּטַמְּטֵם נָהָר שֶׁהָיָה מוּתֶרֶת שֶׁנֶּאֱמַר כֵּן 36 תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ מִי שֶׁאֲבוּדָה הֵימֶנּוּ וּמְצוּיָה אֵצֶל 37 כָּל אָדָם יָצְתָה זוּ שֶׁאֲבוּדָה הֵימֶנּוּ וְאֵינָהּ מְצוּיָה אֵצֶל כָּל אָדָם וְאֵידָךְ הָא דְּרַבָּנַאי מָנָא לֵיהּ נַפְקָא לֵיהּ מִוּמְצָאתָהּ וְאֵידָךְ 38 הָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מָנָא לֵיהּ נַפְקָא לֵיהּ מִמֶּנּוּ וְאֵידָךְ מִמֶּנּוּ לֹא מִשְׁמַע לֵיהּ רָבָא אָמַר פְּרוּטָה שֶׁהוּזְלָה אֵיפָא בֵּינַיְיהוּ מ"ד 39 מֵאֲשֶׁר תֹּאבַד אֵיפָא וּמ"ד מִוּמְצָאתָהּ לֵיכָּא וּלְמ"ד אֲשֶׁר תֹּאבַד הָא בְּעֵינָן וּמְצָאתָהּ וְלֵיכָּא אֶלָּא פְּרוּטָה שֶׁהוּקְרָה אֵיפָא 40 בֵּינַיְיהוּ מַאן דְּאָמַר וּמְצָאתָהּ אֵיפָא וּמַאן דְּאָמַר אֲשֶׁר תֹּאבַד לֵיכָּא וּלְמַאן דְּאָמַר וּמְצָאתָהּ הָא בְּעֵינָן אֲשֶׁר תֹּאבַד וְלֵיכָּא 41 אֶלָּא פְּרוּטָה שֶׁהוּקְרָה וְהוּזְלָה וְחָזְרָה וְהוּקְרָה אֵיפָא בֵּינַיְיהוּ מַאן דְּאָמַר אֲשֶׁר תֹּאבַד אֵיפָא וּמַאן דְּאָמַר וּמְצָאתָהּ בְּעֵינָן 42 דְּאִית בָּהּ שִׁיעוּר מְצִיאָה מְשַׁעֵת אֲבֵידָה וְעַד שָׁעָה מְצִיאָה: אִיבָּעֵיָא לְהוּ סִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן מַאי נַפְקָא מִינָּהּ

לאהדורי

רש"י

1 בְּלוֹקֵחַ מִן הַתָּגָר. פֵּרֵשׁ״י שֶׁלָּקַח מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה וְעִירַב פֵּירוֹת יַחַד וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁל מִי הֵן
2 וּבְאֵין בּוֹ סִימָן מְיֵיאֵשׁ וְא״ת אֵמַאי לֹא מוֹקֵי בְּלוֹקֵחַ שֶׁהוּא תָּגָר וי״ל דִּלְא פְּסִיקָא לֵיהּ
3 דְּאִם מְצָא קוֹדֶם שֶׁשָּׁקַע כְּדֵי לְעָרְבוֹ בְּפֵירוֹת אֲחֵרִים חַיָּיב לְהַחֲזִיר אֲבָל בְּלוֹקֵחַ מִן הַתָּגָר כְּבָר
4 עֵירַב הַתָּגָר וְעַל״י בְּלֹא טַעַם הַמְעֹרָב עִם שְׁאָר הַפֵּירוֹת לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּלוֹקֵחַ מִן הַתָּגָר שֶׁאֵינוֹ
5 יוֹדֵעַ לְמִי לְהַחֲזִיר אוֹ לְתַּגָּר אוֹ לְבַעַל ב' אֲפִי' אִם
6 אֵינוֹ הָזֶה לִיפּוֹל בְּתְבוּאָה כ״א בְּשִׁעַת דְּרִישָׁה וְאֵין
7 לְהִסְתַּפֵּק בְּתָגָר מ״מ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה בְּעַל הַבַּיִת
8 קָנָה הַתָּגָר וּלְזֶה הִפִּיס הַר״מ לְמִימְרָא בְּלוֹקֵחַ שֶׁהוּא
9 תָּגָר וּמַתְנִיתִין בְּעַל הַבַּיִת שֶׁשָּׁכַר מִכָּר
10 הַתָּגָר וְאֵין הַקּוֹנֶה יוֹדֵעַ לְמִי יַחֲזִיר אֶלָּא כְּמוֹ כֵן
11 מִשּׁוּם דְּלֹא פְּסִיקָא לֵיהּ דְּאִם הַתָּגָר מָצָאוֹ קוֹדֶם
12 שֶׁשָּׁהָה כְּדֵי לְמִכּוֹר לְאַחֵר לֹא נִתְיַיאֵשׁ בְּעֵה״ב
13 וְחַיָּיב לְהַחֲזִיר:
14 **מַה** שְּׁמוֹלָה מְיוּחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ סִימָנִי׳ וְיֵשׁ לָהּ
15 תּוֹבְעִין. בְּמִרְוִיחָה (ב״ק דף סו. ושם ד״ה
16 מוצא) אָמְרִינַן בְּגִנְיבָה יִלַּפְנִין יְאוּשׁ מֵאֲבֵידָה וְא״ת
17 וַאֲבֵידָה גּוּפָהּ מִנַּיִן וי״ל דְּמַהֲכָא נָפְקָא לָן דְּמָה
18 שְּׁמוֹלָה מְיוּחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִימָן וְאֵין הַבְּעָלִים
19 מִתְיָיאְשִׁים אֶלָּא תּוֹבְעִין שֶׁיִּחָּזֵרוּ לָהֶם בְּסִימָנִין
20 אַפִּי׳ אִי סִימָנִין לָאו דְּאוֹרַיְיתָא וְאֵין מַחֲזִירִין אֶלָּא
21 בְּעֵדִים מ״מ יִלְפִינַן מִשְּׁמוֹלָה דְּדִוְקָא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ
22 סִימָן חַיָּיב לְהַחֲזִיר דְּע״י שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן יִמְצָא עֵדִים
23 שֶׁיֹּאמַר לָהֶם מְבִיאִים אֶתֶם שְׁמוֹלָה שֶׁלִּי שֶׁהָיָה בָּהּ
24 סִימָנִין כָּךְ וְכָךְ וְגַם הַמּוֹצֵא לֹא יוֹצִיא הַשְּׁמוֹלָה
25 לְהַרְאוֹתָהּ לְכָל אָדָם אֶלָּא לְמִי שֶׁיִּתֵּן בָּהּ סִימָנִים
26 אע״פ שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִירָהּ לוֹ בְּבֹר מ״מ דּוֹמֶה שֶׁהוּא
27 שֶׁלּוֹ וּמַרְאֶה אוֹתָהּ לְעֵדִים אֲבָל דְּבָרִים שֶׁאֵין בְּהֶן
28 סִימָן הֲוֵי שֶׁלּוֹ לִפְנֵי שֶׁהַבְּעָלִים נִתְיָיאְשׁוּ וְהָא
29 דְּקָאָמַר בְּגֵמָרָא סִימָנִין כְּדֵי נִסְבָּה אע״ג דְּצָרִיךְ
30 הַסִּימָנִין דְּע״י זֶה יֵשׁ לָהּ תּוֹבְעִין מ״מ כְּדֵי נִסְבָּה
31 דַּאֲפִילּוּ אִי לֹא תָּנֵי אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָהּ תּוֹבְעִין מ״מ
32 יְדִיעִינַן דְּע״י סִימָנִין יֵשׁ לָהּ תּוֹבְעִין וְאֵין הַבְּעָלִים
33 מִתְיָיאְשִׁים כִּדְפֵרִישִׁית וּמִיהוּ בִּירוּשַׁלְמִי יְלִיף
34 מִגִּיזִּין לְיֵאוּשׁ מִן הַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֲשֶׁר
35 תֹּאבַד מִמֶּנּוּ מִי שֶׁאֲבוּדָה מִמֶּנּוּ וּמְצוּיָה אֵצֶל כָּל
36 אָדָם יָצְאָה זוּ בּוֹ׳:
37 **בְּעֵדֵי** אוּזְפָּא. פִּי׳ שֶׁסִּימָנִין לָאו דְּאוֹרַיְיתָא:
38 **לְגִיזַּת** זָבוּ. וְא״ת אִם יֵשׁ בָּהּ שָׁוֶה
39 פְּרוּטָה פְּשִׁיטָא וְאִם אֵין בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה הָא
40 מַמְעֲטִינַן לְקַמָּן מִדִּכְתִיב שׁוֹר לְגִיזַּת זָבוּ וי״ל דְּאִצְטְרִיךְ
41 לְגוּזְזָהּ בְּעֵתָהּ אע״פ שֶׁאֵין בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּשָׁעָה
42 שֶׁגּוּזָּזָה:
43 **חֲמוֹר** דִּבּוּר לְרַבִּי יְהוּדָה. הָא דִּלְא קָאָמַר גַּם
44 לִבּ״ה קָשֶׁה דִּלְא חָשִׁיב אֶלָּא בְּדַמְּוּת׳.
45 **וְשֶׂה** דַּאֲבֵידָה לִדְבָרִי הַכֹּל קָשְׁיָא. מִקְּשִׁינַן וְנִיעֲנֵי
46 מִלְּתָא דְּאִתֵּימָא בִּק״ו מָה לְהַלָּן וְכָתַב לָהּ קְרָא
47 וְתִירֵץ הַר״י כִּגוֹן דְּיָכוֹל דְּנִכְתּוֹב שׁוֹר לְגִיזַּת זָבוּ חַיָּי
48 גִּיזַּת שֶׁה בְּכָלַל כָּל אֲבֵידַת אָחִיךָ: **פָּרַט** לִשְׁאֵין בּוֹ
49 שָׁוֶה פְּרוּטָה. דְּס״ד דְּחַיָּיב מִכְּלַל כָּל אֲבֵידַת אָחִיךָ:

ת״ש

ת"ש חֲמוֹר בְּסִימָנֵי אוּפָּן. בְּרֵייתָא הִיא: **דְּרָשָׁהוּ** אִם הוּא רַמַּאי מֵאֵי לְאו בְּסִימָנִין. וְא"ת דְּבַמַּתְנֵי' (לקמן בהג) דְּרִישׁ מֵהָתָם וְלָא דְּלָא יַחְזִיר אֲפִילּוּ בְּסִימָנִין וְי"ל דְּאִסְתַּכְּתָא הִיא כִּדְקָתָנֵי עֲלָהּ בִּבְרֵייתָא מִשֶּׁרַבּוּ הָרַמָּאִים הִתְקִינוּ אֲבָל הָכָא מִשּׁוּם לֵיהּ שֶׁהִיא דְּרָשָׁה גְּמוּרָה מִדְּקָאָמַר וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לוֹמַר כֵּן! וע"י דְּבַמַּתְנֵי' מְיֵירֵי בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רַמַּאי לְכָךְ צָרִיךְ עֲדִים אֲבָל הָכָא מְיֵירֵי בְּסָתָם בְּנֵי אָדָם:

מָצְאוּ. גַּט קְשׁוּר בְּכִיס יַחְזִיר הַמּוֹצֵא לְשַׁלִּיחַ אוֹ לְבַעַל הַשּׁוֹאֲלוֹ בְּסִימָנֵי הַכִּיס:

(וַיְנִיחוּשׁ לְשׁאֲלָה). וְא"ת וּלוֹכַח מַהָכָא דְּסִימָנִין דְּאוֹרַייְתָא וּבְפֶרֶק בְּתֶרָא דִּיבָמוֹת (דף קכ. ושם ד"ה מצאו) פֶּרְיָךְ מֵהָכָא דְּסִימָנִין דְּאוֹרַייְתָא וי"ל דְּמֵצִי לְאוּקְמָהּ בְּגוֹן שֶׁאוֹתוֹ שֶׁאִבְּדוֹ מָצָאוֹ וּמֵכִּיר הַכִּיס בְּטְבִיעוּת עֵין דְּבֵיזָן שֶׁבְּעֵצוּמוֹ מָצָאוֹ נָאֶמָן וה"נ הָוֵה לְמֵידֵי דְּהָתָם:

כִּים וְאַרְנָק מִשּׁוּם דְּסִימָנִין. וְא"ת וְהָכְתִיב לֹא תַגְזֹל וי"ל בְּשִׁלְהֵי בָּמָּה אִשָּׁה (שבת דף סז.) אָמְרִינַן כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִשּׁוּם רְפוּאָה אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי:

וְאֶנָּא יְהִיבְנָא סִימָנִים מוּבְהָקִין דִּידֵיהּ. לֹא מוּבְהָקִין מִמָּשׁ קָאָמַר אֶלָּא מוּבְהָקִים מִסִּימָנֵי חֲבֵירוֹ כְּמוֹ זֶה אוֹמֵר מִדַּת אֶרְכּוֹ וְזֶה אוֹמֵר מִדַּת רָחְבּוֹ וּלְקַמָּן (דף כה:) נְמֵי דְּקָאָמַר לְעִילָּא גְּלִימָא מְבָרֵיז וְלֹא אָמַר סִימָנִין מוּבְהָקִין הָתָם נְמֵי לָאו מוּבְהָקִים מַמָּשׁ קָאָמַר אֶלָּא שְׁלֹא אָמַר סִימָנִים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כִּי אִם בְּסִימָנִין דְּסוּמָקֵי וְחִיוְּרֵי:

מצא

לְאַחֲוֵרֵי נַפְשֵׁיהּ. שֶׁאִבֵּד מִן הַשְּׁלִיחַ הַמְּבִיאוֹ קוֹדֶם שֶׁנִּתַּן לוֹ: **תַּקָּנְתָּא.** לְקַמָּן בְּשִׁמְעָתִין מְפָרֵשׁ מֵאֵי הִיא: **בְּמִמּוֹנָא.** דְּהָפְקֵר ב"ד הַפְקֵר: **תּוֹבְעִין אַצְטְרִיכָא לֵיהּ.** קָרֵא לְתוֹבְעִין אָתָא וְלִמְעוּטֵי מִידֵי דְּאִישׁוּם וְאַפְקְרֵיהּ: **בְּדֵי נַפְקָה.** בְּלֹא מַקָּרֵא אֶלָּא אִסְמְכִינְהוּ אִקְרֵא בְּעָלְמָא: **דְּת"ש.** דְּאוֹקְמִינַן לְעִיל חֲמוֹר לְסִימָנֵי אוּפָּן אֹתָהּ. **אִימָא בְּעִינֵי אוּפָּן.** אִם יֵשׁ עֵדִים הַמַּכִּירִין בְּטִבְיעוּת עֵין לְאוּפָּן שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ מַחֲזִירִין לוֹ אֶת הַחֲמוֹר: וְהָכִי מַשְׁמַע עַד דְּרוֹשׁ אַחֵיךְ אוֹתוֹ עַד דְּדָרְשֵׁהּ אֶת אַחִיךָ: **בְּעֵדִים.** שֶׁיָּבֵא עֵדִים שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ: **אֵין מְעִידִין.** עַל אֲדָם שֶׁמֵּת לְהַשִּׂיא אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא א"כ רָאוּ פַּרְצוּף פָּנָיו שֶׁהוּא עַם הַחוֹטֵם: **דְּאִיהוּ אוֹ גּוּיָא.** שֶׁאֵין זֶה סִימָן שֶׁהַרְבֵּה אֲרָמִיִּים וּגוֹיִים יֵשׁ: **בְּלָיָא.** בְּגָדִים: **חֵיישִׁינַן.** שֶׁמָּא הִשְׂאִילָם לְאַחֵר וְאוֹתוֹ אַחֵר רָאוּ שָׁמוֹת: **מְסַפֵּק.** דּוֹרְיִישׁ"ר בְּלַעַז: **אִיחְזֵי אוֹ מוֹסְקֵי.** אֵין זֶה סִימָן שֶׁהַרְבֵּה כְּאִלָּה יֵשׁ: **מְצָאוֹ קְשׁוּר בְּכִיס שֶׁלּוֹ אוֹ בְּאַרְנָקִי כו'.** שְׁלִיחַ הַמְּבִיא גַּט וְאָבַד הַיְמֵנוּ לְאַחַר זְמַן מְצָאוֹ קְשׁוּר בְּכִיס שֶׁלּוֹ אוֹ בְּאַרְנָקִי כו': **בֵּין בְּלָיָא.** כְּלֵי הַמְשַׁמֵּשׁ שֶׁבְּכִיסוֹ: **אֲפִילּוּ לְזִמַּן מְרוּבֶּה.** אע"ג דְּתָנֵן (גיטין דף כז.) הַמְבִיא גַּט וְאָבַד הַיְמֵנוּ מְצָאוֹ לְזִמַּן מְרוּבֶּה פָּסוּל הָכָא בְּשֶׁר: **נִיחוּשׁ לְשַׁאֲלָה.** שֶׁמָּא הִשְׂאִיל כִּיסוֹ לְאַחֵר וְהוּא קְשׁוּרוֹ בּוֹ: **דְּסַפְּמֵנֵי.** מְנַחֵשׁ וְאוֹמֵר סִימָן לְאָדָם שֶׁמַּשְׂאִיל כִּיסוֹ שָׁמוֹר לוֹ מָלֵא: **דְּמִזְיַיף.** שֶׁהָיָה לְכָל אִישׁ חוֹתָם נִיכָּר בְּטַבַּעְתּוֹ וּכְשֶׁשּׁוֹלֵחַ שׁוּם דָּבָר סָתוּם מַכְסֵהוּ וְחוֹתְמוֹ בְּטַבַּעְתּוֹ לְפִיכָךְ אֵינוֹ מַשְׂאִיל טַבַּעְתּוֹ שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה זֶה חוֹתָם כְּנֶגֶד חוֹתְמוֹ וְיִזְּיֵף בּוֹ אֶת שְׁלִיחוּתוֹ: **אֵין מְעִידִין עַל הַשּׁוּמָא.** הַמְעִידִין עַל הָאִשָּׁה לְהַשִּׂיאָהּ וְאָמְרוּ סִימָן הָיָה בּוֹ שׁוּמָא בְּאֹבֶר פְּלוֹנִי: **שׁוּמָא.** וורוא"ה בְּלַעַז: **סִימָנִין דְּרַבָּנָן.** וְגַבֵּי אֵשֶׁת אִישׁ דְּאִיפוּךְ דְּאוֹרַייְתָא הוּא לֹא סָמְכִינַן עֲלֵיהּ: **בְּבֵן גִּילּוּ.** הַגּוֹדֵל בְּשִׁעוּרוֹ: **שְׁנוֹלְדוּ בְּמָקוֹם אֶחָד: בְּסִימָנִין הָעֲשׂוּיִין כו'.** אם עֲשׂוּיִין לְהִשְׁתַּנּוֹת אוֹ אֵינָן עֲשׂוּיִין לְהִשְׁתַּנּוֹת אם בְּחַיִּים הָיְתָה שׁוּמָא שְׁחוֹרָה בְּמוֹתוֹ נַעֲשֵׂית לְבָנָה אוֹ אִיפּוּךְ: **מוּבְהָק.** וַאֲפִילּוּ סִימָנִין דְּרַבָּנָן יֵשׁ לִסְמוֹךְ עַל זֶה: **הֵיכִי מְהַדְּרִינַן.** כְּלוֹמַר מַה תַּקָּנָה רָאוּ חֲכָמִים בְּדָבָר לְהַכְנִיס בְּסִפֵּק לְהַחֲזִיר מִמּוֹן לְמֵי שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ: **אֶלָּא לֵ"ג: וְכִי אָדָם עוֹשֶׂה.** וְאִם תֹּאמַר טוֹב לְעוֹלָם לְיַדּוֹ וּמִימַר טוֹב לֹא תָּבֹא לְעוֹלָם לְיָדוֹ אֶלָּא דְּלָא יְדֵעִי כו': **אֶלָּא הָא דְּתָנֵן כו'.** וְאָמְרוּ לְהַחֲזִיר לוֹ לְמָלֵה בְּלֹא עֵדִים בְּסִימָן זֶה שֶׁאוֹמַר שְׁלֹשָׁה הָיוּ וּמִשְּׁלֹשָׁה לוּיִם וְאִם מָן הַלּוּיָה נִפְלוֹ שִׁכְּבָר פָּרַע מִי נִיחָא לֵיהּ בִּתְקִנָּתָן זוֹ שֶׁיִּתְּנוּם הַמּוֹצֵאִים לְכָל הַבָּא וְנוֹתֵן סִימָנִיהֶם וְהֶלְא טוֹב לוֹ שֶׁיִּהְיוּ מוּנָּחִים בְּיַד הַמּוֹצֵאִים עוֹלָמִית דְּכָל זְמַן שֶׁהֵם בְּיָדוֹ וְלֹא יַחְזִירֵם לְמַלֵּה הֲרֵי הֵם בְּשִׁרְפִּים וְלֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלִיתְהַדַּר לְהוּ בְּסִימָנִין דִּלְמָא מִיתְרְמֵי לַחֲמוֹר נְפִיל שְׁלֹשָׁה שֶׁלּוֹ מֵאֶחָד יַחְזִיר לַמַּלֵּה דְּנָבֵי מַלֵּה שְׁכִיחִי נָבֵי לֵיהּ לֹא שְׁכִיחִי

אלא

דְּיָדַע מַלֵּה בְּסִימָנֵיהֶן: **הָתָם.** בְּסִימָנִין כִּי הַאי לֹא אִיכְּפַת לָן בְּנִיחוּתָא דְּלֵיהּ דְּוַדַּאי לָאו מִינֵיהּ נָפִיל דְּדַעְתֵּיהּ שְׁטָרֵי מֵאי בָּעוּ גַּבֵּיהּ:

אלא

אֶלָּא הָא דְּתָנֵי **מָצָא** תַּכְרִיךְ. דְּמִשּׁוּם סִימָנָא מְהֵדְּרִינַן וְאִם נָתַן מִלְוָה סִימָן מְחַזְּרִינַן לוֹ וְאִי נָפוֹל מִינַּיהּ דִּלְמָה מִינַּיהּ לֵיהּ דְּתַקְּנָהּ דְּנִיהֲדְּרָהּ בְּסִימָן וְהָא נִיתְּא דְּלֵיהּ דְּתַקְּנָהּ בֵּיתּ הַמּוֹצָא לְעוֹלָם: **כְּדַשְׁנִינַן.** בְּעֵדִים: **אִם תִּימְצֵי לוֹמַר סִימָנִים דְּאוֹרְיֵיתָא.** דְּרִבּוּתָא נָקֵט דְּאַפֵּי׳ אָמְרִינַן דְּאוֹרְיֵיתָא אַפֵּי׳ עֵדִים עֲדִיפִי דִּמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל סִימָנִין דְּעֵדִים יִנָּתֵן לְבַעַל עֵדִים: **סִימָנִין וְסִימָנִין.** בְּאוֹ שְׁנֵים וְנָתְנוּ סִימָנֵיהֶן יָנִיחַ. עַד שֶׁיָּבֹא אֵלֵיהָ: **מִדָּה אַרְכּוֹ כו'.** זֶה אוֹמֵר מִדָּה אָרְכּוֹ וְזֶה נוֹתֵן מִדָּה רָחְבּוֹ: **שְׁעוּרֵי מְשָׁעֵר לָהּ.** אִם רָאָה אוֹתָהּ בְּיַד הַבְּעָלִים שִׁיעֲרָהּ כְּשֶׁהָיְתָה בְּעֵלָה מְכוּסָּה בָּהּ אִם טְלִית הִיא: **מִדָּה אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ וּמִדָּה עֲמִי׳.** זֶה אוֹמֵר כָּךְ אָרְכָּהּ וְכָךְ רָחְבָּהּ וְזֶה אוֹמֵר אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ כָּךְ וְכָךְ אֲמוֹת בֵּין הַכֹּל אֲבָל אֵינוֹ יוֹדֵע כַּמָּה בְּאוֹרְךָ וְכַמָּה בְּרוֹחַב: **עֲמִי׳.** גֹּאמֶד יְוָונִית עֶשְׂרִיָּה כְּמִין ך' שֶׁלָּנוּ לְהֶכֵּי קָרֵי אוֹרֶךְ וְרוֹחַב יַחַד עֲמִי׳: **הוּא אוֹמֵר סִימָנַי חָמֵשׁ.** וְאָמַר מִמֶּנִּי נָפַל שֶׁנִּמְלַכְתִּי שֶׁלֹּא לְיַחֵד: **וְהִיא** אוֹמֶרֶת **סִימָנַי חָמֵשׁ.** וּמִמֶּנִּי נָפַל שֶׁנָּתְנוּ לִי וְגַרְשָׁתְנִי: **יִנָּתֵן לָהּ.** שֶׁהוּא נָתְנוּ לָהּ: **וְיוֹדֵעַ** סִימָנִין אֲבָל הִיא אֵם אֵינָהּ נוֹתֶנֶת לָהּ מְהֵיכָן יֵדְעָה: **סִימָנַי הַחוּט.** שֶׁהוּגְּנוּ קְשׁוּר בּוֹ: **בַּחֲפִיסָה.** מַצְנֶעֶת אוֹתוֹ: **מתני' שִׁבְעָה.** מִפְרָשׁ בְּגְמָרָא: **בְּדֵי שִׁילֵּךְ.** כָּל אֶחָד לְבִיתוֹ: **שָׁלֹשׁה.** מִשְּׁתִּשְׁמַע הַהִכָּרָה וְיֵדַע אִם אָבַד לוֹ כְּלוּם וְאִם יָבִין שֶׁאָבַד יְחַוֵּר שָׁלֹשָׁה: **וְיִכָּרֵיי יוֹם אֶחָד.** אֲנִי אֲבַדְתִּי וְאִלּוּ סִימָנַיִךְ וּבְגִמָרָא פָּרִיךְ דִּבְרֵי יָמִים אֵין שְׁהוּת לַחֲזוֹר לְסוֹף א״י: **גמ' שֶׁכְּבֵי מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בּוֹ** מְצָאתָ אוֹתוֹ: **מתני' שִׁבְעָה.** שֶׁהוּא שֶׁלָּהֶן הוּא: **בְּדֵי שִׁילֵּךְ.** כָּל אֶחָד לְבֵיתוֹ: **שָׁלֹשׁה.** מִפְרָשׁ בְּגְמָרָא: **יְדֵי שִׁילֵּךְ.** כָּל אֶחָד לְבֵיתוֹ: **שָׁלֹשׁה.** מִשְּׁתִּשְׁמַע הַהִכָּרָה וְיֵדַע אִם אָבַד לוֹ כְּלוּם וְאִם יָבִין שֶׁאָבַד יְחַוֵּר שָׁלֹשׁה: **יְכִיכָּרֵיי יוֹם אֶחָד.** אֲנִי אֲבַדְתִּי וְאִלּוּ סִימָנַיִךְ בְּגְמָרָא פָּרִיךְ דִּבְרֵי יָמִים אֵין שְׁהוּת לַחֲזוֹר לְסוֹף א״י: **גמ'** שֶׁכְּבֵי מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בּוֹ מְצָאתָ אוֹתוֹ: **מתני'** שִׁבְעָה.

אָבֵן טוען. מִפְּרָשׁ בִּירוּשַׁלְמִי כֶּשֶׁם שֶׁהָאֶבֶן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְפַּלֵּל עַל רוב טובה: **שָׁם** דְּמִיקוּן. לְקַמָּן גַּבֵּי עִסְקָא דָּרֵב סְפָרָא אָפְקֵיהּ בְּע"ה: **עֵד** כאן לא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָךְ. לְאוֹ דְּוָקָא נִשְׁתַּמֵּשׁ דְּאִם נִשְׁתַּמֵּשׁ לֹ"ע נְמִי חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן כֵּיוָן דִּלְדִידֵיהּ אִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ א"כ הֲוֵי שׁוֹלֵחַ יַד בְּפִקָּדוֹן וְאַפִּילּוּ חֲזִיר אֵין בְּכָךְ כְּלוּם וְדָקָא ר"ע סָבַר בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד (לקמן דף מג:) דְּבָעֵינַן דַּעַת בְּעָלִים אֶלָּא וְדַאי נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹ דְּוָקָא כְּדִפְרִישִׁית אֶלָּא בְּשִׁכֵּר שִׁמּוּשׁ שְׁמוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ קָאָמַר דִּלְרִבִּי טַרְפוֹן דְּאִית לֵיהּ דְּמוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן דִּבְהַהוּא הֲנָאָה דְּאִי מִיתְרְמֵי לֵיהּ וּבִיקֵּשׁ שְׁקִיל לְהוּ וְקָבֵן בְּהוּ הֲוֵי עֲלֵיהוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר וּלְר"ע דְּאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן פָּשׁוּט אֲבָל אִם לֹא הָיָה מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הָיָה פָּשׁוּט לכ"ע וְהֵיינוּ כְּרִבִּה: וְרוּחוֹ

אָתָיָא לְאִחְלוּפֵי בְּרֵאשׁוֹן הָא קָא אָתֵי רֶגֶל שְׁלִישִׁי ת"ר בָּרִאשׁוֹנָה כָּל מִי שֶׁמָּצָא אֲבֵידָה הָיָה מַכְרִיז עַד שֶׁיַּכִּיר בָּהּ אֶחָד אוֹ עַד שֶׁיָּבֹא הוּא בְּעַצְמוֹ וְיַכִּיר בָּהּ. בַּשְּׁנִיָּה הָיָה מַכְרִיז עַד שֶׁיַּכִּיר בָּהּ אֶחָד אוֹ עַד שֶׁיָּבֹא הוּא בְּעַצְמוֹ וְיַכִּיר בָּהּ. בַּשְּׁלִישִׁית הָיָה מַכְרִיז עַד שֶׁיַּכִּיר בָּהּ אֶחָד אוֹ עַד שֶׁיָּבֹא הוּא בְּעַצְמוֹ וְיַכִּיר בָּהּ. מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי הִיא כְּמַתָּנָה שֶׁנָּתַן לוֹ וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַכִּיר בָּהּ. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהָיָה מַכְרִיז עַל אֲבֵידָתוֹ הָיָה מַכְרִיז עָלֶיהָ שְׁלֹשָׁה רְגָלִים וְאַחַר רֶגֶל אַחֲרוֹן שִׁבְעַת יָמִים כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ שְׁלֹשָׁה וְיַחֲזוֹר שְׁלֹשָׁה וְיַכְרִיז יוֹם אֶחָד מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיָּבְנָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מַכְרִיזִים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּמִשָּׁרְבוּ הָאָנָסִים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מוֹדִיעִין לִשְׁכֵנֵיהֶן וְלִמְיוּדָּעָיו

וְדַיּוֹ מַאי מִשָּׁרְבוּ הָאָנָסִים דְּאָמְרֵי אֲבֵידָתָא לְמִלְכָּא רַבִּי אַמֵּי אִשְׁכַּח אוּדְיָא דִּדְיָרֵי חֲנִיתָה הַהוּא בַּר נַשׁ דְּקָא מִירְתַת א"ל זִיל שְׁקוֹל לְנַפְשָׁךְ דְּלָאו פַּרְסָאֵי אֲנַן דְּאָמְרֵי אֲבֵידָתָא לְמַלְכָּא ת"ר גֵּזֶל טוֹעֶן הֵימֶנּוּ בִּירוּשָׁלַיִם כָּל מִי שֶׁאֲבָדָה לוֹ אֲבֵידָה נִפְנֶה לְשָׁם וְכָל מִי שֶׁמּוֹצֵא אֲבֵידָה נִפְנֶה לְשָׁם זֶה עוֹמֵד וּמַכְרִיז וְזֶה עוֹמֵד וְנוֹתֵן סִימָנִין וְנוֹטֵלָה וְזוּ הִיא שֶׁשָּׁנִינוּ צְאוּ וּרְאוּ אִם נִמְחַת אֶבֶן הַטּוֹעֵן: **מתני'** אָמַר אֶת הָאֲבֵידָה וְלֹא אָמַר סִימָנֶיהָ לֹא יִתֵּן לוֹ וְהָרַמַּאי אע"פ שֶׁאָמַר סִימָנֶיהָ לֹא יִתֵּן לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַד דְּרוֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ עַד שֶׁתִּדְרוֹשׁ אֶת אָחִיךָ אִם רַמַּאי הוּא אִם אֵינוֹ רַמַּאי: **גמ'** אִתְּמַר רַב יְהוּדָה אָמַר אֲבֵידָתָא מַכְרִיז וְר"נ אָמַר גְּלִימָא מַכְרִיז רַב יְהוּדָה אָמַר אֲבֵידָתָא מַכְרִיז דְּאִי אָמְרַתְּ גְּלִימָא מַכְרִיז חַיִּישָׁנַן לְרַמַּאי ר"נ אָמַר גְּלִימָא מַכְרִיז לְרַמַּאי לֹא חַיִּישָׁנַן דְּא"כ אֵין לַדָּבָר סוֹף תְּנַן אָמַר אֶת הָאֲבֵידָה וְלֹא אָמַר אֶת סִימָנֶיהָ ה"ז לֹא יִתֵּן לוֹ אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא אֲבֵידָתָא מַכְרִיז הָא קמ"ל אע"ג דְּאָמַר גְּלִימָא כִּי לֹא אָמַר סִימָנִין לֹא מְהַדְּרִינַן לֵיהּ אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ גְּלִימָא מַכְרִיז אֵימָא גְּלִימָא וְאָמַר אִיהוּ גְּלִימָא צְרִיכָא לְמֵימַר כִּי לֹא אָמַר סִימָנִין לֹא מְהַדְּרִינַן לֵיהּ אָמַר רַב סַפְרָא לְעוֹלָם גְּלִימָא מַכְרִיז אָמַר אִיהוּ גְּלִימָא וְאָמַר אִיהוּ סִימָנִין וּמַאי לֹא אָמַר אֶת סִימָנֶיהָ לֹא אָמַר סִימָנִין מוּבְהָקִין דִּידָהּ: וְרַמַּאי אע"פ שֶׁאָמַר אֶת סִימָנֶיהָ ה"ז לֹא יִתֵּן לוֹ: ת"ר בָּרִאשׁוֹנָה כָּל מִי שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵידָה הָיָה נוֹתֵן סִימָנִין וְנוֹטְלָהּ מְשָׁרְבוּ רַמָּאִין הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ אוֹמְרִים לוֹ צֵא וְהָבֵא עֲדִים דְּלָאו רַמַּאי אָתְּ וְטוֹל כִּי הָא דַּאֲבוּהּ דְּרַב פָּפָּא אִירְכַּס לֵיהּ חֲמָרָא וְאִשְׁכְּחוּהָ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר לֵיהּ זִיל אֲיֵיתִי סָהֲדֵי דְּלָאו רַמַּאי אָתְּ וְטוֹל אָזַל אֲיֵיתִי סָהֲדֵי אָמַר לְהוּ יְדָעִיתוּ בֵּיהּ דְּרַמַּאי הוּא אָמְרוּ לֵיהּ אֵין אָמַר לְהוּ אֲנָא רַמָּאָה אֲנָא אָמְרוּ לֵיהּ אֲנַן לָאו רַמַּאי אָתְּ קָאָמְרִינַן אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מִסְתַּבְּרָא לֹא מַיְיתֵי אִינִישׁ חוֹבְתָא לְנַפְשֵׁיהּ:

מתני' כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל עֲשָׂאוֹ וְיֹאכַל וְדָבָר שֶׁאֵין עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל יִמָּכֵר שֶׁנֶּאֱמַר וַהֲשֵׁבוֹתוֹ לוֹ רָאֹה תֵּרָאֶה תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ מַה יְּהֵא בַּדָּמִים ר"ט אוֹמֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם אָבְדוּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן ר"ע אוֹמֵר לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם אָבְדוּ אֵין חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן: **גמ'** וְלֹעוֹלָם אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל עַד ר"ב חַדֵּשׁ תַּנְיָא נְמִי הָכִי כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל בְּגוֹן פֵּרָה וַחֲמוֹר מְטַפֵּל בָּהֶן עַד ר"ב חֹדֶשׁ מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן עֲנָלִים וּסְיָיחִין מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן אֲוִוזִין וְתַרְנְגוֹלִין מְטַפֵּל בָּהֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק תַּרְנְגוֹלֶת בִּכְבֵיכָה נַפָּה תְּנַיָא נְמִי הָכִי תַּרְנְגוֹלֶת וּבְהֵמָה גַּפָּה מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁנֵים עָשָׂר חוֹדֶשׁ מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן עֲנָלִים וּסְיָיחִין מְטַפֵּל בָּהֶן ל' יוֹם מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן אֲוִוזִין וְתַרְנְגוֹלִין וְכָל דָּבָר שֶׁטִּפּוּחוֹ מְרוּבֶּה מְשַׁכְּרוֹ מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דִּמְיוֹנָן וּמַנִּיחָן קְשָׁיָא עֲנָלִים וּסְיָיחִין אֲוִוזִין וְתַרְנְגוֹלִין אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין עֲנָלִים וּסְיָיחִין אֲנָלִים וּסְיָיחִין לֹא קְשָׁיָא הָא דְּרַעְיָא וְהָא דְּפִטּוּמָא אֲוִוזִין וְתַרְנְגוֹלִין אֲאָוִוזִין וְתַרְנְגוֹלִין נְמִי לֹא קָשְׁיָא הָא בְּרִבְרְבֵי הָא בְּזוּטְרֵי: וְשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל: תָּנוּ רַבָּנָן וַהֲשֵׁבוֹתוֹ לוֹ רָאֹה תֵּרָאֶה תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ שֶׁלֹּא יַאֲכִיל עֶגֶל לַעֲנָלִים וּסְיָיחִין לְאֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין לְתַרְנְגוֹלִין: מַה יְּהֵא בַּדָּמִים רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ וְכוּ': עַד כַּאן לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא

אַתְיָא לְאִחְלוּפֵי בִּשְׁנֵי שֶׁמָּא יֵשׁ שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁאָמַר רֶגֶל שֵׁנִי: **אוֹדְיָא דִּדְיָרֵי.** כְּלֵי מֶלֶא וְהוּבְיוֹת: וְוֵי **הִיא שֶׁשָּׁנִינוּ.** בְּחוֹנֵי הַמְּעָנֶת (דף יט.) בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית: **גֵּזֶל יִרְאוּ אִם נִמְחַת אֶבֶן טוֹעֵן.** אִם נִכְסַת בְּנִשְׁמַיִם כְּמַעֲלָה הַנִּשְׁמַיִם לְמַעְלָה הַיְינוּ יֵשׁ נִשְׁמַיִם יוֹתֵר מִדַּאי וְאַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּלְכוּ: **חֲיִישִׁינַן לְרַמַּאי.** שָׁמָא שָׁמַע הָאוֹבֵד מִתְּאוֹנֵן בֵּין שֶׁבְּיָדָיו שֶׁלֹּא נֶאֱבָדָה וְזֶה יוֹדֵעַ אֶת סִימָנֶיהָ וּבְשֶׁיִּשְׁמַע אֶת מוֹצְאָהּ מַכְרִיז שֶׁלֹּא יַאֲכִיל עֶגֶל לַעֲנָלִים. מִן הַעֲנָלִים שֶׁנִּמְצָא לוֹ אֲבוּהּ לֹא פְּלִיגִי. לְעִנְיַן לְהִתְחַיֵּב בַּאֲבִידָתוֹ:

אלא

תוספות

רש"י

אֶלָּא. משום שכר שימוש מעות אבל שכר שמירת מצוה דינקא מגו דלא בעי לימיחב ריפתא לענינא דהשוסק במצוה פטור מן המצוה לו מהייבינן ליה: **בְּשׁוֹמֵר חִנָּם.** ואינו חייב אלא בפשיעה: **בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר.** חייב בגניבה ואבידה דשומר שכר מצוה הוא דהשוסק במצוה פטור מן המצוה: **בּוֹלֶה לֹא פָּלִיגִי דְּחַיְיבִי.**

כדין שומר שכר: **מַאי לְפִיכָךְ דְּ"ע.** כיון דאמר לא ישתמש מהיכא תיסק אדעתין לחיובי: דאיצטריך למימר אינו חייב. כרבה

אֶלָּא כְּשֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֲבָל לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אִם אָבְדוּ פָּטוּר לֵימָא תֵּיתֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב יוֹסֵף דְּאִתְּמַר שׁוֹמֵר אֲבֵידָה רַבָּה אָמַר כְּשׁ"ח רַב יוֹסֵף אָמַר כְּשׁ"ש אָמַר לָךְ רַב יוֹסֵף בְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה דְּכ"ע לֹא פְּלִיגִי דְּחַיְיבִי רַחֲמָנֵי ר"ע אוֹמֵר לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם אָבְדוּ אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן ס"ד אֲמֵינָא שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲוֵי בְּדַרְבָּ יוֹסֵף וּבְגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה מְחַיֵּיב קָא מַשְׁמַע לַן לְפִיכָךְ הַשְׁתָּא דְּאָמַרְתְּ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן שׁוֹמֵר שָׂכָר לֹא הֲוֵי וְלֹא מְחַיֵּיב בְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ בְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה דְּכוּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּחַיְיבִי כִּי פְּלִיגִי בְּאוֹנְסִין דְּשׁוֹאֵל מַאי לְפִיכָךְ דְּרַבִּי עֲקִיבָא הָכִי מִבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיתְנָא ר"ע אוֹמֵר לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן וַאֲנָא יָדַעְנָא דְּחַיְּינַן דְּלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְאוֹ שׁוֹאֵל הֲוֵי וְאִינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן לְפִיכָךְ דְּרַבִּי עֲקִיבָא לָמָּה לִי מֵשׁוּם לְפִיכָךְ דְּרַבִּי טַרְפוֹן וּלְפִיכָךְ דְּרַבִּי טַרְפוֹן לָמָּה לִי הָכֵי קָאָמַר בֵּיוָן דְּיָשְׁרוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי בְּגְנֵיבָה כְּמַאן דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגְנֵיבָה דְּמֵי וְחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן וְהָא אָבְדוּ קָתָנֵי

כדרבה

וְהָוֵי שואל עליהו. תימה דהוה ליה למימר והוה לוה עליהו ואם נאמר דאם באו בעלים קודם שהוציאם חייב להחזיר אותם מעות עצמם ולא אחרים והוה א"ש דקרי ליה שואל אך אי אפשר לומר כן דבפרק המפקיד (לקמן דף מג.) פריך אי נאנסו חייב מאי אריא הוציא כי לא הוציא נמי והשתא אי חייב להחזיר הן עצמן בשיתבע הגזבר אם כן לא קנאם השוכרים בשלא הוציאם ולא מעל כדאמר פרק השואל (לקמן דף צט.) לא בקע בו לא מעל ביין שהמשאיל יכול לחזור בו ואי"ב מאי פריך כי לא הוציא נמי אלא ודאי אפילו אם אותן המעות עדיין בעין אין צריך להחזיר הן עצמן ול"ל דנקט שואל משום דנקט אונסין דכתיב בקרא גבי שואל וגם לפי שמזכיר שומר חנם ושומר שכר.

ר"ח וה"ג פסקו דהלכה כרב יוסף מדהויא ליה למיתני ואין זו ראייה דגם בין המודר (נדרים דף לג:) דקאמר ומחייר לו אבידתו חד אמר דוקא מדיר למודר אבל מוכר לא משמע ליה דוחק אמר שומר שכר לא חייב ולא א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי רבי יוסף דאמר ר"ע לפיכך ואמר ר"ע לפי שנתחייב לו ר' יוסף היה צריך לדחוק ולתלמוד בכפותים ועוד דוחק אחר דחייבי מוכר קרא לגיזתו שאינה משתמרת ואשמועינן קרא דחייבי שומר חנם ולרבה שומר חנם דלא מטי הבאה ליד ועוד י"ל דלקמן מ"ד היכי דמי אי דלא מינטרא למר בדאית ליה מפשיעה ולמר בדאית ליה מגניבה ואבידה אמאי פטור ואי דמנטרא למר בדאית ליה ולמר בדאית ליה וכו' ושלחי האומנין (לקמן דף פא: ושם) דאמר ר"א שקבע אשכר המשכון ויטול מעותיו ר"ע אומר אבד המשכון אבדו מעותיו ומוקי מתני' דהלוהו על המשכון שומר שכר דלא בר"א ומסיק דפליגי בשומר אבידה וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ופרש"י דרבה ודאי תנאי היא דלא מצי סבר ר"ע גם בן משמע דאין הלכה כרבה דרבי ר"א דשמותי' הוא וגם דמתניתי' ר"ל דלא כאותיא ביותיה ר"ל דרבה ודאי לאו תנאי היא ואפילו לר"ע משום מצוה לא הוי שומר שכר ופעמא דר"ע דאמר אבדו מעותיו דכשמואל דאפילו בדרלא שוי שיעור וזוי אבדו כל מעותיו דהוי כאילו פי' שאם יאבד המשכון שיאבדו מעותיו ור"א לית ליה דשמואל ואפילו שוי שיעור וזוי לא אבדו מעותיו אלא לרב יוסף כי נמי מוקי פלוגתייהו בדשמואל לא קאי ר' אלעזר בוותיה לפי מה שמדמה עתה במקצתה מלוה על המשכון לשומר אבידה שהוא פושט את המלוה באבידה אלמא לא הוי שומר שכר ומשני דאתי מלתיה דרב יוסף אפי' בר"א ותדע דלא מצינו למימר דרבה לא מצי סבר בר"ע דהא בשמעתין משמע דכולהו סברי דרבה ולר"ע נמי הוי שומר חנם והא דתנן פרק שבועת הדיינין (שבועות דף מה. ושם) המלוה על המשכון ואבד המשכון שחייב באבידה מה שהמשכון יתר על החוב אליבא דרבה מבעיא לן לאוקמה באבדה בפשיעה דלא הוי ביה אלא שומר חנם דמה שנגנב החוב מפסיד אפילו לא אבד בפשיעה משמעה דשמואל ואין זה דוחק דה"נ בני בעי גמרא מעיקרא לאוקמה פלוגתא דר"א ור' עקיבא בדשמואל או בדר' יצחק ולא היה מדמה לשומר אבידה צריך נמי לאוקמה מתני' דשבועות דמחייבי לשלם באבדה מה שהמשכון יתר על החוב באבדה בפשיעה המטעם דשמואל או דר' יצחק אין לחייבי המלוה באבידת המשכון אלא במה שנגנב החוב ואדרבה מפ' האומנין (לקמן דף פב. ושם) יש לחלוטיה דהלכה כרבה דאי הלכה כרב יוסף אמאי מוקי גמרא אלא משחורקא מתניתין דלא כר"א לוקמה באין מלוה צריך למשכון דהוי שומר שכר אפי' לר"א ופלוגתייהו במלוה צריך למשכון אלא ודאי משום דהלכה כרבה ואין הלכה כרב יוסף ולדידיה לא מצי לאוקמא מתניתין כר"א ועוד ראיה מפרק המפקיד לקמן דף מג. ושם) דרב נחמן סבר באנסו לא אלמא ס"ל דבדנאנסו שמותר להשתמש בהו הוי שומר אבל התם דלא מיירי באבידה משום הכא דלא הוי אלא שומר שכר לא היא ביון דבשביל היתר תשמיש לבד לא הוי אלא שומר שכר כרב נחמן א"כ בשביל שיש לו עוד פרוטה דרב יוסף משום שמירת אבידה אין סברא שיהא לו פחות שכר לשומר יהיה לו דין שואל ועוד דקי"ל כרבה בר משלה ענין ומחצה וליכא למימר דוקא במילי דבבא בתרא כדמפרש בתשובות דרב צמח דהא אמר פרק מי שאחזו (גיטין דף עה: ושם ד"ה הא) והא קי"ל כרבה ולא קאמר בהא משמע בהא ולא במילי אחריני כדקאמר על רשב"ג ובפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נב:) בשמעתין דהחזיק בדרך מתיישבת ההלכה יותר במה שהלכה כרבה לגבי דרב יוסף כדפי' שם רש"י ובסדר תנאים ואמוראים פוסק כרבה ורב יוסף ההלכה כרבה בר משלה ענין ומחצה וכל רבותינו שוין דבשאר דברים שתמא ההלכה כרבה אי ליכא הוכחה כרב יוסף: **לְפִיכָךְ** דרבי טרפון לָמָּה לי. בשלמא לרבה לפיכך דר"ע אשמועינן לאפוקי דרב יוסף מינינו למימר דלפיכך דרבי טרפון משום לפיכך דר"ע אי נמי גם לפיכך דר"ט אתי למידק נמי דדוקא משום דמותר להשתמש חייב אבל אסור להשתמש פשוט לאפוקי דרב יוסף אבל לרב יוסף מאי לפיכך ולקשה דמאי בעי לפיכך הלא חדוש גדול השמיענו דמעיקרא אמרינן דבמה שמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר ולא בשואל דקא אבדו קתני דשמעת שתם אבידה בלא אונס והשתא מצי לן למימר דמחמת היתר תשמיש הוי בשואל ואבדו היינו שנשבע כפיקדון בנים ועוד דבפרק המפקיד (לקמן דף מג. ושם) אצטריך מתני' לאשמועינן דמחמת היתר תשמיש הוי שומר שכר לרב נחמן דאמר נאנסו לא גבי מפקיד מעות אצל תגוני דקתני צרורים לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב והכא מלתא דפשיטא היא דאינו חייב באבידה כיון דשומר חנם הוא אלא סיפא איצטריכא ליה לאשמועינן דמותרין להשתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן והוי שומר שכר לרב נחמן דאמר נאנסו לא וכיון דאפילו למיתני שומר שכר מהמת היתר תשמיש אצטריך לאשמועינן ב"ש הכא דאמר דהוי שואל דלאו מלתא דפשיטא הוא דאצטריך שפיר לאשמועינן אלא י"ל דלאו קושיא הוא אלא פירושא בעלמא הוא:

בזכוכית

בְּרִיבָתָא. בְּפֶרֶק הַזּוֹרֵעַ (לקמן דף נח.) גַּבֵּי בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ אֶת שִׁקְלֵיהֶן: בִּדְמֵי אֲבִידָה. שֶׁמָּכְרָה לְאַחֵר שֶׁנִּטְפַּל בָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים: אֲבָל מְעוֹת אֲבִידָה. כִּגוֹן שֶׁמָּצָא מָעוֹת בְּבִיס אוֹ שֶׁלֹּשׁ מִטְבָעוֹת עֲשׂוּיִין בְּמִגְדָּלִיוֹן: **מתני'** אֶחָת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. שֶׁמִּתְעַפְּשִׁין בִּשְׁשׁוֹהִים מִלְּפוּתָן וְכָל סְפָרִים שֶׁלָּהֶן הָיוּ עֲשׂוּיִין בְּגִלְּיוֹן: גּוֹלְלָן. מִתְּחִילָּתָן לְסוֹפָן שֶׁיִּכָּפֵם בָּהֶן הָאֲוִיר: בַּתְּחִלָּה. מה שלא למד מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁהוֹתוֹ לְפָנָיו: וְלֹא יַקְרֵא אַחֵר עִמּוֹ. לְפִי שֶׁזֶּה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְנִכְרָע. שׁוֹשְׁבָּה לְצַרְבָּה. לְשׁוֹן הַכְבָלָה וְלֹא הַתְּאִבְּלָנָה עָשׂ: לְצַרְבָּן. שֶׁמִּתְעַפְּשִׁים בְּקֶרֶקַע שֶׁצָּרִיךְ לְהַתִּיז בְּקֶרֶקַע כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן שְׁזוּ הִיא שְׁמִירָתָן וּלְפִיכָךְ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְפַרְקִים: אֲבָל לֹא לְשָׁהֲיָן. לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן זְמַן אָרוֹךְ שִׁישְׁתַּהֲיֶה אוּדְיֵ"ר בְּלֹעַ"ז: **לא יגע** בָּהֶן. וְהֵב אֵינוֹ מִתְעַפֵּשׁ בָּאֲרָץ וּכְוּכִית שָׁמָא יִשָּׁבֵר: שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְיָשּׁוֹל. דֶּרֶךְ שְׁגוּגֵי הוּא לוֹ שֶׁאָדָם חָשׁוּב הוּא וְאֵין דַּרְכּוֹ לְיָשּׁוֹל כּוּפָּה שֶׁלּוֹ לְהַכְבִּיסָהּ מִן הַחוֹתֶל לְבֵית שַׁמָּאי לֹא יְטוֹל וּפָטוּר מְהַשְּׁבַת אֲבִידָה דִּילְפִינַן מִוְּהִתְעַלַּמְתָּ. **גמ' בי בר חבו**. בִּבְיַת פְּלוֹנִי הִיעוּשָׁה תְּפִילִּין מְצוּיִין לִימָּכֵר וְחָזְרוּ וְהִקְנָה מִן הַדְּמֵים: גּוֹלְלוֹ. בְּכָל שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ פַּעַם אַחַת: **אם בשבילו פתחו**. כּוּפֶּה: מִפָּרָשׁ לְקַמָּיה: **מאי אריא פתח**. שֶׁהוּא נוֹחַ לְהִתְקַלְקֵל בִּטְשְׁטוּשׁ וּקְרִיעָה: **מאן שנה רבי**. בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (דף כט.). תָּנֵן הַשּׁוֹלֵחַ גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה מְשֻׁלָּחוֹ בְּיַד שְׁלוּחוֹ וְאִם אָמַר לוֹ טוֹל חֻפָּץ פְּלוֹנִי הִימְּנָה לֹא יִשְׁלְחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר וְאִם אָמַר לוֹ שְׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר וְאָמַר ר"ל עַלָּה כָּאן שָׁנָה רַבִּי בְּמִשְׁנָה זוֹ לְמַדְנוּ רַבִּי שֶׁפָּתַם הַמִּשְׁנָיוֹת אֵין הַשּׁוֹאֵל כִּי דְּבוֹלוֹחִי שַׁיְּיךְ לְמֵימְרִי אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיְּהֵא פִּקָּדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר: **מאי עבידתיה נביה**. קס"ד לְצוֹרְכּוֹ קָאָמַר וְלֹא לְצוֹרֶךְ סֵפֶר תּוֹרָה דְּהָא לְצוֹרֶךְ סֵפֶר תּוֹרָה תָּנָא לֵיהּ גּוֹלְלוֹ כָּל שְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ לְתִקֵּי פַּרְכִינָן מֵאי עֲבִידְתֵּיהּ דִּדְאִי גַּבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה לְקִרְוֹת בּוֹ לְצוֹרֶךְ עַצְמוֹ: **אם בשהוא גוללו**. לְהַנָּאַת ס"ת פְּתָחוֹ וְקָרֵא בּוֹ מוּתָּר: **בחדש שלשים יום**. הַחֹדֶשׁ מִמַּהֵר לְהִתְעַפֵּשׁ מִן הַיְּשָׁן: **אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום**. וּמִתְנֵי' נָמֵי דִּקְתָנֵי קוֹרֵא בְּתֵן אֶחָת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹא מְפָלֵיג בֵּין יָשָׁן לְחָדָשׁ ר"א בֶּן יַעֲקֹב הִיא: **בענין אחד**. בְּפָרָשָׁה אַחַת אֵין קוֹרִין: **בשני ענינים**. זֶה בְּדַף זֶה וְזֶה בְּדַף זֶה קוֹרִין דִּלְא אָתֵי לְשַׁמּוּטֵי מֵהֲדָדֵי: **מי שיש לו נרדי אימתי בביתו**. שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ לִטְיוֹתוֹת חֲדָשׁוֹת תָּמִיד: **יצער בכותו בכל יום**. וְלָמַדְנוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ דִּנְיעֵר קְשֵׁה לָהּ: **בחד**. בְּאֶחָד אֵין נִיעוּרוֹ קוֹרְעָהּ: **שנים**. הָאוֹחֲזִין בִּשְׁנֵי רָאשֶׁיהָ וּמְנַעֲרִין מִמְּתַחְתֵּין אוֹתָהּ יוֹתֵר מִדַּאי וְקָשֶׁה לָהּ: **דתמרא**. נוֹתֵן לְשׁתוֹת כּוֹס שֶׁל מִכְשֹׁפוֹת **בכא דחדרשין**. מִבּוֹס שֶׁל מַיִם פּוֹשְׁרִין וְאֵידִיד דְּאִירְרִי בְּמֵילֵי דְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּהֵלְכוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְנָקֵט הָנֵי שְׁמַעְתָּא: **צויץ. רותת: ציבא**. כָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִין לְתוֹךְ הַמַּשְׁקֶה אוֹ שֶׁעֲבִים אוֹ תַּבְלִין אוֹ עִקָּרִי בְּשָׂמִים קְרֵי צִיבְיָא: **וריצה לאבדן**. לְלַמְּדֵנוּ בָּא שֶׁלֹּא יַרְגִּיל אָדָם בְּכַךְ שֶׁהִעוֹשָׁה אֵלֶּה מֵאֲבֵד מָמוֹן הַרְבֵּה: **כתנא רומיתא**. דְּמִיתֵּם יִקָּרִין וּמְמַהֲרִין לְכִלּוֹת: **תרנגמא**. לְהַךְ שְׁכִירוּת דְּפוֹעֲלִים: **פתורי**. בְּפוֹעֲלִים הַמְּנַהִיגִים בְּשׁוּתָּפוּת בְּעִה"ב:

בְּזִכּוּכִית לְבָנָה. וְאִ"ת וְהָא אָמְרִינַן פֶּרֶק עֲגָלָה עֲרוּפָּה (סוטה דף מח.) דְּמְשַׁחֲרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּטֵלָה זְכוּכִית לְבָנָה וְיֵ"ל דְּלֹא בְּטֵלָה לְגַמְרֵי אֶלָּא דְּלָא שְׁכִיחָא דְּהָא רַב הוּנָא תָּבֵר זְכוּכִית חִיוּרְתָּא בְּחוּפַּת בְּנוֹ פ' אֵין עוֹמְדִין (ברכות דף לא. ע"ש): בתורי

עֲלָה א"ר חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּדִבְמֵי אֲבִידָה הוֹאִיל וְטָרַח בָּהּ אֲבָל מָעוֹת אֲבִידָה דְּלֹא טָרַח בְּהוּ לֹא וְהָנֵי כְּמָעוֹת אֲבִידָה דְּמוּ א"ל זִיל לֹא שָׁבְקוּ לִי דְּאִשְׁרֵי לָךְ: **מתני'** מָצָא סְפָרִים קוֹרֵא בָּהֶן אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִקְרוֹת גּוֹלְלָן אֲבָל לֹא יִלְמוֹד בָּהֶן בַּתְּחִלָּה וְלֹא יִקְרֵא אַחֵר עִמּוֹ מָצָא פְּסוּת מְנֻעָרָה אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם וְשׁוֹטָחָהּ לְעָרְפָּהּ אֲבָל לֹא לִכְבּוֹדוֹ כְּלֵי פֶּסֶף וּכְלֵי נְחוֹשֶׁת מְשַׁתֵּמֶשׁ בָּהֶן לְצָרְכָּן אֲבָל לֹא לְשַׁחֲקָן כְּלֵי זְהָב וּכְלֵי זְכוּכִית לֹא יָגַע עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ מָצָא שַׂק אוֹ קוּפָּה וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִיטּוֹל לְהַכְבִּיסוֹ מַתְנִיתִין אֵין הַשּׁוֹאֵל כִּי דְּבוֹלוֹחִי שַׁיְּיךְ לְמֵימְרִי אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיְּהֵא פִּקָּדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר: **גמ'** אָמַר שְׁמוּאֵל הַמּוֹצֵא תְּפִילִּין בַּשּׁוּק שָׁם דִּמְיֵיהֶן וּמַנִּיחָן לְאַלְתַּר מֵאִיכָא דְּמָצְנָא מָצָא סְפָרִים קוֹרֵא בָּהֶן אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִקְרוֹת גּוֹלְלָן גּוֹלְלָן אֵין שָׁם דִּמְיֵיהֶן וּמַנִּיחָן לֹא אָמַר אַבַּיֵי תְּפִילִּין בֵּי בַּר חָבוּ מִשְׁכַּח שְׁכִיחִי סְפָרִים לֹא שְׁכִיחִי ת"ר הַשּׁוֹאֵל סֵפֶר תּוֹרָה מֵהֵבִירוֹ הֲרֵי זֶה לֹא יַשְׁאִילֶנּוּ לְאַחֵר פּוֹתְחוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִלְמוֹד בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְלֹא יִקְרֵא אַחֵר עִמּוֹ וְכֵן הַמַּפְקִיד ס"ת אֵצֶל חֲבֵירוֹ גּוֹלְלוֹ בְּאֶמְצַע וְלֹא יִקְרָא בּוֹ אֶלָּא בְּדָבָר הָאֲבוּד מִמֶּנּוּ ר"ש בֶּן לָקִישׁ כָּאן שָׁנָה רַבִּי אֵין הַשּׁוֹאֵל רַשַּׁאי לְהַשְׁאִיל וְאֵין הַשּׁוֹכֵר רַשַּׁאי לְהַשְׁכִּיר ס"ת אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ מֵהוּ דְּתֵימָא נֵיחָא לֵיהּ לְאִינִישׁ דְּתֵיתֵי מִצְוָה בְּמָמוֹנֵיהּ קָמ"ל פּוֹתְחוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ פְּשִׁיטָא וְאֶלָּא לְמַאי שַׁיְּילֵיהּ מִינַּיהּ סֵיפָא אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִלְמוֹד בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְכֵן הַמַּפְקִיד ס"ת אֵצֶל חֲבֵירוֹ גּוֹלְלוֹ כָּל שְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ פּוֹתְחוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ מַאי לָאו בְּשֶׁבִּילוֹ פָּתְחוֹ אָמְרַת פּוֹתְחוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ חֲכִי קָאָמַר אִם בְּשֶׁהוּא גוֹלְלוֹ פּוֹתְחוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ מוּתָּר אִם בְּשֶׁבִּילוֹ פָּתְחוֹ אָסוּר סוֹמְכוֹס אוֹמֵר בְּחֹדֶשׁ שִׁלֹּשִׁים יוֹם בְּיָשָׁן שְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ ר"א בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה שְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ ר"א בֶּן יַעֲקֹב הֵיינוּ תַּנָּא קַמָּא אֶלָּא אֵימָא ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה שִׁלֹּשִׁים יוֹם: אֲבָל לֹא יִלְמוֹד בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְלֹא יִקְרָא אַחַר עִמּוֹ: וּרְמִינְהוּ לֹא יִקְרֵא פָּרָשָׁה וְיִשְׁנֶה וְלֹא יִקְרָא בּוֹ פָּרָשָׁה וְיִתְרֹגֶם וְלֹא יִפְתַּח בּוֹ יוֹתֵר מִג' דַּפִּין וְלֹא יִקְרְאוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם בְּכֵרֶךְ אֶחָד הָא שְׁנַיִם קוֹרִין אָמַר אַבַּיֵי לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּעִנְיָן אֶחָד כָּאן בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים: מָצָא פְּסוּת מְנֻעָרָה אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם: לְמֵימְרָא דִּינְיעוּר מַעֲלֵי לָהּ וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נַרְדִּי בְּיָתוֹ יְנַעֵר כְּסוּתוֹ בְּכָל יוֹם אֲמָרִי בְּכָל יוֹם קָשֵׁי לָהּ אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם מַעֲלֵי לָהּ אִיבָּעֵית אֵימָא לֹא קַשְׁיָא הָא בְּחַד וְהָא בִּתְרֵי אִיבָּעֵית אֵימָא לֹא קַשְׁיָא הָא בִּדְעַמְרָא הָא בִּדְרֵכִיתָא א"ר יוֹחָנָן כָּפָא דְּחַרְשִׁין וְלֹא כָּפָא דְּפוֹשְׁרִין וְלֹא אָמְרָן אֶלָּא בִּכְלֵי מַתֶּכֶת אֲבָל בִּכְלֵי חֶרֶשׂ לֵית לָן בָּהּ וּבִכְלֵי מַתֶּכֶת נַמִּי לֹא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא צוֹיֵין אֲבָל דְּצוֹיֵין לֵית לָן בָּהּ וְלֹא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא שָׁדֵא בֵּיהּ צִיבְיָא אֲבָל שָׁדֵא בֵּיהּ צִיבְיָא לֵית לָן בָּהּ: וא"ר יוֹחָנָן מִי שֶׁהִנִּיחַ לוֹ אָבִיו מָעוֹת הַרְבֵּה וְרוֹצֶה לְאַבְּדָן יִלְבַּשׁ בִּגְדֵי פִּשְׁתָּן וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי זְכוּכִית וְיִשְׁכּוֹר פּוֹעֲלִים וְאַל יֵשֵׁב עַמָּהֶן תַּרְנְגֹמָא בתורי

דְּנָפֵישׁ פַּסְדֵּירֵיהוּ. שֶׁרוֹב עֲבוֹדַת קַרְקָעוֹת שֶׁלָּהֶן בְּשׁוֹרוֹת הֵיְתָה אַף חֲרִישַׁת הַכַּרְמִים וּבְצִירָתָם מְנַהֲגִים כְּלִי הַמַּחֲרֵישָׁה בָּעֲגָלָה בֵּין שׁוּרוֹת הַכֶּרֶם עִם הַבּוֹצְרִים וּנוֹתְנִין שָׁם הָעֲגָבִים לְפִיכָךְ אִם אֵין הַבְּעָלִים עֲלֵיהֶם יֵשׁ הַפֶּסֶד גָּדוֹל שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַפּוֹעֲלִים לְחוּס עַל הַכֶּרֶם וְעַל הַשּׁוֹרוֹת וּמְנַהֲגִים אוֹתָן עַל הַגְּפָנִים וְעַל הַנְּטִיעוֹת וְהֵם מִתְקַלְקְלִין וְהַשְּׁוֹרוֹת נִסְתַּכְּנוּ וְנִשְׁבָּרִים: מְגוּד. קבי"א בְּלַע"ז: גוֹדְמֶנוּ לוֹ אוֹרְחִים. קס"ד טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּמִתְכַּבֵּד בָּהֶם וְאֵיכָא לְצוֹרְכָהּ וּלְצַרְכוֹ: שֶׁאנִי הָתָם דְּקָא חָלֵי לֵיהּ. בְּשׁוּתְּפוּת זוֹ הוּא שׁוֹרְפָהּ וּמַה הוּא שׁוֹרְפָתָהּ: אִי מִשּׁוּם עֲיָינָא. שֶׁתִּשְׁלוֹט בָּהּ עַיִן רַע שֶׁל אוֹרְחִין: אִי מִשּׁוּם נָגְבָּ. פֶּן יִגְנֹבוּהָ הָאוֹרְחִים: הַכְנִיסָהּ לְרִבְקָהּ. בְּעֲגָלָה עֲרוּפָה קָאֵי רִבְקָה קוֹפֶלֶ"ה בְּלַע"ז שֶׁמְּדַקְּרִים שֵׁלֶשׁ בְּהַמּוֹת אוֹ אַרְבָּעָה בְּצִוְּארֵיהֶן זוֹ אֵצֶל זוֹ וְדֶשֶׁא הַדִּישָׁה: בְּשִׁירָה. הוֹאִיל וְלֹא נִתְבַּוְּוִן שֶׁתִּדּוֹשׁ: וְאִם בְּשָׁבִיל שֶׁתִּינֵק וְתְיַדּוֹשׁ. שֶׁהֲיְתָה אִמָּהּ דָּשָׁה וְהִכְנִיסָ אֶת הַבֵּן לְשָׁם שֶׁתִּינֵק וְאַף נִתְכַּוְּוִן שֶׁתִּדּוֹשׁ פְּסוּלָה: הָא לֹא דָּמְיָא. תִּירוּצָא הוּא: שָׁכֵן עָלֶיהָ עוֹף. בְּפָרָה אַדְוָמָה קָאֵי: עָלָה עָלֶיהָ זָכָר פְּסוּלָה. שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל וְתֵינָא אַף לִי אֶלָּא עוֹל בּוֹ׳ בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (דף מו.) וְהַאי הַכְנִיסָהּ לְרִבְקָה וְדָשָׁה בְּשִׁירָה וְלֹא נִיחָא לֵיהּ בְּהָ דְּמָיְא לְשָׁכֵן עָלֶיהָ עוֹף: מְשַׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחֻמִּין. וְכ"ש בְּצוֹנֵן: אֲבָל לֹא ע"י הָאוּר. לֹא יִתֵּן הַכְּלִי עַל הָאוּר: מְגוּרְיוֹת. וּוּדְי"ש עֲשׂוּיִין לְגָרוֹף הַבִּירוֹת אוֹ לְהַפְרִישׁ הָאֲנִים הַמְדֻבָּקִים: שֶׁמְּפַתְּחִין. פּוֹגְמִין: מֵאי עֲבִידְתַּיְיהוּ נְפֵישׁ. מָה לוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ יָבֵא בְּעָלָיו וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ: וְהִתְעַלְּמַתְּ מִנַּהֶם. וּלְלַמְּדָךְ בָּא שֶׁמּוּתָּר לְהִתְעַלֵּם: וְעַכְבִּים שֶׁאִי אַתָּה מִתְעַלֵּם. דִּכְתִיב לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: וְהִיא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. הָאֲבִידָה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת: וְאֵינָהּ לְפִי בְּבוֹדוֹ. שֶׁיִּשְׁתַּכְּנֵהוּ: אוֹ שֶׁהָיָה בְּכֵל מְפֻלָּאכְתּוֹ שֶׁלּוֹ. שֶׁיִּבְטֵל בְּהַשְׁבָּחָתָהּ מִרּוּבּוֹ עַל דְּמֵי הָאֲבִידָה: הַאי עֲשָׂה. הַשֵּׁב תְּשִׁיבֵם וְאע"ג דְּלֹא תַּעֲשֶׂה נָמֵי אֵיכָא אֵין לֹא תַּעֲשֶׂה מוּעָיל לִדְחוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה אֶלָּא עֲשֵׂה הוּא דְּקָא דָּחֵי לֵיהּ כִּדְאָמְרִינַן בִּיבָמוֹת (דף כא.): לֹא תַעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה. לְפָנָיו לֹא יִשְׁמַע קְדוֹשִׁים יִהְיוּ: לֹא

בְּתָרֵי דְּנָפֵישׁ פַּסְדֵּירֵיהוּ: שׁוֹמְחָהּ לְצוֹרְכָהּ אֲבָל לֹא לְכִבּוּדוֹ וְכוּ': אֵיבָעֵיָא לְהוּ לְצוֹרְכוֹ וּלְצוֹרְכָהּ מַאי ת"ש שׁוֹמְחָהּ לְצוֹרְכָהּ לְצוֹרְכָהּ אֵין הָא לְצוֹרְכוֹ וּלְצוֹרְכָהּ לֹא אִימָּא סֵיפָא אֲבָל לֹא לְכִבּוּדוֹ לְכִבּוּדוֹ הוּא דְּלָא הָא לְצוֹרְכָהּ וּלְצוֹרְכוֹ שַׁפִּיר דְּמֵי אֶלָּא מֵהָא לֵיפָא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ ת"ש לֹא יִשְׁטְחֶנָּה לֹא עַל גַּבֵּי מְגוֹד וְלֹא עַל גַּבֵּי מַטָּה וְלֹא עַל גַּבֵּי מְגוֹד בֵּין לְצוֹרְכוֹ בֵּין לְצוֹרְכָהּ שֶׁאנִי הָתָם דְּמִקְלָא קָלֵי לֵהּ אִי מִשּׁוּם עֲיָינָא אִי מִשּׁוּם נָגְבָּ תָּא שְׁמַע הַכְנִיסָהּ לְרִבְקָה וְדָשָׁה בְּשִׁירָה בְּשָׁבִיל שֶׁתִּינֵק וְתְיַדּוֹשׁ פְּסוּלָה וְהָא הָכָא דְּלְצוֹרְכוֹ וּלְצוֹרְכָהּ הוּא וְקָתָנֵי פְּסוּלָה שֶׁאנִי הָתָם דְּאָמַר קְרָא אֲשֶׁר לֹא עִוֵּבֶר בָּהּ מ"מ אִי הָכִי אֲפִילּוּ רֵישָׁא נָמֵי הָא לֹא דָּמְיָא אֶלָּא לְהָא דִּתְנַן שָׁכֵן עָלֶיהָ עוֹף כְּשֵׁירָה עָלָה עָלֶיהָ זָכָר פְּסוּלָה מַאי מַעֲמָא כְּדְרַב פָּפָּא דְּאָמַר רַב פָּפָּא אִי כְּתִיב עוֹבֵר וּקְרִינַן עוֹבֵד הָוֶה אָמֵינָא אֲפִילּוּ מְמִילָּא וְאִי כְּתִיב עבר וּקְרִינַן עֲבַד הָוֶה אָמֵינָא עַד דְּעָבַד בָּהּ אִיהוּ הַשְׁתָּא דִּכְתִיב עבר וּקְרִינַן עוֹבֵד בְּעִינַן עוֹבֵד דְּמִיָּא דְּעָבַד מָה עָבַד דִּינְהָא לֵיהּ אַף עוֹבֵד דִּינְהָא לֵיהּ: כְּלֵי כֶּסֶף וְכֵלִי נְחוֹשֶׁת מְשֻׁתָּמֶשׁ בָּהֶן וְכוּ': ת"ר הַמּוֹצֵא כְּלֵי עֵץ מְשֻׁתָּמֶשׁ בָּהֶן בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא יֵרָקְבוּ כְּלֵי נְחוֹשֶׁת מְשֻׁתָּמֶשׁ בָּהֶן בְּחֻמִּין אֲבָל לֹא עַל יְדֵי הָאוּר מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁחֲרִין כְּלֵי כֶּסֶף מְשֻׁתָּמֶשׁ בָּהֶן בְּצוֹנֵן אֲבָל לֹא בְּחֻמִּין מִפְּנֵי שֶׁמְּפַתְּחִין כְּלֵי זָהָב וְכֵלִי זְכוּכִית לֹא יִגַּע בָּהֶן עַד שֶׁיָּבֵא אֵלִיָּהוּ בְּרִבְרְבֵי שֶׁאָמְרוּ בַּאֲבִידָה כַּךְ אָמְרוּ בִּפְקָדוֹן פִּקָּדוֹן מַאי מַעֲבִידְתֵּיהּ גַּבֵּיהּ אָמַר רַב אַדָּא בַּר חָמָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בִּפְקָדוֹן שֶׁהָלְכוּ בַּעֲלֵיהֶן לְמְדִינַת הַיָּם: מָצָא שָׁם אוֹ קוּפָּה [וְכָל דָּבָר] שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִיטּוֹל מְנָהֲגֵי מֵילֵי דִּת"ר וְהִתְעַלְּמַתְּ פְּעָמִים שֶׁאַתָּה מִתְעַלֵּם וּפְעָמִים שֶׁאִי אַתָּה מִתְעַלֵּם הָא כֵּיצַד הָיָה כֹּהֵן וְהִיא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אוֹ שֶׁהָיְתָה זְקֵנָה וְאֵינָהּ לְפִי כְּבוֹדוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה מְלֻאכָה שֶׁלּוֹ מְרוּבָּה מִשֶּׁל חֲבֵירוֹ לָכֵךְ נֶאֱמַר וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם לְמַאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא אִילֵימָא לְכֹהֵן וְהִיא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת פְּשִׁיטָא הַאי עֲשֵׂה וְהַאי לֹא תַּעֲשֶׂה לֹא תַּעֲשֶׂה וְלֹא אֶתְּי עֲשֵׂה וְדָחֵי אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וְתוּ לֹא דָּחֵינַן אִיסּוּרָא מִקַּמֵּי מִצְוָה אֶלָּא לְיִשְׂרְאֵל מְרוּבֶּה מִשֶּׁל חֲבֵירוֹ מִדְּרַב יְהוּדָה אָמַר רַב נַפָּקָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אַפָּא כִּי לֹא

מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּרַךְ אֲבָל לֹא בְּקֶשֶׁה מִפְּנֵי שֶׁמְּפַתְּחִין כְּלֵי זָהָב וְכֵלִי זְכוּכִית לֹא יִגַּע בָּהֶן עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ בִּדְבָרָיו שֶׁאָמְרוּ בַּאֲבִידָה כַּךְ אָמְרוּ בִּפְקָדוֹן פִּקָּדוֹן מַאי מַעֲבִידְתֵּיהּ גַּבֵּיהּ אָמַר רַב אַדָּא בַּר חָמָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בִּפְקָדוֹן שֶׁהָלְכוּ בַּעֲלֵיהֶן לְמְדִינַת הַיָּם: מָצָא שָׁם אוֹ קוּפָּה [וְכָל דָּבָר] שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִיטּוֹל מְנָהֲגֵי מֵילֵי דִּת"ר וְהִתְעַלְּמַתְּ פְּעָמִים שֶׁאַתָּה מִתְעַלֵּם וּפְעָמִים שֶׁאִי אַתָּה מִתְעַלֵּם הָא כֵּיצַד הָיָה כֹּהֵן וְהִיא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אוֹ שֶׁהָיְתָה זְקֵנָה וְאֵינָהּ לְפִי כְּבוֹדוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה מְלֻאכָה שֶׁלּוֹ מְרוּבָּה מִשֶּׁל חֲבֵירוֹ לָכֵךְ נֶאֱמַר וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם לְמַאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא אִילֵימָא לְכֹהֵן וְהִיא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת פְּשִׁיטָא הַאי עֲשֵׂה וְהַאי לֹא תַּעֲשֶׂה לֹא תַּעֲשֶׂה וְלֹא אֶתְּי עֲשֵׂה וְדָחֵי אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וְתוּ לֹא דָּחֵינַן אִיסּוּרָא מִקַּמֵּי מִצְוָה אֶלָּא לְיִשְׂרְאֵל מְרוּבֶּה מִשֶּׁל חֲבֵירוֹ מִדְּרַב יְהוּדָה אָמַר רַב נַפָּקָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אַפָּא כִּי

הַכְנִיסָהּ לְרִבְקָה וְדָשָׁה. בְּתוֹסְפְתָּ' (דְּפָרָה) תֵּנֵי לָהּ גַּבֵּי פָּרָה אֲדוּמָּה: **בְּשָׁבִיל** שֶׁתִּינֵק וְתְיַדּוֹשׁ פְּסוּלָה. וּבְסֵיפָא (דְּתוֹסְפְתָּא קָתָנֵי לְצוֹרְכוֹ פְּסוּלָה לְצוֹרְכָהּ כְּשֵׁירָה וּלְכָךְ פָּרִיךְ אַלְמָא לְצוֹרְכוֹ וּלְצוֹרְכָהּ חָשִׁיב כְּמוֹ צוֹרְכוֹ וְאָסוּר וּמַשְׁמֵעַ דְּתָנֵי דְּאוֹרַיְיתָא פְּסוּלָה כְּמוֹ בָּא עָלֶיהָ זָכָר דְּפְסוּלָה מִדְּרַב פָּפָּא וְאַ"ת וְאַמַּאי מֵיתֵי הָהִיא דְּשָׁכֵן עָלֶיהָ עוֹף וְאִי מִשּׁוּם דָּרֵב פָּפָּא אָמַר לְמִלְתֵּיהּ עָלָה אַמַּאי לֹא אָמַר אוֹתָהּ דְּהַכְנִיסָהּ לְרִבְקָה וְ"ל מִשּׁוּם דִּבְרַיְיהוּ הִיא אֲבָל הַךְ דְּשָׁכֵן עָלֶיהָ עוֹף הִיא מַתְנִיתִין:

אַף עוֹבֵד דְּיוֹכֵא לֵיהּ. וְא"ת וּבְפָרָה מִנַּלָּן דְּבְעִינַן דְּיוֹכֵא לֵיהּ דִּבְשִׁלְמָא לְמַאן דְּיָלִיף (סוטה דף מו.) עֲבוֹדוֹת בְּפָרָה מִג"ש דְּעוֹל עוֹל נִיתָּא אֶלָּא לְמַאן דְּלֵית לֵיהּ ג"ש וּמִשְׁכַּח עֲבוֹדוֹת בְּפָרָה גּוּפֵיהּ מִנַּלָּן דְּבְעִינַן דְּיוֹכֵא לֵיהּ וְ"ל דְּכִיוָן דְּשָׁוִין בְּפְסוּל עוֹל וַעֲבוֹדוֹת גַּם לְעִנְיָן דְּיוֹכֵא לֵיהּ יֵשׁ לְהִשְׁוותָן וְא"ת וְעִלָּה עָלֶיהָ זָכָר אַמַּאי פְּסוּלָה הָא וַדַּאי לָא נִיחָא לֵיהּ לְהַפְסִיל פָּרָה שֶׁדַּמֶּיהָ יְקָרִים בִּשְׁבִיל דָּבָר מוּעָט וְ"ל דְּאִם הָיְתָה כְּשֵׁירָה הָוֶה נִיחָא לֵיהּ וְלִכְךְ אֵין לְהַכְשִׁיר וְא"ת הַכְנִיסָהּ לְרִבְקָה וְדָשָׁה אַמַּאי כְּשֵׁירָה מַאי שְׁנָא מֵעֲלָה עָלֶיהָ זָכָר דְּפְסוּלָה וְ"ל דְּהָתָם לָא נִיחָא לֵיהּ בְּדִישָׁתָהּ שֶׁאִינוֹ מְרוּוֵיחַ כ"כ דִּבְלֹאו הָכִי נִדּוֹשֶׁת הַתְּבוּאָה וְא"ת אִי לֹא יָדַע בִּשְׁעַת עֲלִיָּיתוֹ הָכִי נִדּוֹשֶׁת הַתְּבוּאָה אַמַּאי פְּסוּלָה מַאי שְׁנָא מֵהָכְשֵׁר דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (דף כב.) נִגְבּוּ אֵינָן בְּבֵי יוחנן וְאַם נֶאֱמַר דְּלֹא מִיפַּסְלָא אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁבְּשָׁעַת עֲלִיָּיתוֹ אי"ש וְאָתֵי נָמֵי שַׁפִּיר הָא דְּתָנֵן (פרה פ"ב מ"א) פָּרָה מְעוּבֶּרֶת ר"א מַכְשִׁיר וְחָכָ"א לֹא לֵית לֵיהּ עֲלָה עָלֶיהָ זָכָר פְּסוּלָה וְלִמַאי דְּפַרְשִׁינַן אָתֵי שַׁפִּיר אִי נָמֵי סָבַר בַּר"י דְּאָמַר דְּוָקָא הָעֲלָה עָלֶיהָ זָכָר אֲבָל עֲלָה מֵאֵילֵיהּ בְּשֵׁירָה וְהַ"ר יִצְחָק מִסִּימְפוֹן פֵּירֵשׁ דְּלֹא פְּלִינִי בְּפָרָה עַצְמָהּ אֶלָּא בִּבְהֵמָה וְטַעְמָא דְּרַבָּנָן דִּפְסוּלָה בְּדִדְרַשִׁינַן בִּסְפְרֵי וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה בְּעִנְיָן שֶׁתְּהֵא בְּשֵׁעַת לְקִיחָה פָּרָה וְר"א

לֵית לֵיהּ הָהִיא דְּרָשָׁה וְה"מ דְּמִצְוָ פְּלִינִי בִּלְקִחָ פָּרָה קִטְנָה וְא"ת הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּפָרָת חַטָּאת דְּאָמַר בְּפ' הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נ. ושם) דְּחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם אַמַּאי מִיפְּסְלָא הָא וַדַּאי לָא נִיחָא לְהוּ בְּעַל מוּם לֹא בְּעִנְיָן נִיחוּתָא דְּבָעֵלִים רַק נִיחוּתָא דְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה וְא"ת בְּפָרָ אֵין מְעַמְּדִין מִן הַנְּכָרִים דְּחַיִּישׁ לְרִבְיעָה שׁ"מ קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הוּא דְּאֵי קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הוּא אַמַּאי פְּסוּלָה מִשּׁוּם רִבְיעָה לֵימָא דְּמִשּׁוּם עוֹל וְ"ל דְּמִשְׁמַע לֵיהּ דְּלָאו מִשְּׁמַע עוֹל פּוֹסֵל דְּקָתָנֵי בְּסֵיפָא וְכֵן הָיָה ר"א פּוֹסֵל בְּשֹׁאֵר קָרְבָּנוֹת לָכְךָ קָאָמַר דְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הִיא דְּמִמַּעְטִינַן גַּרְבָּא מִקֶּרֶא דְּמֵן הַבְּהֵמָה: וְע"ע תוס' ע"ז נב: ד"ה שׁ"מ: **הָא** אֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה. וְא"ת דְּבָפ"ב דִּיבְמוֹת (דף כא.) וּבפ' ב"ג (סנהדרין דף יט.) לֹא חִשִּׁיב אלמנה לְכֹהֵן גָּדוֹל אֶלָּא לֹא תַּעֲשֶׂה גְּרִידָא וְאַמַּאי וְהָא אֵיכָא עֲשֵׂה דְּקְדוֹשִׁים יִהְיוּ וְ"ל דְּלָא קָאֵי עֲשֵׂה דְּקְדוֹשִׁים יִהְיוּ אֶלָּא אַמַּאי דִּכְתִיב בַּהֲהִיא פָּרָשָׁה וְא"ת וְהָא כִּי אָמְרִינַן דְּאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה

רש"י

ה"מ לא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֶׂה הָשְׁוָה בְּכֹל אֲבָל הָאי דְּאָינוּ שָׁוֶה בְּכֹל דְּחַד מִדְּמוּכְּחָא פָּרֵק שְׁנֵי נְזִירִין (נזיר דף נז:) דְּאָתֵי עֲשֵׂה דִּמְצוֹרָע וְדָחֵי לֵאו וַעֲשֵׂה דִּכְתָבִים וְכֵן ק' לְקַמָּן (לב.) יְכוֹל אָמַר לוֹ אֲבִיו הַשְׁמֵע בְּקוֹלִי וּפְרֹק תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה הָא גַּבֵּי כֹּהֲנִים שֶׁאִינוֹ שָׁוֶה בְּכֹל דְּחַד וַ"ל דַּעֲשֵׂה דִּמְצוֹרָע שֶׁאִינוֹ דָּחוּי מִשּׁוּם דְּגָדוֹל הַשָּׁלוֹם כִּדְאָמַר בְּפ' שִׁילּוּחַ הַקֵּן (חולין דף קמא.) דַּעֲשֵׂה דִּמְצוֹרָע הֲוֵי כְּדַחֵי לֵאו וַעֲשֵׂה דְּשִׁילּוּחַ הַקֵּן אִי לֵאו דְּחֵי לֵאו וַעֲשֵׂה אֲפִילּוּ אֲבָל עֲשֵׂה דְּעִלְּמָא לֵאו דְּחֵי לֵאו וַעֲשֵׂה אֲפִילּוּ אֵינוֹ שָׁוֶה בְּכֹל וְזֶה הַתִּירוּץ לֹא יְתִישֵׁב לְמַאן דְּשָׁרֵי מְצוֹרָע בֵּימֵי חֻלּוֹנוֹ בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה פ"ק דְּמוֹעֵד קָטָן (דף ז:) וּלְדִידֵיהּ יֵשׁ לוֹמַר דְּהָכָא סָמִיךְ עַל וְתוּ מִי דְּחִיגֵּן אִיסּוּרָא מִקַּמֵּי מְמוֹנָא וּלְקַמָּן נַמִּי עַדִיפָא מִשֵּׁנִי דְּהָנֵּה דְּחֵי אֲפִילּוּ לֵאו וַעֲשֵׂה אִי לָאו קְרָא אֲפִי' אִי בַּעֲלְמָא לֹא דְּחֵי וּבפ"ב דִּיבְמוֹת (דף כא.) דְּאָמַר גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹחָנָן וְר"א בְּבִיאַת כ"ג בְּאַלְמָנָה מִן הַנִּישׂוּאִין כ"ע לֹא פְּלִיגִי דִּלְמָא פְּטָרָהּ דְּאִין עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה וְר"ל דְּחִישׁ שְׁמָא בְּכֹל כֵּיוָן שֶׁהַאַלְמָנָה עֲשֵׂיתָהּ אִיסּוּר כְּמוֹ הַכֹּהֵן דְּאִקְּרֵי בִּיהּ לֹא יִקַּח לֹא יִקְּחוּ אע"ג דְּאִין שְׁנֵי בְּכֹל אֶלָּא בִּכְהֵנִים אֲבָל הָהִיא דְּגִילּוּחַ זָקֵן שֶׁאִינוֹ שְׁנֵי בְּכֹל אֶלָּא בְּדִידֵי מִקַּמֵּי עֲשֵׂה דְּמִצְוֹרָע.

אֶלָּא לְזָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ. וְא"ת תִּיפּוֹק לֵיהּ מִגִּלַּאי אַחוֹתוֹ דְּכִבּוּד הַבְּרִיּוֹת דּוֹחֶה מִילַת בְּנוֹ וּשְׁחִיטַת פִּסְחוֹ וְר"ל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּמֵת מִצְוָה חֲמִיר טְפֵי שְׁמוּטָּל בְּבְנָיוֹ פֶּן יִסְרְחוּ אוֹ יֹאכְלוּהוּ כְּלָבִים אע"ג דִּכְתִיב מִי שֶׁמֹּתוֹ כְּרָכוֹת דף כ. ושם ד"ה שב) מִכָּח דְּאִי הֲוָה כְּלָאִים שַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה הָיָה נִדְחֶה מִפְּנֵי כִּבּוּד הַבְּרִיּוֹת הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּעָרוֹם הֲוֵי גְּנוּת וּבִזָּיוֹן גָּדוֹל דִּכְאָמַר (יבמות דף סג:) אֵין לְךָ מִשּׁוּקָּע יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ שֶׁהוּא מְהֻלָּךְ עָרוֹם וּמְבֻקָּא לֹא יָדְעִי דְּחֵי אֶלָּא מְמוֹנָא אֲבָל אִיסּוּרָא כְּמוֹ פֶּסַח וּמִילָה וְגֵט כְּרֵת לא: [ועי' תוס' שבועות לי: ד"ה אבל]: **אַפְקְרֵהּ.** שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בְּנֵי אָדָם בְּלֹא תְּגוֹלֵל וא"ת הָא אָמַר בפ' אֵין בֵּין הַמְזַדֵּר (נדרים דף מה.) אֵין הַכִּפּוּר אֶלָּא בְּפִנּוּי שְׁלֹשָׁה וַ"ל דְּהָכָא נַמִּי הַוּוּ שְׁלֹשָׁה אִי לָאו דְּאוֹרְיְיתָא בְּלֹא שְׁלֹשָׁה נַמִּי הֲוֵי הַכִּפּוּר וְהָא דְּאָמַר שְׁלֹהֵי פ"ק דְּשַׁבָּת (דף יח: ושם ד"ה דמפקרא) גְּיִנְיָת נַר וְקִדֵּירָה אִפְקְרוּהָ מִפְּקַר לְהוּ אע"ג דְּלֵיכָא שְׁלֹשָׁה הָתָם אָנֵן סַהֲדֵי דְּמִפְקַר לְהוּ בְּלִבּוֹ שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אִיסּוּר שְׁבִיתַת כֵּלִים: **לֹא** חָרְבָה כו'. וְאִם תֹּאמַר דְּבִיזְמָא (דף ט:) אָמַר מִפְּנֵי שְׁנֵאת חִנָּם וַ"ל דְּהָא וְהָא גַּרְמָא:

אֵיזוֹהִי אֲבֵידָה. שֶׁיִּכָּרֵת שֶׁאֵין הַבְּעָלִים יוֹדְעִין שְׁהִיא שֶׁלּוֹ:

קורדום

תוספות

לֹא יְהֵא בְּךָ אֲבִיוֹן. לֹא תְּבִיא עַצְמְךָ לִידֵי עֲנִיּוּת: **הַכִּישָׁה.** זֶה שֶׁאִינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ אם הִכִּישָׁה הַבְּהֵמָה אַחַת לְהַשִּׁיבָהּ נִתְחַיֵּיב בָּהּ לְאַבֵּדוֹרָה הוֹאִיל וְהִתְחִילוּ: **קָלָא.** מרט"א בְּלַע"ז: **דִּרְכּוֹ** לְהַחֲזִיר **בַּשָּׂדֶה.** שֶׁאֵין שָׁם רוֹאִים כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ בּוֹשׁ: **וְאֵין דִּרְכּוֹ בָּעִיר.** שֶׁהוּא בּוֹשׁ מִשֶּׁכֵּיוָן שֶׁהוּא מֻצָּא בְּשָׂדֶה: **מִתּוֹ.** שֶׁיִּתְחַיֵּיב לְהַשְׁלִים: **לֹא מִיחַיֵּיב.** לְהִתְחִיל בְּהַשְׁבָּחָה בְּשָׂדֶה: **וְכֵיוָן** וְהוּא מֻצָּא בְּשָׂדֶה: **מִתּוֹ.** שֶׁיִּתְחַיֵּיב לְהַשְׁלִים: **דְּאִיחַיֵּיב.** שֶׁהַהַזְהָרָה מְמוּקֶמֶת לְיַדֵּי חִיּוּב אַף בָּעִיר: **פּוֹרֵק** וְזוֹנֵן. פּוֹרֵק מַשָּׂא מִן הַחֲמוֹר וְטוֹעֵן עָלָיו דִּכְתִיב עָזוֹב תַּעֲזוֹב הָקֵם תָּקִים: **פָּתְחָה דְאוּפֵּי.** מְשֻׁאוּי שֶׁל עֲצִים: **וְקָא מִיתְּפָה.** עוֹמֵד לְפַזֵּר: **דִּלִּי לִי.** הַטְעִינֵנִי: **תְּרֵי זְבָה בְּהוּ.** חֲזַר הָאִישׁ הָהוּא וְהַחֲזִיק בָּהֶן מִן הַהַפְקֵר: **הֶפְקֵר לָעֲנִיִּים הֲוֵי הֶפְקֵר.** אע"ג שֶׁלֹּא הִפְקִירוּ אֶלָּא לָעֲנִיִּים הֲוֵי הֶפְקֵר לְמִפְטַר מִן הַמַּעֲשֵׂר: **זֶה בית חֶיְיהֶם.** לְלַמּוֹד לָהֶם אוּמָנוּת לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ חוּקּוֹת וּתוֹרוֹת כְּתִיבִי בְּרֵישִׁיתָּא דְּקָרֵא: **דִּיבֵּי דְּמַגְיוֹתָא** לִידֵיעָה. בְּתַנְחוּמָא דְּמַגְיוֹתָא גּוּזְאֵי הַדָּגִים בִּיסּוּרִים וּבְתוֹקְפָּה וְחֲבִירוֹ בְּבָבָא קַמָּא (דף קיד:) דְּדַיְינֵי בְּגוּזְאֵי: **מתני' אֵיזוֹ הִיא אֲבֵידָה.** בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ: זוֹ **אֲבֵידָה.** וְאֵינוֹ חַיָּיב לְהַחֲזִיר שְׁמַדְּעַת הַנִּיחוּהָ שָׁם: **רָצָה בֵּין הַכָּרִיכִים.** דְּמִסְתַּלְקָא: **לֹא יאמַר** לוֹ תֵּן לִי שֶׁלִּי. שֶׁבְּטֵלְתִּי מֵאֲבֵידָתִי שֶׁיֹּאמַר לוֹ אִם עֲשִׂיתָ מְלַאכְתְּךָ הָיְיתָ מַרְבֶּה טוֹרַח עַכְשָׁיו לְפִי מָה שֶׁקַּרְחָתְךָ טוֹל: **פָּעוּל.** בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ: **אם** יֵשׁ שָׁם **בית** דִּין. אִם נוֹחַ לוֹ לִטְרוֹחַ יוֹתֵר בְּדֵי לְהַרְבּוֹת שָׂכָר וְאֵינוֹ חָפֵץ לְיַבֵּל מֵאֲלֵיהֶם מַה יַּעֲשֶׂה אִם יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם יִתְּנֶה בִּפְנֵיהֶם וְיֹאמַר רְאוּ שֶׁאֲנִי מִשְׁתַּכֵּר כָּךְ וְכָךְ וְאִי אֵינָם יְכוֹלִין לְיַבֵּל לִיטוֹל שָׂכָר מוּעָט אֲנִי אֶשְׁוֶה אִם תֹּאמְרוּ שֶׁאִטּוֹל שָׂכָר מִשֶּׁלִּי: **גמ' בָּלַל.** סְתָם אֲבֵידָה שְׁמוּכַּחַת שֶׁהִיא שָׁם שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים: **וּלְעוֹלָם.** בִּתְמִיהָה: וּכִי אַף אִם יִמְצָאֶנָּה שָׁם לְעוֹלָם נֹאמַר מִדַּעַת הִיא וּכִי דֶּרֶךְ שֶׁלֹּא לְהַבְנִיס: **בְּקַרְמוּיֹתָא.** לְפָנִי עֲלוֹת הַשַּׁחַר: **חֶשְׁכָּתָא.** שֶׁחֶשְׁכָּתָא.

עברית:

אסרטיא

לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן שֶׁלְּךָ קוֹדֶם לְשֶׁל כָּל אָדָם אֶלָּא לְזָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ אָמַר רַבָּה הִכִּישָׁה חַיָּב בָּהּ אַבֵּידוֹרָא אִם הִכִּישָׁה הַבְּהֵמָה אַחַת לְהַשִּׁיבָהּ נִתְחַיֵּב בָּהּ לְאַבֵּדוֹרָה הוֹאִיל וְהִתְחִילוּ: **קָלָא.** מרט"א בְּלַע"ז: **דִּרְכּוֹ בַּשָּׂדֶה.** שֶׁאֵין שָׁם רוֹאִים כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ בּוֹשׁ: **וְאֵין דִּרְכּוֹ בָּעִיר.** שֶׁהוּא בּוֹשׁ מִשֶּׁכֵּיוָן שֶׁהוּא מֻצָּא בְּשָׂדֶה: **מִתּוֹ.** שֶׁיִּתְחַיֵּב לְהַשְׁלִים: **לֹא מִיחַיֵּב.** לְהִתְחִיל בְּהַשְׁבָּחָה בְּשָׂדֶה: **וְכֵיוָן** וְהוּא מֻצָּא בְּשָׂדֶה: **מִתּוֹ.** שֶׁיִּתְחַיֵּב לְהַשְׁלִים: **דְּאִיחַיֵּב.** שֶׁהַהַזְהָרָה מְמוּקֶמֶת לְיַדֵּי חִיּוּב אַף בָּעִיר: **פּוֹרֵק** וְזוֹנֵן. פּוֹרֵק מַשָּׂא מִן הַחֲמוֹר וְטוֹעֵן עָלָיו דִּכְתִיב עָזוֹב תַּעֲזוֹב הָקֵם תָּקִים: **פָּתְחָה דְאוּפֵּי.** מְשֻׁאוּי שֶׁל עֲצִים: **וְקָא מִיתְּפָה.** עוֹמֵד לְפַזֵּר: **דִּלִּי לִי.** הַטְעִינֵנִי: **תְּרֵי זְבָה בְּהוּ.** חֲזַר הָאִישׁ הָהוּא וְהַחֲזִיק בָּהֶן מִן הַהַפְקֵר: **הֶפְקֵר לָעֲנִיִּים הֲוֵי הֶפְקֵר.** אע"ג שֶׁלֹּא הִפְקִירוּ אֶלָּא לָעֲנִיִּים הֲוֵי הֶפְקֵר לְמִפְטַר מִן הַמַּעֲשֵׂר: **זֶה בית חֶיְיהֶם.** לְלַמּוֹד לָהֶם אוּמָנוּת לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ חוּקּוֹת וּתוֹרוֹת כְּתִיבִי בְּרֵישִׁיתָּא דְּקָרֵא: **דִּיבֵּי דְּמַגְיוֹתָא** לִידֵיעָה. בְּתַנְחוּמָא דְּמַגְיוֹתָא גּוּזְאֵי הַדָּגִים בִּיסּוּרִים וּבְתוֹקְפָּה וְחֲבִירוֹ בְּבָבָא קַמָּא (דף קיד:) דְּדַיְינֵי בְּגוּזְאֵי: **מתני' אֵיזוֹ הִיא אֲבֵידָה.** בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ: זוֹ **אֲבֵידָה.** וְאֵינוֹ חַיָּב לְהַחֲזִיר שְׁמַדְּעַת הַנִּיחוּהָ שָׁם: **רָצָה בֵּין הַכָּרִיכִים.** דְּמִסְתַּלְקָא: **לֹא יאמַר** לוֹ תֵּן לִי שֶׁלִּי. שֶׁבְּטֵלְתִּי מֵאֲבֵידָתִי שֶׁיֹּאמַר לוֹ אִם עֲשִׂיתָ מְלַאכְתְּךָ הָיְיתָ מַרְבֶּה טוֹרַח עַכְשָׁיו לְפִי מָה שֶׁקַּרְחָתְךָ טוֹל: **פָּעוּל.** בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ: **אם** יֵשׁ שָׁם **בית** דִּין. אִם נוֹחַ לוֹ לִטְרוֹחַ יוֹתֵר בְּדֵי לְהַרְבּוֹת שָׂכָר וְאֵינוֹ חָפֵץ לְיַבֵּל מֵאֲלֵיהֶם מַה יַּעֲשֶׂה אִם יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם יִתְּנֶה בִּפְנֵיהֶם וְיֹאמַר רְאוּ שֶׁאֲנִי מִשְׁתַּכֵּר כָּךְ וְכָךְ וְאִי אֵינָם יְכוֹלִין לְיַבֵּל לִיטוֹל שָׂכָר מוּעָט אֲנִי אֶשְׁוֶה אִם תֹּאמְרוּ שֶׁאִטּוֹל שָׂכָר מִשֶּׁלִּי: **גמ' בָּלַל.** סְתָם אֲבֵידָה שְׁמוּכַּחַת שֶׁהִיא שָׁם שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים: **וּלְעוֹלָם.** בִּתְמִיהָה: וּכִי אַף אִם יִמְצָאֶנָּה שָׁם לְעוֹלָם נֹאמַר מִדַּעַת הִיא וּכִי דֶּרֶךְ שֶׁלֹּא לְהַבְנִיס: **בְּקַרְמוּיֹתָא.** לְפָנִי עֲלוֹת הַשַּׁחַר: **חֶשְׁכָּתָא.** שֶׁחֶשְׁכָּתָא.

ערבית:

אסרטיא

זוֹ אֲבֵידָה הַחֲזִירָהּ וּבְרֵחָה הַחֲזִירָהּ וּבְרֵחָה אֲפִי' אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים חַיָּב לְהַחֲזִירָהּ שֶׁנֶּאֱמַר הָשֵׁב תָּשִׁיבֵם לוֹ אֹמֵר לוֹ תֵּן לִי סֶלַע אֶלָּא נוֹתֵן לוֹ שִׁכְרוֹ כְּפוֹעֵל אִם יֵשׁ שָׁם בֵּית דִּין מַחֲנֶה בִּפְנֵי ב"ד אִם אֵין שָׁם ב"ד בִּפְנֵי מִי יַחֲנֶה שֶׁלּוֹ קוֹדֶם: **גמ'** אָטוּ כָּל הֲנֵי דְּאָמְרִינַן לָאו אֲבֵידָה הֲוֹ אָמַר רַב יְהוּדָה הָכִי קָאָמַר אִי זוֹ הִיא בְּלָל אֲבֵידָה שֶׁהוּא חַמּוֹר וּפָרָה רוֹעִין בַּדֶּרֶךְ אִין זוֹ אֲבֵידָה וְלֹא מִיחַיֵּב בָּהּ חֲמוֹר וְכֵלִים הַפּוֹכִים פָּרָה וְרָצָה בֵּין הַכָּרִכִים חֲרֵי זוֹ אֲבֵידָה וּמִיחַיֵּב בָּהּ וְלִעוֹלָם אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב עַד שֶׁלֹּשָׁה יָמִים הֵיכִי דָּמֵי אִי בְּלֵילְיָא אֲפִי' חָדָא שַׁעְתָּא נַמִּי אִי בְּיוֹמָא אֲפִי' טוֹבָא נַמִּי לֹא לֵימְרִינַן דַּהֲוָה חֲזֵי לָהּ בְּקַרְמִיתָא וּבַחֲשַׁכְתָּא תְּלָתָא יוֹמֵי אָמְרִינַן אִיתְרַמּוּיֵי אִיתְרְמִי לָהּ וְנָפְקָא מִכְּלֵי וַדַּאי אֲבֵידָה הִיא תַּנָּיָא נַמִּי הָכִי מָצָא טַלִּית וְקַרְדֹּם

באסרטיא

תוספות

רש"י

באמרתא דרך כבושה לרבים: **ששוטפין ובאין.** לשדה חבירו: **אמר רבא לכל אבידת כו'.** מילתא באפיה נפשיה היא דאמרה רבא בבי מדרשא: **מאי למימרא.** ותיפוק ליה משום עוסקין בהכל אבידה דדמו לפרעה דשה ושלמה ולמה לי לכל לרמוניה: **רועה בדרך.** איכא תרתי למעליותא חדא דרועה ועוד דאפילו רצה לא מסתקבא רצה בין הכרמים איכא תרתי לגריעותא חדא דרצה בדרך ועוד דרצה בין הכרמים מסקבי ליה רצה בדרך איכא חדא לגריעותא דרצה ומתקלקלת ברישתה אי נמי תלך למרחקים רועה בין הכרמים חדא לגריעותא דמימנין דמסתקבא: **והא באבידת גופה כו'.** מפרש ואזיל לה: **באבידת קרקע.** ותיבי להוציאה משום הפסד כרמים: **לימנו דעת בעלים.** לומר לו שמור פרתך שהחזרתיה לימנוך דעת בעלים אובדת: **הכל צריך דעת בעלים.** בגב גזלן וד' שומרים שהשיבו צריכין להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים באחריותן דכיון דידע שאבדתה ולא ידע שהושבה לא נזהר בה ולא מאכילה: **שלח.** לגבי שלוחו הקז: **תרתי ומני.** ואנן תנן שלוחה והזרה שלוחה והזרה אפי' ארבע זה: **פעמים חייב.** לדבר רשות. שאין צריך לצפור אלא לאובלה: **לדבר מצוה מנין.** היה צריך לטהר בו את המצורע מנין שאסור באם על הבנים ת"ל תשלח: **עוב תעזוב.** פרישה: **חמור.** תקים. טעינה: **חסרון כיס.** שהבהמה מתקלקלת: **משום דבשבר.** שנותנין לו שכר דאיכא למ"ד לקמן (דף לב.) טעינה בשכר פריקה בחנם: **לא מסיימי קראי.** הי משמע טעינה והי משמע פריקה ואי כתב רחמנא לפריקה אתא אבל טעינה לא כתב רחמנא אידך לטעינה: **למה לי למכתב אבידה.** השבת אבידה לכתוב או הא או הא ולישנעמ' דקא מניה בוליהו אזהרות ממון ישראל הוא: **צערא דבהמה.** הוא העומד שם ואין יכול לטעון לבדו וכן לפרוק: **דליתא למרה בהדה.** דאיתיה

קודרום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נטל): **למה לי** למכתב רחמנא פריקה כו'. אין לפרש למה לי כתבה בוליה קרא דפריקה או דטעינה דא"כ היכי אמאי אי אשמועינן טעינה דבשכר הא משמע לקמן (דף לב.) דטעינה לא חזי בשכר אלא משום דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא הך צריכותא אלא לקמן אלא י"ל למה לי כתבה רחמנא יתורא דמרבינן אין בעלים עמו בפריקה ולמה לי כתב בטעינה:

באמרתא ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה טלית בצד גדר קרדום בצד גדר ופרה רועה בין הכרמים הרי זה גודר בפניהם אמר רבא לכל אבידת קרקע א"ל רב חננאה לרבא תניא המסייע לך ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם א"ל אי משום הא לא תסייעי הכא בהאי עסקינן בדאיכא עומרין אי דאיכא עומרין מאי למימרא לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו דתימא ליזיל דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין קמ"ל: מצא חמור ופרה [וכו']: הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא דילא הוו אבידה הא רצה בדרך וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הוא דהויא אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים אין זו אבידה אמר אביי יגיד עליו ריעו תנא רועה בדרך דילא הויא אבידה והוא הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בין הכרמים דהויא אבידה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו ליתני קילתא וכ"ש חמירתא ליתני רצה בדרך דהויא אבידה וכ"ש רצה בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דילא הויא אבידה וכ"ש רועה בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא הא דאפה לגבי דברא הא דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבידת גופה כאן באבידת קרקע כי קתני רועה בדרך לא הויא אבידה רועה בין הכרמים הויא אבידה באבידת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים מסקבא ורועה הא רועה בין הכרמים הויא אבידה באבידת גופה דילמא ליה דרצה בין הכרמים מסקבא ורועה

לרבי שמעון לא מסיימי קראי. תימה דלקמן (דף לב.) משמע דקרא דנופלים בדרך לא מסיים לר"ש דהוי בטעינה דטעונייהו עלייהו משמע ואי לא כתב אלא חד הוה מוקמינ ליה בפריקה אבל קרא דרובין תחת משאו לא משמע לכ"ע אלא בפריקה ובכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דנופלים בדרך הוי בטעינה ואע"ג לר"ש לא יכתוב אלא חד יתורא לאין בעלים עמו בקרא דנופלים בדרך וי"ל דרובין תחת משאו נמי לא מסיים לר"ש דאשכח למשמע בטעינה דש"מ שאין הרבה בני אדם לטעון מבבית המשוש על הבהמה ורובצת ולקמן לא אצטריך למימר דילא מסיימי אלא אקרא דנופלים בדרך והא דפריק לקמן (דף לב:) והא יחדתיה בפריקה הוא דכתיב לא הוי אלא אליבא דרבנן דלר"ש מצי למהדי בטעינה:

אבל

בין הכרמים לא מסקבא ורועה בין הכרמים נהי דילא מסקבא תיפוק ליה משום אבידת קרקע בדכותי ותיפוק ליה משום אבידת גופה דילמא קטלו לה באתרא דמתרו קטלי ודלמא אתרו בה אי אתרו בה ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא: החזירה וברחה החזירה וברחה [וכו']: א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב חדא ומצא תשיבם תרי ומצי א"ל השב אפי' ק' פעמים משמע תשיבם אין לי אלא לבי"ו ולחזרתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דילא מינטרא אמאי לעולם דמינטרא והא קמ"ל דילא בעלים ובדר' אלעזר דאמר הכל צריכין דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה שהתורה ריבתה השבות הרבה שלח תשלח אימא שלח חדא ומצא תשלח תרי ומצי א"ל שלח אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא הוכח חדא ומצא תוכיח תרי ומצי א"ל הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח מ"מ עזב תעזוב עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל עזב מ"מ הקם תקים עמו אין לי אלא בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים מ"מ ולמה ליה למכתב פריקה ולמה לי למכתב רחמנא דאי כתב רחמנא משום דאיכא צער בעלי חיים ואיכא חסרון כיס אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כיס איכא אימא לא ואי אשמועינן טעינה משום דבשכר אבל פריקה דבחנם אימא לא צריכא ול"ש דאמר אף טעינה בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב תני תרתי ולמה לי למכתב אבידה צריכי דאי כתב רחמנא תני תרתי משום דצערא דמרה איתא צערא דידה איתא אבל אבידה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמועינן אבידה משום דילית למרה בהדה

אבל

אבל הני תרתי דאיתנהו למריהו בהדייהו. ואע"ג דמרבינן לעיל אין בעלים עמו היינו שהוא זקן או חולה ונהי דאין יכול לעזור יכול לשכור פועלין ואימא לא קא משמע לן:

אין לי אלא משכנו. פרשתי בהמקבל (לקמן דף קיג.): **דברה** תורה כלשון בני אדם. וא"ת וכי לית להו בני דרשות דלעיל ואליבא דר"ש משנינן נמי לעיל דלא מסיימי קראי וכר"ה (דף ח.) דרש נמי ר"ש עשר תעשר עשר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ת"ל דדרקא הבא בהני תרי קראי אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם כלשון בני אדם משום דמוכחי קראי דכתיב די מחסורו ובאידך כתיב אשר ברכך וברישי השואל (לקמן דף צז: ושם ד"ה אלא) דאמר אם נגב אין לי אלא גניבה אבידה מנין ת"ל יגנב ופריך למ"ד בדברה תורה כלשון בני אדם מאי איכא למימר התם נמי איכא הוכחה דגניבה משמע דזקא גניבה ולא אבידה: **אם** יש שם ב"ד יתנה בפניהם. ישילם לו כל מה שישתבר במלאכתו שהוא עושה עושה ואם אין ב"ד לא ישיב ביון שאם ישיב לא יהא לו אלא כפועל בטל אבל אם אינו עושה מלאכתו ישיב בחנם וא"ת לעיל דקנה את הכלים ב"ד אפילו מוציעת נמי מן האבידה לא ישיב ואי בפני ב"ד כי אין אדם מרוצה אלא שוה לאבידה לכך יתנו ב"ד לתוך לו כל שכרו א"כ מה ירידתו הבעלים ר"ל דנ"מ לכושרא דחיותא או לטרחא יתירא ובה"ג משני בסוף השוכר את הפועלים (לקמן דף צג:) וא"ת דתקנה משלם לכל הפחות השכירות כפועל בטל וקני ואי משני לקמן בסוף השוכר את הפועלים (שם) גבי רועה שהיה יכול לקדם ברועים ובמקלות ש"ש בשכר וש"ח בחנם היינו ש"ש שקדם בשכר חוזר ונוטל מבעל הבית ומסתמנא ש"ח נמי שקדם בשכר חוזר ונוטל מבעה"ב ואילו בפרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קטו:) תנן שטח נהר את תמורו וחמור חבירו הניח את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו ואין משלם לו דמי חמורו שמבע ר"ל דהתם מיירי כשהיה יכול להציל ע"י הדחק דאי לאו הכי מצי אמר ליה מהבקיקרא קוכיכא דאיכא התם וע"ל כיון שבעל היה מהבקיקרא שם יכול לומר הייתי שוכר פועלים להצילו וא"ת הכא אמאי נוטל שכר וכן לקמן ש"ח שאין צריך לקדם בשכר אם קידם אמאי נוטלו מבעה"ב האמרי פרק הבונס (שם דף נז. ושם ד"ה

א) דמברייתא ארי מנכסי חבירו פטור ולילישנא בתרא דהבונס דמברייתא ארי פטור משום דלית ליה פסידא אתי שפיר דהכא אית ליה פסידא אבל ללישנא קמא דקאמר דמברייתא ארי מדעתו משמע אפילו אית ליה פסידא פטור כיון דמדעתו הוא קשה ואור"י דמברייתא ארי פטור היינו דוקא שמצילו מפחד הארי שיבא וקידם ברועים והבריחו דלא ברי הויקא דבלא הצלתו יכול להיות שלא היה בא אבל מציל מפי הארי ושטף נהר חמורו ואבידה דברי הזיקה ובא זה והציל נוטל שכרו וא"ת דפורע חובו דשרי לעיל דנאמה בפרק אין בין המודר (נדרים דף ל.) ופרק בתרא דכתובות (דף קח. ושם) מחשבין ליה מבריחי ארי אע"ג דברי הזיקה ואית ליה פסידא וי"ל דהתם נמי אין מצילו מן ההפסד דמה שמלוה טורף ממנו אין זה הפסד שהרי נתחייב לו ולכך חשיב ליה כמבריחי ארי א"נ דרמפרש טעמא בירושלמי דנדרים הוזיקא מפיס ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפיס הזיקא ליה ואפילו בב"ה דוחק מסיק בירושלמי דהשעם נראה משום שיכול לומר הייתי מוצא אוהבים הרבה שיפרעו עבורי דהיינו מעין אותם השעמים והא דקרי ליה בפ' ח"ה (ב"ב דף נג.) מבריחי ארי נתן צרור ונפל צרור דסבר מינה מינה ואפיק מינה מיא אע"ג שמצילו מן ההפסד שהיה נהר לא נקט לשון מבריחי לענין שיפטר משכר הברכה אלא כלומר אין זו חזקה כיון שאין מתקן השדה אלא מגין עליה בעלמא שלא תבא לידי קלקול ונראה שגם ר"ת סובר דלא חשיב מבריחי ארי במקום שמצילו מן ההפסד שהיה מעמיד ההיא דפורע חובו דזקא במזונות אשתו דרמפרש בפ' בתרא דכתובות (דף קח. ושם) משום דאפשר שתהא עושה ואובלת או שתפרנס מן הצדקה או מקרוביה שיתנו לה בחנם אבל שאר פריעת חוב אור"ת דאין זה מבריחי ארי אלא מתנה גמור וירושלמי פליג אגמרא שלנו ולפ"ז אם השיר גזל ביתו של ישראל ובא חבירו ישראל ופייס אותו בדמים מועטים אם ירצה בעה"ב ליקח ביתו ישלם דמים לחבירו וכן פסק רבינו גרשום אבל רש"י פסק שיחזיר לו ביתו חנם בפ' הנזקין (גיטין דף נח:) ונראה דלא מקשה מבקיע אם קנאה בדמים שמצילו הבעלים מן ההפסד שישלמו הבעלים אלא אפי' קנאן בשווי ולא דמי למבריחי ארי דאם היה משתקע בידו לא היה הבית חוזר לו לעולם ואפי' בשווי ודמי למקדים ברועים ובמקלות בשכר דאמרי' שנותן שכרו עד בדי דמיהם ונ"מ לכושרא דחיותא או לטרחא יתירא ועוד נר' אפי' ידוע בודאי שאפילו לא מיידר לקנותו היה חוזר לבעלים בדמים הילו כל שעה שיירצו בין קנאן בדמים מרובים בין קנאן בדמים מועטים לא דמי למבריחי ארי ביון שיצא הבית מחזקת ישראל בא לידי נברי וזה מוציאו מחזקת נברי ומחזירו לידי ישראל נוטל מה שהוקנה: **כפועל** בטל. פירשנו באיזהו נשך (לקמן דף סח. ושם ד"ה ונותן):

אלמנה

---

1 **אבל** הני תרתי דאיתנהו למריהו בהדיה מיבעי ליה. דכתיב עמו אינמא אחר בני אדם ויכשור: **שאם אי אתה יכול להמיתו** בפיתוח הבתוכה בו. והיינו סייף בגון שהיה בסכינה ובורח ואתה יכול לזרוק בו חץ או לטובעו: **הבה תבה.** בעיר הנדחת: **אין לי אלא שמשכנו ברשות ב"ד.** דצעק עליו בדין ושלחו שלוחים לתפוס מטלטליו דקרא דהשבת העבוט עליה כתיב דכתיב לעיל מיניה

2 דאיתיה למריה. דכתיב עמו אינמא אחר בני אדם ויכשור: **שאם אי אתה יכול להמיתו**
3 בפיתוח הבתוכה בו. והיינו סייף בגון שהיה בסכינה ובורח ואתה יכול לזרוק בו חץ או
4 לטובעו: **הבה תבה.** בעיר הנדחת: **אין לי אלא שמשכנו ברשות ב"ד.** דצעק עליו בדין
5 ושלחו שלוחים לתפוס מטלטליו דקרא דהשבת העבוט עליה כתיב דכתיב לעיל מיניה

1 **אבל** הני תרתי דאיתנהו למריה בהדיה אימא לא
2 צריכא מות יומת המכה אין לי אלא במיתה
3 הבתוכה בו מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה
4 הבתוכה בו שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה
5 שאתה יכול להמיתו ת"ל מות יומת מ"מ הבה תבה
6 אין לי אלא בהכאה הכתובה בהן מנין שאם אי
7 אתה יכול להמיתן בהכאה הכתובה בהן שאתה
8 רשאי להמיתן בכל הכאה שאתה יכול ת"ל הבה
9 תבה מ"מ השב תשיב אין לי אלא שמשכנו ברשות
10 ב"ד משכנו שלא ברשות ב"ד מנין ת"ל השב תשיב
11 מ"מ חבל תחבול אין לי אלא שמשכנו ברשות
12 משכנו שלא ברשות מנין ת"ל חבל תחבול מ"מ והני
13 תרי קראי למה לי חד לכסות יום וחד לכסות לילה
14 פתח תפתח אין לי אלא לעניי עירך לעניי עיר
15 אחרת מנין ת"ל פתוח תפתח מכל מקום נתן תתן
16 אין לי אלא מתנה מרובה מתנה מועטת מנין ת"ל
17 נתן תתן מ"מ השנאים תשנא אין לי אלא שנתברך
18 הבית בגללו מעניקים לא נתברך הבית בגללו מנין
19 ת"ל השענק תשענק מ"מ ולו' אלעזר בן עזריה האמר
20 נתברך הבית בגללו מעניקין לו לא נתברך הבית

21 בגללו אין מעניקין תשענק למה לי דברה תורה כלשון בני אדם השבט תעבטו אין לי אלא
22 שאין לו ואינו רוצה להתפרנם אמר רחמנא תן לו דרך הלוואה יש לו ואינו רוצה להתפרנם
23 מנין ת"ל תעביטנו מ"מ ולו"ש דאמר יש לו ואינו רוצה להתפרנם אין נוקקין לו תעביטנו
24 למה לי דברה תורה כלשון בני אדם: היה בטל מן הפלע לא יאמר לו תן לי פלע אלא
25 נותן לו שכרו כפועל (בטל): (תנן) נותן לו שכרו כפועל בטל מאי כפועל בטל אמר אביי
26 כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה: אם יש שם ב"ד יתנה בפניהם: אימור ורב
27 ספרא עביד עיסקא בהדי הדדי אזל רב ספרא פלג ליה בלא דעתיה דאיסור באפי בי תרי
28 אתא לקמיי' דרבה בר רב הונא א"ל זיל אייתי תלתא דפלגת קמייהו אי נמי

1 דאיתיה למריה. דכתיב עמו אינמא אחר בני אדם ויכשור: **שאם אי אתה יכול להמיתו**
2 בפיתוח הבתוכה בו. והיינו סייף בגון שהיה בסכינה ובורח ואתה יכול לזרוק בו חץ או
3 לטובעו: **הבה תבה.** בעיר הנדחת: **אין לי אלא שמשכנו ברשות ב"ד.** דצעק עליו בדין
4 ושלחו שלוחים לתפוס מטלטליו דקרא דהשבת העבוט עליה כתיב דכתיב לעיל מיניה
5 בחרש תעמוד והאיש ואמרינן לקמן בפ' המקבל
6 (דף קיג.) בשליח ב"ד הכתוב מדבר: **שלא ברשות**
7 **ב"ד מנין.** דצריך השבה: **תחם חבלה ע"פ ב"ד**
8 היא דלא שכיח תחציף איניש ליכנס בבית
9 ולישלוט מטלטלי שלא ברשות. **חד לכסות יום**
10 **וחד לכסות לילה.** בפ' המקבל (לקמן דף קיד:) מפרש
11 לקרא הכי: **מתנה מועטת מנין.** אם אי אפשר לך
12 ליתן מתנה מרובה: **אין לי אלא שנתברך הבית**
13 **בגללו.** דהכי כתיב קרא אשר ברכך ה' אלהיך
14 תתן לו: דרבי אלעזר בן עזריה בקדושין (דף יז:)
15 **שאין לו.** ממה שיתפרנסו: **ואינו רוצה להתפרנס.**
16 משלך במתנה ואמר רחמנא העבט דרך הלוואה.
17 **יש לו ואינו רוצה להתפרנס.** משלו אלא משלך
18 מנין שאתה חייב להעבטינו וליפקדנו ממנו אחר
19 מיתה ת"ל תעביטנו והכי מפרש בבתובות פרק
20 מציאת האשה (דף סז:): **מאי בפועל בטל.** והלא
21 אינו בטל שהרי טורח ומתניתין תני
22 נותנין לו כשיעור שיראה פועל ליטול להתרפות
23 ממלאכה ולישב בטל: **בפועל בטל של אותה**
24 **מלאכה דבטל מינה.** כמה אדם רוצה ליטול
25 ולפחות משכרו ליבטל מלאכה זו בבבדה שהוא
26 עוסק בה ולעסוק במלאכה קלה כזו הכי לפי
27 טובד המלאכה וריבוי שכר יש מלאכ' שטורחה
28 קל ושכרה רב או חילוף: **פלג.** בסחורה ולא היו
29 מעות אלא דבר הצריך שומא:

תרי

שֶׁבַּסְּפִינָה אֵינוֹ מֵבִיא אֶת הַשְּׁמָאָה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה דְּתָנֵי מַעֲשֶׂה בֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיוּ בָּאִין בִּסְפִינָה וְעָשָׂה רַבִּי עֲקִיבָא סָכָּה בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה וּבָאת הָרוּחַ וְהִפְרִיחַתְהּ וְאָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: עֲקִיבָא הֵיכָן סוֹפָתְךָ.

מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סֵפֶר מַה סֵּפֶר מְיֻחָד שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים אַף כָּל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים מַה סֵּפֶר דָּבָר מְיֻחָד שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל אַף כָּל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מַה תַּעֲמָא דְּרַבָּנָן מַה סֵּפֶר מְיֻחָד שֶׁהוּא בְּתָלוּשׁ אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא

[דף י' ע"א]

בְּתָלוּשׁ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי יָדוֹת אוֹכְלִין כְּאוֹכְלִין. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא כְּתָבוֹ עַל קֶרֶן הַצְּבִי וּגְדָרוֹ וַחֲתָמוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁגְּדָרוֹ וְאַחַר כָּךְ חֲתָמוֹ הָא אִם חִתְּמוֹ וְאַחַר כָּךְ גְּדָרוֹ לֹא ר' אַחָא בְּשֵׁם ר' מֵישָׁא וְהוּא שֶׁכָּתַב עַל זַכְרוּתוֹ שֶׁל קֶרֶן אֲבָל אִם כָּתַב עַל נִרְתִּיקוֹ כְּפֵרוּשׁ הוּא וְכָשֵׁר.

ר' יוֹנָה בָּעֵי אַף לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר זָרִעִים בֵּן הֵיךְ עֲבִידָא חֹשֶׁב עֲלֵיהֶן שֶׁיֵּרְדוּ עַל הַבְּהֵמָה וּמִן הַבְּהֵמָה עַל הָאוֹכְלִין תֵּמָן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סֵפֶר מַה סֵּפֶר מְיֻחָד שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים אַף כָּל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים אוּף הָכָא בֵּן אוֹ שַׁנְיָא הִיא דִּכְתִיב וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא (ויקרא יא, לד) מֵעָתָּה אֲפִילוּ חֹשֶׁב שֶׁיֵּרְדוּ לַבּוֹרוֹת לַשִּׁיחִין וּמְעָרוֹת שַׁנְיָא הִיא הָכָא דִּכְתִיב כְּלִי:

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – שְׁיָרָא שֶׁחִנְּתָהּ בַּבִּקְעָה וְהִקִּיפוּהָ בִּכְלֵי בְהֵמָה מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא גָּדֵר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְלֹא יִהְיוּ פְּרָצוֹת יְתֵרוֹת עַל הַבִּנְיָן.

כָּל פִּרְצָה שֶׁהִיא כְעֶשֶׂר אַמּוֹת, מַתָּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כַּפָּתַח. יָתֵר מִכָּאן, אָסוּר;

גְּמָרָא רַב אָדָא בְּשֵׁם ר' חִסְדָּיָא לְמִי נִצְרְכָה לְר' יוֹסָה בֵּי ר' יוּדָה דְּרַבִּי יוּדָה בֵּי ר' יוּדָה אוֹמֵר כָּל מְחִיצָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁתֵּי וְשֶׁל עֵרֶב אֵינָהּ מְחִיצָה וּמוֹדֶה הוּא הָכָא וּתְנִי כֵּן בַּכֹּל עוֹשִׂין מְחִיצוֹת אֲפִילוּ אוּכְפִין אֲפִילוּ עֲבִיטִין אֲפִילוּ גְּמַלִּים וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין אִיכּוּף לְאִיכּוּף מְלוֹא אִיכּוּף בֵּין עֲבִיט לְעֲבִיט מְלוֹא עֲבִיט בֵּין גָּמָל לְגָמָל כְּמְלֹא גְּמָל וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא עוֹמֵד כְּנֶגֶד עוֹמֵד וּפָרוּץ כְּנֶגֶד פָּרוּץ אֶלָּא עוֹמֵד כְּנֶגֶד פָּרוּץ וּפָרוּץ כְּנֶגֶד עוֹמֵד.

נִמְצֵאתָ אוֹמֵר לְעִנְיַן כְּלָאַיִם כָּל הַפָּחוּת מִגּ' כְּסָתוּם מִגּ' וְעַד אַרְבָּעָה

[דף י' ע"ב]

אִם הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ מַתָּר וְאִם הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד – אָסוּר. מֵאַרְבַּע וְעַד עָשָׂר, אִם הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ – מַתָּר. אִם הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד – כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מַתָּר כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר. יוֹתֵר מֵעָשָׂר אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מַתָּר כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר אֲבָל לְעִנְיַן שַׁבָּת כָּל הַפָּחוּת מִג' כְּסָתוּם מִג' וְעַד אַרְבָּעָה מֵאַרְבָּעָה וְעַד עָשָׂר אִם הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ מַתָּר אִם הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד אָסוּר. יוֹתֵר מֵעָשָׂר אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ אָסוּר.

רַבִּי חֲנַנְיָה רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן לֵית כָּאן מִג' וְעַד אַרְבָּעָה יֵשׁ כָּאן פִּרְצָה ג' אֵין כָּאן מָקוֹם אַרְבָּעָה הֲתִיב ר' מְנָא וְהָתַנִינָן מַקִּיפִין בְּקָנֶה וְקָנֶה יֵשׁ לוֹ מָקוֹם אָמַר לֵיהּ לֹא תתיבני פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה שֶׁכָּל הַפָּחוּת מִג' כְּסָתוּם רַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר' בּוֹן בְּשֵׁם רַב מִכָּל מָקוֹם מִכַּיוָן שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ מַתָּר׃

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – מַקִּיפִין שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים, זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְזֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין חֶבֶל לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. שִׁעוּר חֲבָלִים וְעָבְיָן, יָתֵר עַל טֶפַח, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַכֹּל עֲשָׂרָה טְפָחִים.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּעָשָׂר וּבְיוֹתֵר מֵעָשָׂר הָא פָּחוֹת מִיכַּן לָא. וּתְנִי כֵּן הֵבִיא דִּפָּן שֶׁל ז' טְפָחִים וְהִגְבִּיהוּ מִן הָאָרֶץ פָּחוֹת מִג' מַתָּר.

תַּמָּן אַתְּ אָמַר כָּל פָּחוֹת מִג' כְּסָתוּם. וְכָא אַתְּ אָמַר כָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּסָתוּם. אֵין אַתְּ בָּעֵי מַקְשֵׁייָא – הֵכִין קְשֵׁי הֵבִיא דִּפָּן שֶׁל שִׁבְעָה טְפָחִים וְכָל שֶׁהוּ וְהִגְבִּיהוּ מִן הָאָרֶץ שְׁנֵי טְפָחִים חָסֵר כָּל שֶׁהוּא יֵיבָא כַּיי דְּמַר ר' יוֹחָנָן׃ הָעוֹמֵד וְהֶחָלָל מִצְטָרְפִין בְּאַרְבָּעָה וְהוּא שֶׁיְּהֵא הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הֶחָלָל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בֶּן חֲנַנְיָה׃ נָעַץ אַרְבָּעָה קָנִים בְּאַרְבַּע זָוִיוֹת הַכֶּרֶם וְקָשַׁר גֶּמִי מִלְמַעְלָה מַצִּיל

[דף י"א ע"א]

מִשּׁוּם פֵּאָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּמְחִיצוֹת שַׁבָּת בֵּן מְחִיצַת כְּלָאִים אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אֵצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְנַגְנְגָד וְהֶרְאָהוּ שָׂדֶה אַחַת וּבֵית חבירתה הָיְתָה נִקְרֵאת וְהָיוּ שָׁם פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעָשָׂר וְהָיָה נוֹטֵל אעים וְסוֹתֵם הוֹקְרָנִין וְסוֹתֵם עַד שמיעטן פָּחוֹת מֵעָשָׂר אָמַר כָּזוֹ בֵּן מְחִיצַת שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְעִנְיַן שַׁבָּת שֶׁאֵין פֵּאָה מַצָּלֶת יוֹתֵר מֵעֲשֶׂר. אָמַר רַבִּי חַגַּיי מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵּן מַקִּיפִין ג׳ חֲבָלִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁהַפֵּאָה מַצָּלֶת יוֹתֵר מֵעֲשֶׂר כְּמוֹ כֵּן חֶבֶל אֶחָד.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה בָּעֵי הָדָא פֵּאָה אַמָּה אִיתְאֲמַר מִלְּמַעְלָן מִן הַצָּד. אֵין תֵּימַר מִלְּמַעְלָן כָּל שֶׁכֵּן מִן הַצָּד אֵין תֵּימַר מִן הַצַּד הָא מִלְּמַעְלָה לֹא אֵין תֵּימַר מִלְּמַעְלָן יָאוּת אָמַר רַבִּי חַגַּיי אֵין תֵּימַר מִן הַצַּד לֹא אָמַר רַבִּי חַגַּיי כְּלוּם מַה נַפְשָׁךְ אִם מִלְּמַעְלָן חֲרֵי מִלְּמַעְלָן אִם מִן הַצָּד הָא מִלְּמַעְלָה לֹא.

אֵין תֵּימַר מִלְּמַעְלָן יָאוּת אָמַר רַבִּי חַגַּיי אֵין תֵּימַר מִן הַצָּד לֹא אָמַר רַבִּי חַגַּיי כְּלוּם מַה נַפְשָׁךְ אִם מִלְּמַעְלָן חֲרֵי מִלְּמַעְלָן אִם מִן הַצַּד חֲרֵי מִן הַצַּד.

רַבָּנָן דְּקֵסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה תִּפְתֵּר בְּשֶׁעָשׂוּין כְּמִין דָּקְרָן.

רַבִּי זְעֵירָא ר׳ אַבְדִּימִי דְּחֵיפָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לַגַּבֵּהּ אֲפִילוּ עַד מֵאָה אַמָּה אָמַר רַבִּי יוּדָן הָדָא דְּתֵימַר לְעִנְיַן כִּלְאַיִם אֲבָל לְעִנְיַן שַׁבָּת לֹא תְהֵא פֵּאָה גְּבוֹהָה מִן הַקּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה אָמַר רַבִּי הִיא כִּלְאַיִם הִיא שַׁבָּת עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מַה בֵּין קוֹרָה וּמַה בֵּין פֵּאָה? קוֹרָה מַצָּלֶת מֵרוּחַ אַחַת, פֵּאָה אֵינָהּ מַצָּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגֹפֶּפֶת

[דף י״א ע״ב]

מִד׳ רוּחוֹתֶיהָ. וּתְנֵיָא כְּיֵיא דְּמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא פֵּאָה אֵינָהּ מַצָּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגֹפֶּפֶת מִד׳ רוּחוֹתֶיהָ.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: טִטְרְפָלִיּוֹת שֶׁבַּכְּרָמִים אָסוּר לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן סוֹף תִּקְרָה וְאֵין סוֹף תִּקְרָה מַצִּיל מִשּׁוּם פֵּאָה.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס אָתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי ר׳ יִרְמְיָה בְּאַרְבָּעָה עַמּוּדִים וַעֲלֵיהֶם אַרְבַּע פַּצְטַלְיוֹת, וְהִתִּיר לְטַלְטֵל מִשּׁוּם פֵּאָה.

רַבִּי בּוֹן וְרַבִּי בּוֹן בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָה פֵּאָה מַהוּ שֶׁתַּצִּיל בְּסֻכָּה אָמַר לוֹן: פֵּאָה מַצָּלֶת בְּסֻכָּה סוֹף סְכָךְ מַהוּ שֶׁתַּצִּיל בְּסֻכָּה אָמַר לוֹן אֵין סוֹף סְכָךְ מַצִּיל בְּסֻכָּה מַה בֵּין זֶה לָזֶה זֶה נַעֲשָׂה לְכָאן וְזֶה נַעֲשָׂה לְכָאן.

אָמַר ר׳ אַבָּהוּ כָּל אִילֵּין מִלַּיָּא לְעָנְיָן מֵסַב וּמֵיתַן הָא לְהוֹרוֹת אָסוּר לְהוֹרוֹת מַה אִם סַבָּה קַלָּה אַתְּ אָמַר אָסוּר שַׁבָּת הַחֲמוּרָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּא בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא מַאן תַּנָּא פֵּאָה מַצָּלֶת לֹא ר׳ יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר לוֹ הֲדָא תְּנָה׃

הֲלָכָה י׳ מַתְנִי׳ מַקִּיפִין בַּקָּנִים וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין קָנֶה לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים.

בַּשַּׁיָּרָא דִּבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא דִּבְרוּ חֲכָמִים בַּשַּׁיָּרָא אֶלָּא בְּהוֹוָה.

כָּל מְחִיצָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁתֵּי וְשֶׁל עֵרֶב אֵינָהּ מְחִיצָה דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר׳ יְהוּדָה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מִשְּׁנֵי דְּבָרִים.

אַרְבָּעָה דְּבָרִים פְּטוּרוּ בַּמַּחֲנָה מְבִיאִין עֵצִים מִכָּל מָקוֹם. וּפְטוּרִין מֵרְחִיצַת יָדַיִם. וּמִדְמַאי. וּמִלְעָרֵב.

[דף י״ב ע״א]

גְּמָרָא מַקִּיפִין בַּקָּנִים בְּשַׁיָּרָא דִּבְרֵי ר׳ יוּדָה הָא יָחִיד צָרִיךְ שְׁתֵּי וָעֵרֶב וְהָא רַבִּי יוּדָה מַאי שְׁנָא בֵּין יָחִיד לְשַׁיָּרָא.

וְרַבָּנָן לֹא מְהַשְׁנֵיי בֵּין יָחִיד לְשַׁיָּרָא.

נִישְׁמְעִינָהּ מִן הֲדָא שַׁיָּרָא שֶׁחָנַת בְּתַל שֶׁהוּא גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה בַּנָּקַע שֶׁהוּא עָמוֹק עֲשָׂרָה בַּגִּגָּה שֶׁהִיא מַקֶּפֶת גָּדֵר מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲפִלּוּ כּוֹר אֲפִלּוּ כּוֹרִים מְטַלְטְלִין בָּהּ עַד בֵּית סָאתַיִם וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא יְשַׁיְּרוּ בָהּ בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי ר׳ אַחָא בְּשֵׁם ר׳ חִינְנָה אֲפִלּוּ אוֹכְפוֹת אֲפִלּוּ עֲבִיטִין.

מִלְּתֵיהּ דְּרַב הוּנָא אָמְרָהּ וּבְלִבַּד אָדָם דְּמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב חוֹנָה אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם נוֹתְנִין לָהֶן בֵּית סָאתַיִם ג׳ נוֹתְנִין לָהֶן בֵּית שֵׁשֶׁת סְאִין מִיכַּן וְהֵילֵךְ לְפִי חֶשְׁבּוֹן.

אֵין שַׁיָּרָה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֵין הָעַכּוּ״ם מַשְׁלִים בַּשַּׁיָּרָה קָטָן מַהוּ שֶׁיַּשְׁלִים בַּשַּׁיָּרָא.

הֵיךְ עֲבִידָא הָיוּ שְׁנַיִם וְעֵרְבוּ עֵרוּב אֶחָד וּבָא הָעַכּוּ״ם וְהוֹסִיף כְּבָר נִכְנְסָה שַׁבָּת בְּאִפּוּר.

הָיוּ ג׳ וְעֵרְבוּ שְׁנַיִם עֵרוּבִין וּבָא הָעַכּוּ״ם וּפָחַת כְּבָר נִכְנְסָה שַׁבָּת

[דף י"ב ע"ב]

בְּהֶתֵּר.

ר' זְרִיפָה אָמַר ר' נִיסָּא שָׁאַל, מַהוּ לִתֵּן לָהֶן ג' רָאשֵׁי תּוֹרִין שֶׁיְּהֵא זֶה מְטַלְטֵל בְּתוֹךְ סָאתַיִם שֶׁל זֶה וְזֶה מְטַלְטֵל בְּתוֹךְ סָאתַיִם שֶׁל זֶה.

ר' אַחָא בְּשֵׁם רַב חִסְדַּיי אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר' יוּדָה בְּשִׁיטַת אָבִיו וְחָלוֹק עַל אָבִיו בְּשִׁיטַת אָבִיו בְּיָחִיד יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם וְחָלוֹק עַל אָבִיו בְּשַׁיָּרָא פְּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם.

וְהֵן אַשְׁכְּחָנָן דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר בְּיָחִיד יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם צָרִיךְ שְׁתֵּי וָעֶרֶב נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא דְּמַר ר' אַחָא תַּנָּא ר' חַנִּין ר' יוֹסָה בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת בְּשֵׁם שֶׁחֲלוּקִין כָּאן כָּךְ חֲלוּקִים בִּכְלְאַיִם וְכִלְאַיִם לֹא אַפְלוּ הֵיא בֵּית רַבַּע.

כַּמָּה הוּא מַחֲנֶה רַבִּי חֲנַנְיָה אָמַר מֵאָה **וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה** (שופטים ז, י"ט) ר' אָבִינָה בָּעֵי אִילּוּ אָמַר מַחֲנֶה וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵאָה יָאוּת.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר עֲשָׂרָה **וַיַּאֲצוּ נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל נָבָל** (שמואל–א' כה, ט) **וְגוֹ'** מַהוּ וַיְנוּחוּ ר' יוֹסְטָא בַּר שׁוּנָה אָמַר נַעֲשׂוּ מַחֲנֶה רַבִּי יוּדָה בֶּן פְּזִי אָמַר עֲשָׂרָה עַד לְמַחֲנֶה גְּדוֹל כְּמַחֲנֶה אֱלֹהִים וְכַמָּה מַחֲנֶה אֱלֹהִים עֲשָׂרָה. תְּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל.

הַיּוֹצְאִים לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת מַתָּרִין בְּגֶזֶל עֵצִים לַחִים וַאֲסוּרִין בְּגֶזֶל עֵצִים יְבֵישִׁין הַיּוֹצְאִים לְמִלְחֶמֶת חוֹבָה מַתָּרִין בְּגֶזֶל עֵצִים יְבֵישִׁין וְלַחִין ר' דָּנִיֵּאל בְּרֵיהּ דְּרַב קְטִינָה בְּשֵׁם רַב חוּנָא אִם הָיוּ עֲשׂוּיִין

[דף י"ג ע"א]

חֲבִילָה אָסוּר.

עַד כְּדוֹן בְּשֶׁאֵינָן סְמוּכִין לְחוֹרֶשׁ, וַאֲפִלּוּ סוֹמְכִין לְחוֹרֶשׁ? עַד כְּדוֹן בְּשֶׁאֵינָן סְמוּכִין לַמַּעְיָן, וַאֲפִלּוּ סְמוּכִין לַמַּעְיָן?

נִכְנְסוּ עִמָּהֶן לָעִיר – כְּבָר נִפְטְרוּ. יָצְאוּ עִמָּהֶן מֵעִיר – כְּבָר נִתְחַיְּבוּ בַּדְּמַאי.

רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי: דְּמַיי, תִּקֵּן לֹא תִקֵּן:

וּמִלְּעֶרֶב: רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי אָמַר: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת אֲבָל בְּעֵרוּבֵי תְּחוּמִין – דְּבַר תּוֹרָה חֵן.

וְיֵשׁ חֲצֵרוֹת בַּמַּחֲנָה?! לְהַתִּיר אוֹהָלִים שֶׁבַּמַּחֲנָה. כְּהָדָה דְּתָנֵי: אוֹהָלִים שֶׁבַּמַּחֲנָה – צְרִיכִין עֵרוּב. אוֹהָלִים שֶׁבַּשַּׁיָּרָה – אֵינָן צְרִיכִין עֵרוּב.

יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: אַף חוֹנִים בְּכָל מָקוֹם, וּבְמָקוֹם שֶׁהֵן נֶהֱרָגִין – שָׁם נִקְבָּרִין, שֶׁלֹּא תֹאמַר יֵעָשׂוּ כַּהֲרוּגֵי פַּלְמוֹסָיוֹת. אִית תַּנַּיי תָּנֵי – אָסוּר לְפַנּוֹתָן; וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי – מֻתָּר לְפַנּוֹתָן. אָמַר רַב חִסְדָּיי: מַאן דְּמַר 'מֻתָּר לְפַנּוֹתָן' – בְּמִכּוּנְסִין. וּמָאן דְּמַר 'אָסוּר לְפַנּוֹתָן' – בִּמְפוּזָּרִין.

כְּשֵׁם שֶׁמַּהֲלִיכָתָן פְּטוּרִין מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים, כָּךְ מַחֲזִירָתָן פְּטוּרִין מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים. רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא: **"מִי יָרֵא וְחָרֵד יָשֹׁב וְיִצְפֹּר מֵהַר הַגִּלְעָד"** (שופטים ז,ג). וְלָמָּה הֵן חוֹזְרִין בַּצִּפּוֹרָה? מִפְּנֵי הַשּׁוֹנְאִין. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב: כְּשֵׁם שֶׁמַּהֲלִיכָתָן פְּטוּרִין מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים כָּךְ מַחֲזִירָתָן פְּטוּרִין מִד' דְּבָרִים:

הדרן עלך מבוי

פרק שני

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – עוֹשִׂין פַּפִּין לַבֵּירָאוֹת אַרְבָּעָה דְיוּמְדִין נִרְאִין כְּשְׁמוֹנָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, שְׁמוֹנָה נִרְאִין.

[דף י"ג ע"ב]

כְּשְׁנַיִם עָשָׂר, אַרְבָּעָה דְיוּמְדִין וְאַרְבָּעָה פְּשׁוּטִין. גָּבְהָן עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְרָחְבָּן שִׁשָּׁה, וְעָבְיָן כָּל שֶׁהוּא, וּבֵינֵיהֶן כְּמִלֹּא שְׁתֵּי רְבָקוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ בָּקָר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁל אַרְבַּע אַרְבַּע, קְשׁוּרוֹת וְלֹא מֻתָּרוֹת, אַחַת נִכְנֶסֶת וְאַחַת יוֹצֵאת:

גְּמָרָא – לְפִי שֶׁהַפְּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד – הוּא עוֹשֶׂה דְיוּמְדִין, אֲבָל לֹא פְּשׁוּטִין. אוּף הוּא מוֹכִיחַ עַל עַצְמוֹ מִשּׁוּם הוֹלָכַת הַבְּאֵר.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: הִגִּיעוּהָ סוֹף תְּחוּמֵי שַׁבָּת עַד אֵיכָן הֵן, שֶׁאִם עָשָׂה בֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר, וְחָזַר וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: לְפִי שֶׁבְּכָל מָקוֹם עוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ, וְכָאן הֵיזַקְתָּה עָלָיו שֶׁיְּהֵא הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד, הֶחְמַרְתָּה עָלָיו בְּדָבָר אַחֵר, שֶׁבְּכָל מָקוֹם עוֹשֶׂה פֵּס שֶׁל אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְכָאן עוֹשֶׂה פֵּס שֶׁל שִׁשָּׁה טְפָחִים.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: לֹא הִתִּירוּ פַּסֵּי בֵּירָאוֹת אֶלָּא לְעוֹלֵי רְגָלִים בִּלְבַד. רַב אָבִין אָמַר: בִּשְׁעַת עוֹלֵי רְגָלִים. רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִפְּנֵי עוֹלֵי רְגָלִים.

אָמַר רַבִּי עֻזָּרָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן – ״עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת״ – בִּזְמַן הַזֶּה. וְהָא תְּנִינַן: מְמַלִּין מִבּוֹר הַגּוֹלָה בְּגַלְגַּל בַּשַּׁבָּת, מִבּוֹר הַגָּדוֹל כוּ׳. מִפְּנֵי מַה מְמַלִּין מִבְּאֵר הָקֵר בְּגַלְגַּל בְּיוֹם טוֹב? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגּוֹלָה, וְחָנוּ עַל אוֹתָהּ הַבְּאֵר, וְהִתְנוּ עִמָּהֶן הַנְּבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶן, שֶׁיְּהוּ מְמַלִּין מִבְּאֵר הָקֵר בְּגַלְגַּל בְּיוֹם טוֹב.

לֹא כָּל בְּאֵרוֹת הָקֵר הִתִּירוּ אֶלָּא אוֹתָהּ הַבְּאֵר שֶׁחָנוּ עָלֶיהָ בִּלְבַד.

[דף י״ד ע״א]

כַּמָּה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן מַה שֶּׁהַתַּר הַתַּר, וְכָה מַה שֶּׁהַתַּר הַתַּר. רַבִּי אַבְדִימָא דְּחֵיפָא הוֹרֵי בְּחֵיפָא, רַבִּי יִרְמְיָה הוֹרֵי בְּ׳חֶלְקָת׳ בְּפַסֵּי בֵּירָאוֹת, בִּזְמַן הַזֶּה.

הָווֹן בָּעֲיֵי מֵימַר, רַבִּי מֵאִיר יוֹדֶה לְרַבִּי יוּדָה. רַבִּי יוּדָה לֹא יוֹדֶה לְרַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי מֵאִיר יוֹדֶה לְרַבִּי יוּדָה? רַבִּי מֵאִיר אִית לֵיהּ דִּיּוֹמְדִין פְּשׁוּטִין! וְאַתְּ אָמַר הָכִין? מִתּוֹךְ שֶׁאַתְּ עוֹשֶׂה דִּיּוֹמְדִין אָבָל לֹא פְּשׁוּטִין, אַף הוּא סָבוּר לוֹמַר שֶׁמָּא מְחִיצַת שַׁבָּת כְּךָ הוּא, וְהוּא הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה כֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמִתְחַיֵּב.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינָּנָא: לֹא דִּין מוֹדֵי לְדִין וְלֹא דִּין מוֹדֵי לְדִין.

אָמַר רַבִּי מָנָא: אַף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר רַבִּי יוֹסָה ׳רַבִּי׳, הָדָא מֵילְתָא אָמְרָה דְּכַוָּתָהּ.

רַבִּי בּוֹן וְרַבִּי בּוֹן בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: כַּמָּה יְהֵא דִּיּוֹמְד אָרוֹךְ וְלֹא יְהֵא צָרִיךְ פְּשׁוּט?

אָמַר לְהוּ: פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּסָתוּם. יוֹתֵר מִשִּׁשָּׁה – הַפְלֵג. אֶלָּא בֵּן אֲנַן קַיְימִין מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרבעה.

אֵין תֵּימַר רַבִּי מֵאִיר יוֹדֶה לְרַבִּי יוּדָה, וְיֵעָשֶׂה כִּדְיוֹמְד אָרוֹךְ וְלֹא יְהֵא צָרִיךְ פְּשׁוּט.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: לֹא נִצְרַךְ רַבִּי מֵאִיר לִפְשׁוּטִים אֶלָּא בִּשִׁיטַת רַבִּי יוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה׃

[דף י״ד ע״ב]

וַאֲפִלּוּ מִשִּׁיטָתֵיהּ, מִכָּל מָקוֹם, אֵין הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ. מִכֵּיוָן שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ פָּשׁוּט׃

הָיְתָה אֶבֶן אַחַת גְּדוֹלָה, רוֹאִין שֶׁאִם תֵּחָלֵק, וְיֵשׁ בָּהּ שִׁשָּׁה לְכָאן וְשִׁשָּׁה לְכָאן, נִדּוֹן מִשּׁוּם דְּיוֹמָד. אֵית תַּנַּיי תָּנֵי – שֶׁאִם תֵּחָקֵק. חֲוֹון בָּעֵיי מֵימַר מַאן דְּמַר שֶׁאִם תֵּחָקֵק מוֹדֵד מִבִּפְנִים, מַאן דְּמַר שֶׁאִם תֵּחָלֵק מוֹדֵד מִבַּחוּץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה׃ וְלֹא עוֹד בְּקִלְפַּת הַשּׁוּם הַחִיצוֹנָה – אַתְּ עָתִיד לְהַעֲמִידָהּ? הֲווי לֹא שַׁנְיָא! בֵּין כְּמַאן דְּאָמַר ׳שֶׁאִם תֵּחָלֵק׳ בֵּין כְּמַאן דְּמַר ׳שֶׁאִם תֵּחָקֵק׳ מוֹדֵד מִבִּפְנִים. מַאן דְּמַר שֶׁאִם תֵּחָקֵק בַּעֲגוּלָה, וּמָאן דְּמַר שֶׁאִם תֵּחָלֵק בִּמְרוּבַּעַת.

תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּכֵן תַּנָּייָה מְתִיב לְחַבְרֵיהּ׃ אֵין בֵּין דְּבָרַיי לְדִבָּרֶיךָ, אֶלָּא שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בַּעֲגוּלָה וַאֲנִי אוֹמֵר בִּמְרוּבַּעַת.

הָיָה שָׁם חָרִיץ עָמוֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְיֵשׁ בּוֹ שִׁשָּׁה לְכָאן וְשִׁשָּׁה לְכָאן – נִדּוֹן מִשּׁוּם דְּיוֹמָד. לֹא סוֹף דָּבָר חָרִיץ אֶלָּא אֲפִלּוּ גַּבְשׁוּשִׁית מִקְצָתוֹ חָרִיץ וּמִקְצָתוֹ גַּבְשׁוּשִׁית.

הָיוּ

[דף ט״ו ע״א]

חֲמִשָּׁה קָנִים וְאֵין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה, וְיֵשׁ בָּהֶן שִׁשָּׁה לְכָאן וְשִׁשָּׁה לְכָאן – נִדּוֹנִין מִשּׁוּם דְּיוֹמָד.

שְׁלֹשָׁה, וְקָשַׁר גֶּמִי מִלְמַעְלָן מַהוּ שֶׁיַּצִּיל מִשּׁוּם פֵּאָה? כְּלוּם פֵּאָה מַצָּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מוֹכַחַת מִכָּל צְדָדֶיהָ.

אֶלָּא בְּהֵין דְּעַגְלִין, כְּסָתוּם הוּא.

הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן׃ רוֹאִין שֶׁאִם תֵּיחָלֵק, וְיֵשׁ בָּהּ שִׁשָּׁה לְכָאן וְשִׁשָּׁה לְכָאן נִדּוֹנֶת מִשּׁוּם דְּיוֹמָד; וּמַר אוּף הָכָא כֵּן. תַּמָּן עַד קְלִפַּת הַשּׁוּם הַחִיצוֹנָה, אַתְּ עָתִיד לְהַעֲמִידָהּ. וְהָכָא מַה אִית לָךְ? אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן בְּטַלְתָּהּ הִלְכוֹת פֵּאָה.

הַכּוֹתֶל וְהָאֵילָן, וְאִישׁוּת קָנִים – נִדּוֹנִין מִשּׁוּם דְּיוֹמָד. עָלוּ מֵאֵילֵיהֶן – מְטַלְטְלִין בָּהֶן עַד בֵּית סָאתַיִם. עֲשָׂאָן בַּיָּד – מְטַלְטְלִין בָּהֶן אֲפִלּוּ כּוֹר אֲפִלּוּ כּוֹרִים.

הָיְתָה בְּאֵר אַחַת גְּדוֹל, לְחֲצָיֶיהָ עָשָׂה וּלְחֲצָיֶיהָ לֹא עָשָׂה, לְחֲצָיֶיהָ שֶׁעָשָׂה – מֻתָּר, וּלְחֲצָיֶיהָ שֶׁלֹּא עָשָׂה – אָסוּר.

הָיוּ שְׁתַּיִם, הָאֶמְצָעִי מַהוּ שֶׁיְּהוּ לְכָאן וּלְכָאן? מַה צְּרִיכָה לֵיהּ? כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִם מְמַלִּין, אֲבָל אִם הָיָה אֶחָד מְמַלֵּא – נִדּוֹן לְכָאן וּלְכָאן.

חָצֵר שֶׁהִיא פְּתוּחָה לְפַסִּים – מְטַלְטְלִין מִן הֶחָצֵר לְפַסִּים וּמִן הַפַּסִּים לֶחָצֵר. הָא שְׁתַּיִם – אָסוּר. אָמַר רַבִּי בָּא: לֹא סוֹף דָּבָר שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, אֶלָּא אֲפִלּוּ חָצֵר אַחַת וּבָהּ שְׁנֵי בָתִּים.

סָבְרִין מֵימַר בְּשֶׁלֹּא עֵרְבוּ, הָא אִם עֵרְבוּ – מֻתָּרִין. רַבִּי דָּנִיֵּאל בְּרֵיהּ דְּרַב קְטִינָה בְּשֵׁם רַב חוּנָא: אֲפִלּוּ עֵירְבוּ – אֲסוּרוֹת, שֶׁאֵין עֵרוּב עוֹשֶׂה אוֹתָן אַחַת.

רַב חוּנָא כְּדַעְתֵּיהּ דְּאִיתְפַּלְגוּן –

מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד גּוֹי, וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל. רַב הוּנָה בְּשֵׁם רַב אָמַר:

[דף ט"ו ע"ב]

אִם עֵרְבוּ דֶּרֶךְ פְּתָחִים הַגּוֹי אוֹסֵר עֲלֵיהֶן. אַבָּא בַּר בַּר חָנָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ עֵרְבוּ דֶּרֶךְ חַלּוֹנוֹת, אֵין הַגּוֹי אוֹסֵר עֲלֵיהֶן.

וַאֲפִלּוּ דְּיוֹסְבֹּר רַב הוּנָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן תַּמָּן, מַתָּר, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהוּא אָסוּר. תַּמָּן שֶׁמָּא לְמָחָר תֶּחֱרַב הַבְּאֵר, אַף הוּא סָבוּר לוֹמַר שֶׁמָּא עֵרוּב מוֹעִיל בְּפַסֵּי בֵּירָאוֹת. וְאֵין מוֹעִיל עֵרוּב בְּפַסֵּי בֵּירִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוּן: לֹא הִתִּירוּ פַּסֵּי בֵּירִיּוֹת אֶלָּא לְמַלְאוֹת בָּהֶן מַיִם בְּלֵבַד.

בָּאוּ מַיִם בְּשַׁבָּת, כְּבָר נִכְנְסָה שַׁבָּת בְּאַסּוּר. חָרְבָה הַבְּאֵר – כְּבָר נִכְנַס שַׁבָּת בְּהֶתֵּר.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי נַסָּא שָׁאַל: מַהוּ לְטַלְטֵל בֵּין הַפַּסִּים? נֵימַר, אִם יֵשׁ בֵּין זֶה לָזֶה אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּאֵיסְקוּפָּה – אָסוּרָה. וְאִם לָאו – כְּאֵיסְקוּפָּה מֻתֶּרֶת, מֻתָּר לְכָאן וּמֻתָּר לְכָאן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחְלִיף.

תָּנֵי, יֶשְׁנָן כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: כִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וּכְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה. פָּדָא אַמָּה וּמֶחֱצָה וְאַמָּה בֵּינַיִים:

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – מֻתָּר לְהַקְרִיב לַבְּאֵר, וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא פָּרָה רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ בְּפָנִים וְשׁוֹתָה. מֻתָּר לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא, וּבִלְבַד שֶׁיְּרֻבָּה בַּפַּסִּין.

גְּמָרָא – רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: וְהוּא שִׁיעוּרָא, כְּשִׁעוּרָא, כְּפִלְפּוֹ גָּמָל בָּלוֹ מִבַּחוּץ – מַתָּר. פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר הַזֶּה, אֲפִלּוּ גְּדִי בָּלוֹ מִבִּפְנִים – אָסוּר. תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מִלֹּא גָּמָל וְגָמְלוֹ.

מַה וּפְלִיג? כָּל מַה שֶּׁהַפָּרָה פּוֹשֶׁטֶת צַוָּארָהּ הַגָּמָל עוֹקֵם צַוָּארוֹ.

מַה אַתְּ בָּעֵי? וְאֵין הַפָּרָה עוֹמֶדֶת

[דף ט"ז ע"א]

בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאוֹכֶלֶת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד? אָמַר רַבִּי יוֹסָה: תַּמָּן בַּהוּא דְּמַפְשִׁיט לֵיהּ. בְּרֵם הָכָא בְּאוֹכֶלֶת מֵאֵלֶיהָ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּיוֹמְדִין פְּשׁוּטִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּיוֹמְדִין אֲבָל לֹא פְּשׁוּטִין:

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד בֵּית סָאתַיִם. אָמְרוּ לוֹ, לֹא אָמְרוּ בֵית סָאתַיִם אֶלָּא לַגִּנָּה וְלַקַּרְפֵּף, אֲבָל אִם הָיָה דִּיר אוֹ סַהַר. אוֹ מַקְצָה אוֹ חָצֵר, אֲפִלּוּ בֵּית חֲמֵשֶׁת כּוֹרִין, אֲפִלּוּ בֵּית עֲשֶׂרֶת כּוֹרִין, מַתָּר. וּמַתָּר לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא, וּבִלְבַד שֶׁיְּרַבֶּה בַּפְּתִין:

גְּמָרָא – עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, בְּאֵר, מַהוּ שֶׁתַּעֲלֶה מִמִּדַּת סָאתַיִם? נִישְׁמַעִינַּהּ מִן הָדָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּאֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִדַּת סָאתַיִם – מַתָּר לְהַרְחִיק מִמֶּנָּה. אֶלָּא מִלֹּא רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ שֶׁל פָּרָה. הָדָא אָמְרָה, שֶׁהַבְּאֵר עוֹלָה מִמִּדַּת סָאתַיִם:

הֲלָכָה ד' מַתְנִי' – אִם הָיָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים מַפְסֶקֶתֶת, יַסְקִיפֶנָּה לַצְּדָדִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ צָרִיךְ.

אֶחָד בּוֹר הָרַבִּים, וּבְאֵר הָרַבִּים, וּבְאֵר הַיָּחִיד, עוֹשִׂין לָהֶן פַּסִּין, אֲבָל לִבּוֹר הַיָּחִיד עוֹשִׂין לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אוֹמֵר, אֵין עוֹשִׂין פַּסִּין אֶלָּא לִבְאֵר הָרַבִּים בִּלְבָד, וְלַשָּׁאָר עוֹשִׂין חֲגוֹרָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְחַלְּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה. דְּתָנֵינַן תַּמָּן: וְכֵן גְּשָׁרִים הַמְפַלָּשִׁין מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בְּשַׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֵינָהּ מוּחְלֶפֶת. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: דּוּ סָבַר כְּרַב יְהוּדָה. דְּמַר רַבִּי יְהוּדָה: הָדָא דְּתֵימַר בְּמְפַלָּשִׁין לַבְּקָעָה. אֲבָל אִם הָיוּ מְפַלָּשִׁין לִרְשׁוּת הָרַבִּים – אָסוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בְּכָל אֲתַר רַבִּי לְעָזָר סְמִיךְ לְרַבִּי חִיָּה רוּבָּה, תָּנֵי רַבִּי חִיָּה ׳כֵּיצַד מַתִּירִין רְשׁוּת הָרַבִּים? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֶחִי מִיכַּן וְלֶחִי מִיכַּן וְקוֹרָה מִיכַּן וְקוֹרָה מִיכַּן; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֶחִי וְקוֹרָה מִיכַּן, וְיַעֲשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִיכַּן׳, וְכָא אָמַר הָכִין?

כָּאן בְּעֶשֶׂר וְכָאן בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

[דף ט״ז ע״ב] מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִין. רַבִּי אַחָא אָמַר: רַב הוֹשַׁעְיָה שָׁאַל לְאַבָּא: כַּמָּה תְּהֵא פְּרִצַת הַמָּבוֹי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְכָא אָמַר הָכִין!

דְּרַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: תַּמָּן עוֹמֵד רַבָּה עַל הַפְּרוּץ, בְּרַם הָכָא פְּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד.

מַה בֵּין בּוֹר הָרַבִּים וּמַה בֵּין בּוֹר הַיָּחִיד? בּוֹר הָרַבִּים יֵשׁ לוֹ קוֹל, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין לוֹ קוֹל.

מֵעַתָּה אֲפִלּוּ לְבָאֵרוֹ? אֶלָּא בּוֹר הָרַבִּים מֵימָיו מְצוּיִין לְכָלּוֹת, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין מֵימָיו מְצוּיִין לְכָלּוֹת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, עַמְרָם, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה בֶּן בָּבָא. אָמַר רַבִּי יוּדָה אָבוֹי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת׳ וְלֹא לְבוֹרוֹת.

וְהָא תְּנַן ׳אֲבָל לְבוֹר הַיָּחִיד עוֹשִׂין לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא׳, אֶלָּא כָּאן אֲנַן קַיָּמִין לְבוֹר הָרַבִּים. וְדִכְוָותָהּ, עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת וּלְבוֹר הָרַבִּים:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, הַגַּגָּה וְהַקַּרְקַפָּה שֶׁה�ֵן שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם, מַקֶּפֶת גָּדֵר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בָהּ שׁוֹמְרָה אוֹ בֵית דִּירָה, אוֹ שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לָעִיר:

גְּמָרָא – רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מֵהֲצַר הַמִּשְׁכָּן לָמְדוּ – **״אֹרֶךְ הֶחָצֵר מֵאָה בָאַמָּה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים״** (שמות כז, יח). וְחֲמִשִּׁין זִימְנִין מִן מֵאָה – הָא חֲמֵשׁ אַלְפִין. שׁוֹבְעִין מִן שׁוֹבְעִין – הָא חַמְשָׁא אַלְפִין פְּרָא מֵאָה. וּתְנִינַן שִׁבְעִים וְשִׁירַיִם. וְתָנֵי שְׁמוּאֵל, ׳שִׁבְעִים אַמָּה וּשְׁנֵי

[דף י״ז ע״א]

שְׁלִישֵׁי אַמָּה׳ שָׁנוּ, שׁוֹבְעִין זִימְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, וְשִׁבְעִין זִמְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, דְּעָבְדִין מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין, מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין שֶׁהֵן תִּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ אַמָּה וּשְׁלִישׁ, צֵא מֵהֶן אַרְבָּעָה תְּשׁוּעִין לְאַרְבַּע רוּחוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שִׁישִׁי

ו,א רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם בֶּן פְּטִירֵי: חֲרֵי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב כז, ב): ״חַי אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְגוֹ׳; לְלֶמֶךְ, שֶׁאֵין אָדָם נוֹדָר בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא אִם כֵּן אוֹהֵב אֶת הַמֶּלֶךְ. מִשּׁם רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: חֲרֵי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב יג, טז): ״גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה״. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נֶאֱמַר ״יְרֵא אֱלֹהִים״ בְּאַבְרָהָם, וְנֶאֱמַר ״יְרֵא אֱלֹהִים״ בְּאִיּוֹב, מַה ״יְרֵא אֱלֹהִים״ הָאָמוּר בְּאַבְרָהָם – מֵאַהֲבָה עָשָׂה, אַף ״יְרֵא אֱלֹהִים״ הָאָמוּר בְּאִיּוֹב – מֵאַהֲבָה עָשָׂה. וּשְׁאָר כָּל הַתַּרְעוֹמוֹת הָאָמוּר בַּפָּרָשָׁה – לֹא נֶאֱמְרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ הַמּוֹרָא.

ו,ב דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, בִּקְּשׁוּ לוֹמַר שִׁירָה, שָׂרְתָה עֲלֵיהֶן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרוּ שִׁירָה, כֵּיצַד אָמְרוּ שִׁירָה? כְּגָדוֹל הַמַּקְרֶא אֶת הַהַלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו עַל כָּל עִנְיָן וְעִנְיָן, מֹשֶׁה אָמַר (שְׁמוֹת טו): ״אָשִׁירָה לַה׳״, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו ״אָשִׁירָה לַה׳, מֹשֶׁה אָמַר: ״עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ״, וְהֵן אָמְרוּ: ״אָשִׁירָה לַה׳״, מֹשֶׁה אָמַר: ״ה׳ אִישׁ מִלְחָמָה״ וְגוֹ׳. וְהֵן אָמְרוּ: ״אָשִׁירָה לַה׳״. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: כְּקָטָן שֶׁקּוֹרֵא אֶת הַהַלֵּל בְּבֵית הַסֵּפֶר, וְעוֹנִין אַחֲרָיו עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר. מֹשֶׁה אָמַר: אָשִׁירָה לַה׳, וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: אָשִׁירָה לַה׳, מֹשֶׁה אָמַר: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: ״עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ״. מֹשֶׁה אָמַר: ״ה׳ אִישׁ מִלְחָמָה״ וְגוֹ׳. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּסוֹפֵר הַפּוֹרֵס שְׁמַע בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה לֵאמֹר״. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״לֵאמֹר״? מְלַמֵּד שֶׁהָיָה מֹשֶׁה פּוֹתֵחַ תְּחִלָּה בַּדָּבָר, וְיִשְׂרָאֵל עוֹנִין אַחֲרָיו וְגוֹמְרִין עִמּוֹ. מֹשֶׁה אָמַר ״אָז יָשִׁיר״. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: ״אָשִׁירָה לַה׳ כִּי גָאֹה גָּאָה״ וְגוֹ׳. מֹשֶׁה אָמַר: ״עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ״, וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: ״זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ״. מֹשֶׁה אָמַר: ״ה׳ אִישׁ מִלְחָמָה״, וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: ״ה׳ שְׁמוֹ״. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: כֵּיוָן שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, וְרָאוּ אֶת אוֹיְבֵיהֶם פְּגָרִים מֻתָּלִין עַל שְׂפַת הַיָּם, אָמְרוּ כֻּלָּם שִׁירָה, עוֹלֵל מָטָל בֵּין בְּרֹכֵי אִמּוֹ, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה, הִגְבִּיהַּ עוֹלֵל צַוָּארוֹ וְתִינוֹק שָׁמַט פִּיו מִשְׁדֵי אִמּוֹ, וְעָנוּ כֻּלָּם שִׁירָה, וְאָמְרוּ: ״זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ״. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁאֲפִלּוּ עֻבְּרִין שֶׁבְּמֵעֵי אִמָּן אָמְרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם? שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סח, כז): ״בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים ה׳ מְמְקוֹר יִשְׂרָאֵל״. וּמִנַּיִן שֶׁתִּינוֹק שָׁמַט דַּד מִפִּיו וְאָמַר שִׁירָה? שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ח, ג): ״מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים״ וְגוֹ׳. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֵצִיצוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, קָשְׁרוּ קְטֵגוֹר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם (שָׁם): ״מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ׳ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְגוֹ׳ תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ צֹנֶה וַאֲלָפִים וְגוֹ׳ צִפּוֹר שָׁמַיִם״ וְגוֹ׳. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: בּוֹאוּ וּרְאוּ שִׁירָה שֶׁבָּנֵי אוֹמְרִין לְפָנַי, אַף הֵן כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אָמְרוּ גַּם כֵּן שִׁירָה, מַה שִּׁירָה אָמְרוּ? ״ה׳ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹ׳, מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים וְגוֹ׳ ה׳ אֲדוֹנֵינוּ״ וְגוֹ׳ (תְּהִלִּים ח, ב). רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: לֹא נֶאֱמְרָה פָּרָשָׁה זוֹ אֶלָּא עַל יִצְחָק בֵּן אַבְרָהָם לְעִנְיָן עֲקֵדָה.

ו,ג אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוּחַאי: אַרְבָּעָה דְּבָרִים הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ, וּדְבָרִי נִרְאִין מִדְּבָרָיו. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בְּרֵאשִׁית כא, ט): ״וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק״ – אֵין צְחוֹק הָאָמוּר כָּאן אֶלָּא עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לא): ״וַיָּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׁתוּ וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק״ – מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה אִמּוֹ שָׂרָה רוֹאָה אֶת יִשְׁמָעֵאל שֶׁהָיָה בּוֹנֶה בָּמָסִין וְצָד חֲגָבִים, וּמַעֲלֶה וּמַקְטִיר קְטֹרֶת לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֵין צְחוֹק הָאָמוּר כָּאן אֶלָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית לט): ״בֹּא אֵלַי הָעֶבֶד וְגוֹ׳ לְצַחֵק בִּי״, מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה שָׂרָה אִמֵּנוּ רוֹאָה אֶת יִשְׁמָעֵאל מְכַבֵּשׁ אֶת הָאֲמוֹת, וּמְעַנָּה אֶת הַנָּשִׁים. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אֵין

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לְשׁוֹן צָחוֹק אֶלָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב ב): "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ וְגוֹ' וַיָּקוּמוּ וַיַּעַבְרוּ בְּמִסְפָּר וְגוֹ', וַיַּחֲזִיקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּיו"; מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה אִמּוּנָה שָׂרָה רוֹאָה אֶת יִשְׁמָעֵאל נוֹטֵל קֶשֶׁת וְחִצִּים, וּמְזָרֵק כְּלַפֵּי יִצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כו): "כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיּוֹרֶה זִקִּים וְגוֹ' כֵּן אִישׁ רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ" וְגוֹ'. וַאֲנִי אוֹמֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק הַהוּא כָּךְ. אֶפְשָׁר מִי שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית יח): "כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה" וְגוֹ' – יְהֵא בְּבֵיתוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים?! אֶלָּא אֵין צְחוֹק הָאָמוּר כָּאן אֶלָּא לְעִנְיַן יְרוּשָׁה, שֶׁכְּשֶׁנּוֹלַד אָבִינוּ יִצְחָק לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, הָיוּ הַכֹּל שְׂמֵחִין וְאוֹמְרִין: נוֹלַד בֵּן לְאַבְרָהָם! נוֹלַד בֵּן לְאַבְרָהָם! נוֹחֵל אֶת הָעוֹלָם וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! וְהָיָה יִשְׁמָעֵאל מְצַחֵק בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמֵר: אֲנִי בְּכוֹר וַאֲנִי נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! שֶׁמִּתְשׁוּבַת הַדָּבָר אַתָּה לָמֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה" וְגוֹ' וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי מְדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

ו,ד דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בְּמִדְבַּר יא): "הַצֹּאן וּבָקָר יִשָּׁחֵט לָהֶם וּמָצָא לָהֶם". וְכִי מַסְפִּיק לָהֶם "אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף" וְגוֹ', וְכִי הוּא מַסְפִּיק לָהֶם, כְּגוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יב): "וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה", וְכִי אֵיזֶה קֶשֶׁה? זוֹ, אוֹ (בְּמִדְבַּר כא): "שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים"?! הֲוֵי אוֹמֵר: זוֹ קֶשֶׁה יוֹתֵר מִשְּׁמוֹעַ נָא הַמּוֹרִים, אֶלָּא שֶׁמְּחַלֵּל שָׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר – מְחַסְּכִין עָלָיו. בְּגָלוּי – נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ. וְזֶה שֶׁבַּסֵּתֶר חִיסֵּךְ עָלָיו הַמָּקוֹם, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף זֶה שֶׁבַּסֵּתֶר לֹא חִיסֵּךְ עָלָיו הַמָּקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יא): "עַתָּה תִּרְאֶה הֲיִקָּרְךָ דְּבָרִי אִם לֹא", וַאֲנִי אוֹמֵר, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁתַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה, שֶׁיֹּאמַר אֵין הַמָּקוֹם מַסְפִּיק לָתֵת לָנוּ וּלְבָהֶמְתֵּנוּ, אֶפְשָׁר לְמִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּמִדְבַּר יב): "לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה"

הַשָּׁלֵם

וְגוֹ' תַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיֹּאמַר אֵין הַמָּקוֹם מַסְפִּיק לָנוּ וְלִבְהֶמְתֵּנוּ? וַהֲלֹא כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נְהַר נִילוּס מַסְפִּיק דָּגִים לָהֶם וְלַמִּצְרִים, מַסְפִּיק בְּהֵמוֹת לָהֶם וְלַמִּצְרִים, אֶלָּא לְעִנְיַן שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יא): "לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְגוֹ' עַד חֹדֶשׁ יָמִים", אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! כָּךְ הָגוּן לָהֶם שֶׁתִּתֵּן לָהֶם וְתָמִיתֵם? אוֹמְרִים לָאָדָם: 'טוֹל כְּפָר וְרֵד לַשָּׁאוֹל'? אוֹמְרִים לַחֲמוֹר: 'טוֹל כּוּר שְׂעוֹרִין וְנַחְתֵּךְ אֶת רֹאשֶׁךָ'? יְהֵא אוֹמְרִים עָלַי וְעָלֶיךָ: אֵין בָּשָׂר מוֹצֵאת? אָמַר לוֹ: וְכִי הָגוּן לָהֶם שֶׁיֹּאמְרוּ, אֵין הַמָּקוֹם מַסְפִּיק לָנוּ וְלִבְהֶמְתֵּנוּ? אֶלָּא יֹאבַד הֵן וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, וְלֹא תְהֵא יָדִי קְצָרָה לְפָנֵי אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲיַד ה' תִּקְצָר" וְגוֹ'. רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר: אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל תְּפִלָּתָם, אִם תִּתֵּן לָהֶם בָּשָׂר בְּהֵמָה גַּסָּה – יֹאמְרוּ: בָּשָׂר בְּהֵמָה דַּקָּה בְּקָשָׁנוּ! תִּתֵּן לָהֶם בָּשָׂר בְּהֵמָה דַּקָּה – יֹאמְרוּ: בָּשָׂר חַיָּה וְעוֹף אָנוּ מְבַקְּשִׁים! אִם תִּתֵּן לָהֶם בְּשַׂר חַיָּה וְעוֹפוֹת – יֹאמְרוּ: בְּשַׂר דָּגִים וַחֲגָבִים אָנוּ מְבַקְּשִׁים! שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "הַצֹּאן וּבָקָר יִשָּׁחֵט לָהֶם". הֶשְׁבִּיעוּתוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (שָׁם): "עַתָּה תִּרְאֶה הֲיִקָּרְךָ דְּבָרִי אִם לֹא"; וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי מְדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

ו,ה דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (יְחֶזְקֵאל לג) בֶּן אָדָם יוֹשְׁבֵי הֶחָרְבוֹת הָאֵלֶּה וְגוֹ' וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר וּמָה אַבְרָהָם שֶׁלֹּא עָבַד אֶלָּא אֱלוֹהַּ אֶחָד יָרַשׁ אֶת הָאָרֶץ אָנוּ שֶׁעוֹבְדִין אֱלֹהוּת הַרְבֵּה אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ.

ו,ו רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: וּמָה אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אֶלָּא בֵּן אֶחָד, וְהִקְרִיבוֹ – יָרַשׁ אֶת הָאָרֶץ. אָנוּ שֶׁמַּקְרִיבִין בָּנֵינוּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים – אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: וּמָה אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ בְּמִי לְתְלוֹת – יָרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אָנוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּמִי לְתְלוֹת, אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ? וַאֲנִי אוֹמֵר:

תּוֹסֶפְתָּא

וּמַה אַבְרָהָם שֶׁלֹּא נִצְטַוָּה אֶלָּא מִצְוָה יְחִידִית – יָרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ, אָנוּ שֶׁנִּצְטַוִּינוּ עַל כָּל מִצְוֹת, אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ? תֵּדַע, שֶׁכֵּן תִּשְׁמַע מִתְּשׁוּבָה שֶׁהַנָּבִיא מְשִׁיבָן אַתָּה לָמֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל לג): "כֹּה אָמַר ה' עַל הַדָּם תֹּאכֵלוּ וְגוֹ' עָמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם וְגוֹ' וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ". "עַל הַדָּם תֹּאכֵלוּ" – זֶה אֵבֶר מִן הַחַי. "וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גִּלּוּלֵיכֶם" – זוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. "וְדָם תִּשְׁפְּכוּ" – זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים. "עָמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם" – זוֹ עִנּוּי הַדִּין וְגֶזֶל. "עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה" – זוֹ מִשְׁכַּב זָכוּר. "וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם" – זוֹ גִּלּוּי עֶרְוָה. וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה שֶּׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ עֲלֵיהֶן בְּנֵי נֹחַ – לֹא עָשׂיתֶן לְפָנַי, וְאַתֶּם אוֹמְרִים נִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ? וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי מִדְבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָה.

ו,ז דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: הָרֵי הוּא אוֹמֵר (זְכַרְיָה ח): "כֹּה אָמַר ה' צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי" וְגוֹ'. "צוֹם הָרְבִיעִי" – זֶה תִּשְׁעָה בְּתַמּוּז, שֶׁבּוֹ הִבְקִיעָה הָעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר: "בַּיּוֹם הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ וַתִּבָּקַע הָעִיר". וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רְבִיעִי? שֶׁהוּא רִבִיעִי לֶחֳדָשִׁים. "צוֹם הַחֲמִישִׁי" – זֶה תִּשְׁעָה בְּאָב, יוֹם שֶׁנִּשְׂרַף בּוֹ בֵּית אֱלֹקֵינוּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ חֲמִישִׁי? שֶׁהוּא חֲמִישִׁי לֶחֳדָשִׁים. "צוֹם הַשְּׁבִיעִי" – זֶה שִׁלְשָׁה בְּתִשְׁרֵי, יוֹם שֶׁנֶּהֱרַג בּוֹ גְּדַלְיָה בֶּן אֲחִיקָם שֶׁהֶרְגוּ יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה. לְלַמֶּדְךָ, שֶׁקָּשָׁה מִיתָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם כִּחְרִבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שְׁבִיעִי? שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לֶחֳדָשִׁים. וּמִי הֶרְגוּ? יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה, שֶׁקָּשָׁה מִיתָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם כִּחְרִבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. "צוֹם הָעֲשִׂירִי" – זֶה עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, יוֹם שֶׁבּוֹ סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת יָדוֹ עַל יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כד): "וַיְהִי דְּבַר ה' אֵלַי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי וְגוֹ' בֶּן אָדָם כְּתָב לְךָ אֶת שֵׁם הַיּוֹם אֶת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל יְרוּשָׁלַיִם". וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ

הַשָּׁלֵם

הָעֲשִׂירִי? עֲשִׂירִי לֶחֳדָשִׁים, וְלָמָּה נִכְתַּב כָּאן, וַהֲלֹא הָיָה רָאוּי זֶה לִכְתֹּב רִאשׁוֹן? אֶלָּא לְסַדֵּר הֶחֳדָשִׁים כִּתְקוּנָן, וַאֲנִי אֵינִי אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא "צוֹם הָעֲשִׂירִי" – זֶה חֲמִשָּׁה בְּטֵבֵת, שֶׁבּוֹ בָּאתָה שְׁמוּעָה לִבְנֵי גוֹלָה שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל לג): "וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּעֲשִׂירִי בַּחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ לְגָלוּתֵנוּ בָּא אֵלַי הַפָּלִיט לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר", וְעָשׂוּ יוֹם שִׂמְחָה כְּיוֹם שְׂרֵפָה, וְנִרְאִין דִּבְרֵי מִדְבָּרָיו, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְהוּא אוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן אַחֲרוֹן וְעַל אַחֲרוֹן רִאשׁוֹן, אֶלָּא שֶׁהוּא מוֹנֶה לְסַדֵּר חֳדָשִׁים, וַאֲנִי מוֹנֶה לְסַדֵּר פָּרָעֲנִיּוֹת.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א שְׁבוּעוֹת הָעֵדוּת וְהַדַּיָּנִים הַנֶּאֱמַר בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהֵן שׁוֹמְעִים, וְאָמְרוּ לוֹ 'אָמֵן' – הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין, כֵּיצַד? הֲרֵי מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב שְׁבוּעָה לַחֲבֵרוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הֱוֵי יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִזְדַּעֲזַע כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסִינַי (שְׁמוֹת כ): "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא", וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּתוּבִים בְּהֵן: "וְנִקָּה", וְכָאן נֶאֱמַר "לֹא יְנַקֶּה". וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיֵהָא עָוֹן הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ד): "אָלָה וְכַחֵשׁ וְגוֹ' עַל כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ", כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְזוֹ מִמֶּנּוּ וּמִקְרוֹבָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ה): "אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ", וְאֵין בְּשָׂרוֹ אֶלָּא קְרוֹבוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ נח): "וּמִבְּשָׂרְךָ אַל תִּתְעַלָּם". וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְזוֹ נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיֵהָא עָוֹן הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָלָה וְכַחֵשׁ וְגוֹ', וּכְתִיב: "מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ עַל כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאָמְלַל כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ", וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, אִם יֵשׁ לוֹ – תּוֹלִין לוֹ לִשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה דוֹרוֹת, וְזוֹ נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתַּר, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ה, ד): "הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם ה' צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו". "הוֹצֵאתִיהָ".

תּוֹסֶפְתָּא

וּבָאָה אֶל בֵּית הַגְּנַב״ – זֶה הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵין לוֹ מָמוֹן אֶצֶל חֲבֵרוֹ, וְטוֹעֲנוֹ וּמַשְׁבִּיעוֹ, וְגוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת. ״וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר״ – כְּמַשְׁמָעוֹ. כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בְּמָמוֹנוֹ, זֶה בְּמָמוֹנוֹ וּבְגוּפוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״וְלָקָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו״; בֹּא וּרְאֵה, דְּבָרִים שֶׁאֵין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם מְכַלָּה אוֹתָן שְׁבוּעַת שֶׁקֶר מְכַלָּה אוֹתָן, כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה – בְּמָמוֹנוֹ, וְזֶה בְּמָמוֹנוֹ וּבְגוּפוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְכִלָּתוּ וְאֶת עֵצָיו״ וְגוֹ׳.

ז,ב אִם אָמַר: ׳אֵינִי נִשְׁבָּע׳ – פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְאִם אָמַר: ׳הֲרֵינִי נִשְׁבָּע׳, הָעוֹמְדִים שָׁם אוֹמְרִים זֶה לָזֶה (בְּמִדְבַּר טז): ״סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה״.

ז,ג וּמַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ בִּשְׁבוּעָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כד): ״וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה׳ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ״, וּכְשֶׁמַּשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ אוֹמְרִין לוֹ: הֱוֵי יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא עַל דַּעְתְּךָ אָנוּ מַשְׁבִּיעִין אוֹתָךְ, אֶלָּא עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְדַעַת בֵּית דִּין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּשֶׁהִשְׁבִּיעַ מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, אָמַר לָהֶם: לֹא עַל תְּנַאי שֶׁבִּלְבַבְכֶם אֲנִי מַשְׁבִּיעַ אֶתְכֶם, אֶלָּא עַל תְּנַאי שֶׁבִּלְבָבֵנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כט): ״וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְגוֹ׳ כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה״, אֵין לִי אֶלָּא אֶתְכֶם, מִנַּיִן לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְלַגֵּרִים שֶׁנִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיכֶם. תַּלְמוּד לוֹמַר ״וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם״, אֶלָּא (שָׁם): ״וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם״, וְאֵין לִי אֶלָּא מִצְוֹת שֶׁקִּבְּלוּ מֵהַר סִינַי, מִצְוֹת הָעֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ, כְּגוֹן מִקְרָא מְגִלָּה, מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר (אֶסְתֵּר ט): ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְגוֹ׳ וְלֹא יַעֲבֹר״ – קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר.

ז,ד בִּרְכַּת הַלֵּל וּשְׁמַע וּתְפִלָּה נֶאֱמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁאֵין שְׁמַע נֶאֱמַר אֶלָּא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו): ״וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה״ וְגוֹ׳.

הַשָּׁלֵם

ז,ה בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אֵלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹמְרִים עַל מַעֲלוֹת הָאוּלָם. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לַעֲלוֹת בְּמַעֲלוֹת הָאוּלָם, בֵּין תְּמִימִים בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין, בֵּין בַּמִּשְׁמָר שֶׁלּוֹ בֵּין בַּמִּשְׁמָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, חוּץ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם בְּפָנָיו בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו, שֶׁלֹּא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו, מִפְּנֵי שֶׁהָעָם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ, וּכְשֵׁם שֶׁנִּשְׂיאוּת כַּפַּיִם בַּמִּקְדָּשׁ – כָּךְ נְשִׂיאוּת כַּפַּיִם בַּגְּבוּלִין.

ז,ו מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חִסְמָא שֶׁבָּאוּ מִיבְנֶה לְלוּד, וְהִקְבִּילוּ אֶת פְּנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִפְּקִיעִין, אָמַר לָהֶם: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מַה חִדּוּשׁ הָיָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! תַּלְמִידֶךָ אָנוּ, וּמֵימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לָהֶם: אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ, שִׁבְתּ שֶׁל מִי הָיְתָה? אָמְרוּ לוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. אָמַר לָהֶם: וּבַמֶּה הָיְתָה הַגָּדָה הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: בְּפָרָשַׁת הַקָּהֵל (דְּבָרִים לא): ״הַקָּהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף״. אָמַר לָהֶם: מַה דָּרַשׁ בָּהּ? אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! כְּךָ דָּרַשׁ בָּהּ: אִם אֲנָשִׁים בָּאוּ לִלְמֹד – נָשִׁים בָּאוּ לִשְׁמוֹעַ, טַפִּין לָמָּה בָּאוּ? כְּדֵי לִתֵּן שָׂכָר לְמְבִיאֵיהֶן. אָמַר לָהֶם: מַרְגְּלִיּוֹת טוֹבָה הָיְתָה בְּיָדְכֶם, וּבְקַשְׁתֶּם לְאַבֵּד מִמֶּנִּי? וְעוֹד אַחֶרֶת דָּרַשׁ (דְּבָרִים כו): ״אֶת ה׳ הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם וַה׳ הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם״. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: כְּשֵׁם שֶׁעֲשִׂיתֶם אוֹתִי חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶתְכֶם חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם הַבָּא.

ז,ז וְעוֹד דָּרַשׁ (קֹהֶלֶת י): ״דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבוֹנוֹת וּכְמַסְמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד״, לְמָה נִמְשְׁלוּ דִּבְרֵי תוֹרָה לְדָרְבָן מַה דָּרְבָן זֶה מְכַוֵּן אֶת הַפָּרָה לְתַלְמָהּ, לְהָבִיא חַיִּים לָעוֹלָם, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה מְכַוְּנִים אֶת לוֹמְדֵיהֶם לְהָבִיאָם מִדַּרְכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג): ״עֵץ חַיִּים הִיא״ וְגוֹ׳. אִי מַה דָּרְבָן זֶה מְסַלְטֵל, יָכוֹל אַף דִּבְרֵי תוֹרָה כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר מַסְמְרוֹת, אִי מַה מַּסְמֵר זֶה חָסֵר וְלֹא יַתִּיר, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר נְטוּעִים!

תוֹסֶפְתָּא

מַה נְּטִיעָה פָּרָה וְרָבָה, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה פָּרִין וְרָבִין. ״בַּעֲלֵי אֲסָפוֹת״ – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁנִּכְנָסִין וְיוֹשְׁבִין אֲסָפוֹת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְאוֹמְרִים עַל טָמֵא טָמֵא וְעַל טָהוֹר טָהוֹר, עַל טָמֵא בִּמְקוֹמוֹ וְעַל טָהוֹר בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁמָּא יֹאמַר אָדָם בְּדַעְתּוֹ, הוֹאִיל וּבֵית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין, אִישׁ פְּלוֹנִי אוֹסֵר אִישׁ פְּלוֹנִי מַתִּיר, הֵיאַךְ אֲנִי לָמֵד תּוֹרָה מֵעַתָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר ״כָּלָם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד״, אֵל אֶחָד בְּרָאָן, פַּרְנָס אֶחָד כִּתְּנָן, אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה״. ״דְּבָרִים״ – ׳הַדְּבָרִים׳ – ׳אֵלֶּה הַדְּבָרִים׳, ׳כָּל הַדְּבָרִים׳, כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד, אַף אַתָּה עֲשֵׂה אָזְנְךָ כַּאֲפַרְכֶּסֶת וַעֲשֵׂה לִבְּךָ חַדְרֵי חֲדָרִים, לְכְנוֹס בּוֹ דִּבְרֵי בֵית שַׁמַּאי וְדִבְרֵי בֵית הִלֵּל, וּקְנֵה לְךָ לֵב לִשְׁמוֹעַ אֶת דִּבְרֵי מְטַמְּאִין וְאֶת דִּבְרֵי מְטַהֲרִין, אֶת דִּבְרֵי אוֹסְרִין וְאֶת דִּבְרֵי מַתִּירִין, אֶת דִּבְרֵי פּוֹסְלִין וְאֶת דִּבְרֵי מַכְשִׁירִין, אָמַר לָהֶן: אֵין דּוֹר יָתוֹם שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה שָׁרוּי בְּתוֹכוֹ.

ז,ח בִּימָה שֶׁל עֵץ הָיוּ עוֹשִׂין לוֹ בָּעֲזָרָה, וְהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בְּהַר הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר (נחמיה ח): ״וַיִּקְרָא בּוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאוֹר עַד מַחֲצִית הַיּוֹם וְגוֹ׳, וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסּוֹפֵר עַל מִגְדַּל עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לוֹ לְדַבֵּר וְגוֹ׳, וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל הָעָם וְגוֹ׳, וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת ה׳ הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם אָמֵן אָמֵן וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (דברי הימים ב כג): ״וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עַל עַמּוּדוֹ בְּמָבוֹא וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצוֹצְרוֹת עַל הַמֶּלֶךְ״ וְגוֹ׳ אוֹתוֹ הַיּוֹם עָמְדוּ כֹּהֲנִים בִּגְדָרִים וּבְפָרְצוֹת, וַחֲצוֹצְרוֹת שֶׁל זָהָב בִּידֵיהֶם, וְתוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵין בְּיָדוֹ חֲצוֹצְרוֹת, אוֹמְרִין: דּוֹמֶה זֶה שֶׁאֵין הוּא כֹּהֵן. שָׂכָר גָּדוֹל הָיָה לְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמַּשְׁכִּירִין חֲצוֹצְרוֹת בְּדִינָר זָהָב, בּוֹ בַּיּוֹם רָאָה רַבִּי טַרְפוֹן חִגֵּר עוֹמֵד וּמַתְרִיעַ בַּחֲצוֹצְרוֹת, מִשָּׁם אָמְרוּ חִגֵּר תּוֹקֵעַ בַּמִּקְדָּשׁ,

הַשָּׁלֵם

מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה שֶׁהֶחְנִיפוּ לְאַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ.

ט. קוֹרֵא מִתְּחִלָּה (דברים א): ״אֵלֶּה הַדְּבָרִים״ עַד ״שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ״, ״עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר״, ״וְכִי תִכְלֶה לְעַשֵּׂר״, רַבִּי אוֹמֵר: לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵרֹאשׁ הַסֵּפֶר, אֶלָּא שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ, עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, וְכִי תִכְלֶה לְעַשֵּׂר, וּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁגּוֹמֵר אֶת כֻּלָּהּ, וּדְרָשׁוֹת נְדָרְשׁוֹת בָּהּ וְגוֹ׳ עַד סוֹף (דברים כ): ״כִּי ה׳ אֱלֹהֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם״, זֶה הַשֵּׁם שֶׁנִּתּוֹן בְּאָרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לא): ״וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמַּטֶּה לַצָּבָא אוֹתָם וְאֶת פִּינְחָס״, מַגִּיד שֶׁפִּינְחָס מְשׁוּחַ מִלְחָמָה. וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ זֶה הָאָרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ד): ״וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כִּבַלַּע״ וְגוֹ׳. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֵלּוּ בִּגְדֵי כְהוּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כט): ״וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ״ וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הָיוּ אֶחָד שֶׁיּוֹצֵא עִמָּהֶן לַמִּלְחָמָה, וְאֶחָד שֶׁשָּׁרוּי עִמָּהֶן בַּמַּחֲנָה, זֶה שֶׁיּוֹצֵא עִמָּהֶן לַמִּלְחָמָה, הָיָה בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י): ״וַאֲרוֹן בְּרִית ה׳ נוֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם״ וְגוֹ׳: ״וַאֲרוֹן עִמָּהֶן בַּמַּחֲנָה, זֶה שֶׁהָיָה בּוֹ שִׁבְרֵי לוּחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יד): ״וַאֲרוֹן בְּרִית ה׳ וּמֹשֶׁה לֹא מָשׁוּ מִן הַמַּחֲנֶה״.

ז,י פְּעָמִים יוֹצֵא וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם, אֶחָד בַּסֵּפֶר וְאֶחָד בְּמַעֲרֶכֶי הַמִּלְחָמָה שֶׁבַּסֵּפֶר, מַה הוּא אוֹמֵר? יֵלֵךְ וְיִשְׁמַע דִּבְרֵי כֹהֵן בְּמַעֲרֶכֶי מִלְחָמָה, מַה הוּא אוֹמֵר (דברים כ): ״מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשׁוֹב לְבֵיתוֹ״, נָפַל בַּיִת וּבְנָאוֹ, הָרֵי זֶה חוֹזֵר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם חִדֵּשׁ בּוֹ דָּבָר – חוֹזֵר. וְאִם לָאו – אֵין חוֹזֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲנַשֵּׁי שָׂרוֹן לֹא הָיוּ חוֹזְרִין לְבָתֵּיהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְחַדְּשִׁים אוֹתָן פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ.

ז,יא (דברים כ): ״וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ יֵלֵךְ וְיָשׁוּב לְבֵיתוֹ״, אֶחָד הַנּוֹטֵעַ אֶת הַכֶּרֶם וְאֶחָד חֲמִשָּׁה אִילָנֵי מַאֲכָל מֵחֲמִשֶּׁת הַמִּינִין, אֲפִלּוּ בַּחֲמֵשׁ עֶיְרוֹת – הֲרֵי

תּוֹסֶפְתָּא

זֶה חוֹזֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֵין לִי בְּמַשְׁמַע אֶלָּא כֶּרֶם.

ז,יב (דְּבָרִים כ): ״וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה״, אֶחָד הַמְאָרֵס וְאֶחָד הַמְיַבֵּם, אֲפִלּוּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם לַחֲמִשָּׁה אַחִין, וַאֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה אַחִין שֶׁשָּׁמְעוּ שֵׁמֶת אֲחִיהֶם בַּמִּלְחָמָה – כֻּלָּן חוֹזְרִין וּבְאִין, אֵין לִי אֶלָּא בָּנָה בֵּיתוֹ וְלֹא חָנָכוֹ, נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ, אֵרַס אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ, בָּנָה בַּיִת וְחִנְּכוֹ, וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. נָטַע כֶּרֶם וְחִלְּלוֹ וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. אֵרַס אִשָּׁה וּלְקָחָהּ וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. מִנַּיִן שֶׁאֵין זְזִין מִמְּקוֹמָן? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים כד): ״כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה״, דָּבָר זֶה בִּכְלָל הָיָה, וְלָמָּה יָצָא? לְהַקִּישׁ אֵלָיו, מַה זֶּה מְיֻחָד שֶׁאֵרַס אִשָּׁה וּלְקָחָהּ וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ שֶׁאֵין זְזִין מִמְּקוֹמוֹ – אַף כֻּלָּן כֵּן.

ז,יג לְמִדָּה תּוֹרָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ, נִזְדַּמְּנָה לְאָדָם פַּרְנָסָה יִקַּח לוֹ בַּיִת, חָזַר נִזְדַּמְּנָה פַּרְנָסָה לוֹ – יִקַּח לוֹ שָׂדֶה, חָזַר, נִזְדַּמְּנָה – יִקַּח לוֹ אִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ): ״מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע״, וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה, וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר בְּחָכְמָתוֹ (מִשְׁלֵי כד): ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ וְגוֹ׳. ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – זֶה שָׂדֶה. ״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה״ – זוֹ אִשָּׁה. דָּבָר אַחֵר, ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – זוֹ מִקְרָא. ״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ״ – זוֹ מִשְׁנָה. ״אַחַר, ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – זוֹ מִקְרָא וּמִשְׁנָה. ״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ״ – זֶה מִדְרָשׁ. ״אַחַר וּבָנִיתָ בֵּיתֶךָ״ – אֵלּוּ הֲלָכוֹת. דָּבָר אַחֵר, ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – זֶה מִדְרָשׁ. ״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ״ – אֵלּוּ הֲלָכוֹת. ״אַחַר וּבָנִיתָ בֵּיתֶךָ״ – אֵלּוּ אַגָּדוֹת. דָּבָר אַחֵר: ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – אֵלּוּ הֲלָכוֹת. ״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ״ – אֵלּוּ אַגָּדוֹת. ״אַחַר וּבָנִיתָ בֵּיתֶךָ״ – זוֹ תַּלְמוּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: ״הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ״ – זֶה מִקְרָא, מִשְׁנָה וְתַלְמוּד.

הַשָּׁלֵם

״וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ״ – אֵלּוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים. ״אַחַר וּבָנִיתָ בֵּיתֶךָ״ – בֹּא דְרֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר.

ז,יד (דְּבָרִים כ): ״וְיָסְפוּ הַשֹּׁטְרִים וְגוֹ׳ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב״ – הַמִּתְיָרֵא מִן הָעֲבֵירָה שֶׁבְּיָדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים מט): ״לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עְקֵבַי יְסוֹבֵנִי״, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: ״מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא״ כְּמַשְׁמָעוֹ, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר שׁוּב ״וְרַךְ הַלֵּבָב״, שֶׁאֲפִלּוּ גִּבּוֹר שֶׁבַּגִּבּוֹרִים וְחָזָק שֶׁבַּחֲזָקִים וְהָיָה רַחְמָן – הָיָה חוֹזֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ): ״וְלֹא יִמַּס אֶת לְבַב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ״. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל הַשּׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי כֹהֵן בְּמַעֲרָכוֹת מִלְחָמָה וְאֵינוֹ חוֹזֵר, לְסוֹף שֶׁהוּא נוֹפֵל בַּחֶרֶב, וּמַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב, וּמַגְלֶה אוֹתָם מֵאַרְצָם, וּבְאִין אֲחֵרִים וְיוֹשְׁבִין בְּאַרְצָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״וְאִישׁ אַחֵר יְקֻחֻנָּה״, יָכוֹל דּוֹדוֹ וּבֶן דּוֹדוֹ, נֶאֱמַר כָּאן ׳אַחֵר׳ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן ׳אַחֵר׳, מַה ׳אַחֵר׳ הָאָמוּר לְהַלָּן עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אַף ׳אַחֵר׳ הָאָמוּר כָּאן עוֹבֵד כּוֹכָבִים. שָׁמַע שֶׁמֵּת אָחִיו בַּמִּלְחָמָה, עַד שֶׁלֹּא נָתַן בְּמַשָּׂא – חוֹזֵר, מִשֶּׁנָּתַן בְּמַשָּׂא – אֵין חוֹזֵר.

ז,טו יֵשׁ יוֹצְאִין וְחוֹזְרִין יוֹצְאִין וְאֵין חוֹזְרִין, וְיֵשׁ שֶׁאֵין יוֹצְאִין כָּל עִקָּר, כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ יוֹצְאִין וְחוֹזְרִין – נוֹתְנִין לְפַסֵּי הָעִיר, וּמְסַפְּקִין מַיִם וּמָזוֹן לַמִּלְחָמָה, וּמְתַקְּנִים אֶת הַדְּרָכִים, וְשֹׁאֵר כֻּלָּן – אֵין חוֹזְרִין. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ אֵין יוֹצְאִין כָּל עִקָּר, הַבּוֹנֶה בַּיִת וְחִנְּכוֹ, וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. נָטַע כֶּרֶם וְחִלְּלוֹ, וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, אֵרַס אִשָּׁה וּלְקָחָהּ וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ הַלָּלוּ – אֵין נוֹתְנִין פַּסֵּי הָעִיר, וְאֵין מְסַפְּקִין מַיִם וּמָזוֹן לַמִּלְחָמָה, וְאֵין מְתַקְּנִים אֶת הַדְּרָכִים. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת מִלְחֶמֶת מִצְוָה, אֲבָל מִלְחֶמֶת חוֹבָה – הַכֹּל יוֹצֵא, אֲפִלּוּ חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר

תּוֹסֶפְתָּא

(דְּבָרִים כז): "וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן", כֵּיצַד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן? בְּכָל יוֹם הָיָה אָרוֹן נוֹסֵעַ אַחַר שְׁנֵי דְגָלִים, וְהַיּוֹם נוֹסֵעַ תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ עוֹבֵר לִפְנֵיכֶם". בְּכָל יוֹם הָיוּ לְוִיִּם נוֹשְׂאִין אֶת הָאָרוֹן, וְהַיּוֹם נְשָׂאוּהוּ כֹּהֲנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וְהָיָה כְּנֻחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים" וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים נָשְׂאוּ אֶת הָאָרוֹן, אַחַת כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, וְאַחַת כְּשֶׁסִּבְּבוּ אֶת יְרִיחוֹ, וְאַחַת כְּשֶׁהֶחֱזִירוּהוּ לִמְקוֹמוֹ.

ב. וְכֵיוָן שֶׁהוּטְבְּלוּ מִקְצָת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים בַּמַּיִם, עָמְדוּ הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "וַיַּעַמְדוּ הַמַּיִם" וְגוֹ'. וְכַמָּה גּוֹבְהָן שֶׁל מַיִם? שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל עַל שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּנֶגֶד מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן: וְכִי אֵיזֶה קַל, אָדָם אוֹ מַיִם? הֲוֵי אוֹמֵר מַיִם קַלִּין יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם! אִם כֵּן, בְּאוּ מַיִם וְשׁוֹטְפִין אוֹתוֹ, אֶלָּא מִלְּמַד שֶׁהָיוּ הַמַּיִם מְגַדְּשִׁין וְעוֹלִין לְמַעְלָה כְּפִין עַל גַּבֵּי כְּפִין, כְּשֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת מִיל, עַד שֶׁרָאוּ אוֹתָם כָּל מַלְכֵי הָאֱמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ה, א): "וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֱמוֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה, וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם, אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מֵי הַיַּרְדֵּן, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עָבְרָם, וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וְכֵן רָחָב אָמְרָה לִשְׁלוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ב): "כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מֵי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם וְגוֹ' וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד" וְגוֹ'.

ח,ג עוֹדָם עוֹבְרִים הַיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ: עַל מְנַת כֵּן אַתֶּם נִכְנָסִין לָאָרֶץ שֶׁתּוֹרִישׁוּ אֶת יוֹשְׁבֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לג): "וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַאֲבַדְתֶּם" וְגוֹ'. אִם אַתֶּם עוֹשִׂין כֵּן –מֻטָּב, וְאִם אֵין אַתֶּם מְקַבְּלִין – בָּאִין מַיִם וְשׁוֹטְפִין אֶתְכֶם. עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ד): "הָרִימוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן אַחַת עַל שִׁכְמוֹ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שָׁם),

הַשָּׁלֵם

"וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם וְגוֹ' תַּחַת מַצָּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים" (יְהוֹשֻׁעַ ד, ו): "לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי יִשְׁאָלוּן בָּנֶיכֶם מָחָר לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה" וְגוֹ'. סִימָן לַבָּנִים שֶׁעָבְרוּ אֲבוֹת אֶת הַיַּרְדֵּן. עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (שָׁם): "שְׂאוּ לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים, הָכֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בַּמָּלוֹן". יָכוֹל בְּכָל מָלוֹן וּמָלוֹן? תַּלְמוּד לוֹמַר: – "אֲשֶׁר תָּלִינוּ בּוֹ הַלַּיְלָה". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַבָּא חֲלַפְתָּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מַתְיָא, וְחַנַנְיָא בֶּן עֲכִינַאי עָמְדוּ עַל אוֹתָן אֲבָנִים, וְשָׁעֲרוּ כָּל אַחַת וְאַחַת מַשָּׂאוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, מִכָּאן אַתָּה מְחַשֵּׁב לְאֶשְׁכּוֹל כַּמָּה הָיָה בָּאֶשְׁכּוֹל. וְכֵיוָן שֶׁעָלָה הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מִן הַיַּרְדֵּן – חָזְרוּ מֵי הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיָּשׁוּבוּ מֵי הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָם, וַיֵּלְכוּ כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם עַל כָּל גְּדוֹתָיו", נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד אֶחָד וְאָרוֹן וְנוֹשְׂאָיו לְצַד אַחֵר. נָשָׂא אַרְוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְהֶעֱבִירָן בַּיַּרְדֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּם כָּל הָעָם לַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן ה' וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם".

ח,ד נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה מִינֵי אֲבָנִים הֵן, אַחַת שֶׁהֻקִּים מֹשֶׁה עַל שִׁפַּת הַיַּרְדֵּן בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, וְאַחַת שֶׁהֻקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן". וְאַחַת שֶׁהֻקִּים בַּגִּלְגָּל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ" וְגוֹ'.

ח,ה כֵּיצַד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כָּתְבוּהוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: לִדְבָרֶיךָ, הָאֵיךְ לָמְדוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת הַתּוֹרָה? אָמַר לוֹ: מִלְּמַד שֶׁנָּתַן לָהֶם בִּינָה בְּלֵב כָּל אֻמָּה וּמַלְכוּת, וְשִׂגְּרוּ נוֹטְרִין שֶׁלָּהֶן, וְקִלְּפוּ אֶת הַסִּיד[1], וְהִשִּׂיאוּ אֶת הַכְּתָב מִגַּבֵּי הָאֲבָנִים בְּשִׁבְעִים

---

[1] פֵּרוּשׁ: שֶׁהָיָה הַסִּיד לְמַעְלָה מִן הַכְּתָב (הַגְּרָ"א).

תּוֹסֶפְתָּא

לְשׁוֹן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַתֵּם גְּזַר דִּינָן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְבָאֵר שַׁחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַל הַסִּיד כָּתְבוּ. כֵּיצַד? כִּידּוּהוּ וְסִידּוּהוּ בַּסִּיד, וְכָתְבוּ עָלָיו אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, וְכָתְבוּ לְמַטָּה (דְּבָרִים כ): "לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם" וְגוֹ', אִם אַתֶּם חוֹזְרִין בָּכֶם – אָנוּ מְקַבְּלִין אֶתְכֶם.

ו. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נִסִּים נַעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, וּבָאוּ לְהַר גְּרִיזִים וּלְהַר עֵיבָל יוֹתֵר מִשִּׁשִּׁים מִיל, וְלֹא הָיָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד בִּפְנֵיהֶם, וְכָל הָעוֹמֵד בִּפְנֵיהֶם – מִיָּד נִתְרַז, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): "אֶת אֵימָתִי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמֹּתָה אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר תָּבֹא בָהֶם". וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת טו): "תִּפּוֹל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד וְגוֹ' עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ ה'" – זוֹ בִּיאָה רִאשׁוֹנָה. "עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ" – זוֹ בִּיאָה שְׁנִיָּה. אֱמוֹר מֵעַתָּה: רְאוּיִן הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֵס בִּבִיאָה שְׁנִיָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁנַּעֲשׂוּ נִסִּים עַל הַיָּם, אֶלָּא שֶׁגָּרַם הַחֵטְא. וְאַחַר כָּךְ הֵבִיאוּ אֲבָנִים וּבָנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְסִדּוּהוּ בַּסִּיד, וְכָתְבוּ עֲלֵיהֶם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "בָּאֵר הֵיטֵב". וְהֶעֱלוּ עָלָיו עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְיָשְׁבוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְקִפְּלוּ אֶת הָאֲבָנִים, וּבָאוּ וְלָנוּ בְּמִקְוֹמָן, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ד): "וְהַעֲבַרְתֶּם אֹתָם עִמָּכֶם וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בַּמָּלוֹן". יָכוֹל בַּמָּלוֹן, תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): "בַּמָּלוֹן אֲשֶׁר תָּלִינוּ בוֹ הַלָּיְלָה". וּכְתִיב (שָׁם): "וְאֶת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ"; הָא לְמַדְתָּ, שֶׁבַּגִּלְגָּל הֶעֱמִידוּם.

ז. כֵּיצַד אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת? שִׁשָּׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֹאשׁ הַר גְּרִיזִים וְשִׁשָּׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֹאשׁ הַר עֵיבָל, וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהָאָרוֹן עוֹמְדִים לְמַטָּה בָּאֶמְצַע, הַכֹּהֲנִים מַקִּיפִין אֶת הָאָרוֹן, וְהַלְוִיִּם אֶת הַכֹּהֲנִים, וְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּאן וּמִכָּאן, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ח): "וְכָל יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו עוֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לָאָרוֹן", מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "חֻצְיוֹ אֶל מוּל הַר גְּרִיזִים וְהַחֻצְיוֹ אֶל מוּל הַר עֵיבָל"? מְלַמֵּד שֶׁשִּׁלּוּחֵי הַר גְּרִיזִים מְרֻבִּין מִשִּׁלּוּחֵי הַר עֵיבָל, מִפְּנֵי שֶׁמִּקְצָת שִׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי לְמַטָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר לוֹמַר לֵוִי לְמַטָּה, שֶׁכְּבָר נֶאֱמַר לֵוִי לְמַעְלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר לֵוִי לְמַעְלָה, שֶׁכְּבָר נֶאֱמַר לֵוִי לְמַטָּה, אֱמוֹר מֵעַתָּה: זְקֵנַי כֹּהֲנָה וּלְוִיָּה לְמַטָּה, וּשְׁאָר לְמַעְלָה. רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה אוֹמֵר: הָרְאוּיִן לְשָׂרֵת עוֹמְדִין לְמַטָּה, וְשֶׁאֵין רְאוּיִן לְשָׂרֵת עוֹמְדִין לְמַעְלָה, הָפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר גְּרִיזִים וּפָתְחוּ בִּבְרָכָה: "בָּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת ה' מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ", וְהָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ עוֹנִין וְאוֹמְרִין אָמֵן. הָפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר עֵיבָל, וּפָתְחוּ בִּקְלָלָה (דְּבָרִים כז): "אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה" וְגוֹ', וְהָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ עוֹנִין אָמֵן. הָפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר גְּרִיזִים, פָּתְחוּ בִּבְרָכוֹת: "בָּרוּךְ אֲשֶׁר יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה". כְּלַפֵּי הַר עֵיבָל פָּתְחוּ בַּקְּלָלוֹת (שָׁם): "אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יָקִים" וְגוֹ'. אָרוּר בְּכָל אָרוּר בִּפְרָט, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת, אַרְבַּע עַל אַרְבַּע – הֲרֵי שִׁמּוֹנָה עַל שִׁמּוֹנָה, הֲרֵי שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, וְשֶׁלֹּשׁ כְּרֵתוֹת עִם כָּל אַחַת וְאַחַת – הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה כְּרֵתוֹת. וְכֵן בְּעַרְבוֹת מוֹאָב. רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹצִיא שֶׁל הַר גְּרִיזִים וְשֶׁל הַר עֵיבָל, וּמֵבִיא שֶׁל אֹהֶל מוֹעֵד, וְאֵין לְךָ כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלָיו בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה כְּרֵתוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵין לְךָ כָּל דָּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלָיו חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים כְּרֵתוֹת, כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי: אִם לְדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ, שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין כָּל דָּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלָיו שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כְּרֵתוֹת. וְיֵשׁ עִם כָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן – שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. נִמְצָא בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, הָיוּ עוֹרְפִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא): "כִּי יִמָּצֵא חָלָל" וְגוֹ', לְרַבּוֹת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּכָלָן אִם הָיָה

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

חָלָל – הָיוּ עוֹרְפִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתָּה מוֹדֶה, שֶׁאִם הָיָה חָנוּךְ וּמַטָּל בָּאַשְׁפָּה, שֶׁאֵין עוֹרְפִין, לְכָךְ נֶאֱמַר חָלָל, אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר נוֹפֵל? אֶלָּא שֶׁאֲפִילּוּ הָרוּג וְתָלוּי בָּאִילָן – לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, שֶׁאֲפִילּוּ נִמְצָא בַּעֲלִיל – לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, שֶׁמִּצְוָה לַעֲסֹק בְּמִדִּידָה.

ב. כֵּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִין וְנוֹטְלִין סִימָנִים, וְחוֹפְרִין וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ, וּמְצַיְּנִין אֶת מְקוֹמוֹ, עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לְבֵית דִּין שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית וּמוֹדְדִין.

ג. נִמְצָא סָמוּךְ לַסָּפָר, בְּעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, אוֹ בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ בֵּית דִּין – מוֹדְדִין לְעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּית דִּין. אִם הָיָה עִיר עוֹבְדֵי כוֹכָבִים בֵּינְתַיִם, אוֹ סְמוּכָה לִירוּשָׁלַיִם – לֹא הָיוּ מוֹדְדִין אֶלָּא מַנִּיחָהּ אוֹתָהּ וּמוֹדְדִין לָהּ חוּצָה.

ד. מְקוֹם גִּתָּהּ וּתְפִיסָתָהּ – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה, כַּמָּה הִיא תְּפִיסָתָהּ? אַרְבָּעִים. רַבִּי אוֹמֵר: חֲמִשִּׁים אַמָּה.

ה. הַזְּקֵנִים אוֹמְרִים (דְּבָרִים כא): "יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ". כֹּהֲנִים אוֹמְרִים (שָׁם): "כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָה ה'" וְגוֹ'. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת (שָׁם): "וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם". שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר יג): "בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ" – אָמַר יְהוֹשֻׁעַ. כָּלֵב אָמַר (שָׁם): "עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אוֹתָהּ". מְרַגְּלִים אָמְרוּ (שָׁם): "אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ"; שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה – מִי שֶׁאָמַר זֶה, לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית לח): "וַתֹּאמֶר הִכָּר נָא לְמִי הַחוֹתֶמֶת" וְגוֹ' – אָמְרָה תָּמָר. (שָׁם): "צָדְקָה מִמֶּנִּי" – אָמַר יְהוּדָה. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת (שָׁם): "וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ" – שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה, וּמִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל א ד): "אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד

הַשָּׁלֵם

הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה" – אָמְרוּ כְּשֵׁרִין שֶׁבָּהֶן. רְשָׁעִים שֶׁבָּהֶן אָמְרוּ (שָׁם): "אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים" וְגוֹ'. לִישָׁנָא אַחֲרִת, עֶשֶׂר מַכּוֹת הָיוּ לוֹ, וְשָׁלְמוּ עֶשֶׂר מַכּוֹתָיו בְּמִצְרַיִם –גִּבּוֹרִים שֶׁבָּהֶן אָמְרוּ. (שָׁם): "הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים" – פִּלְשָׁתִּים, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים ה): "בְּעֵד הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה" וְגוֹ' – אָמְרָה אִמּוֹ שֶׁל סִיסְרָא. וּמִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. (שָׁם) חַכְמוֹת – שָׁרוֹתֶיהָ אָמְרוּ. הֲלֹא יִמְצְאוּ יַחְלְקוּ שָׁלָל כֶּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶךָ ה' – אָמְרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ; שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (יִרְמְיָהוּ כו): "מִיכָה הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נָבִיא בִּימֵי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה", וּמַה הָיָה מִתְנַבֵּא? (שָׁם): "וַיֹּאמֶר אֶל כָּל עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַיִם עִיִּים תִּהְיֶה, וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעַר". "הָהֵמֵת הֱמִיתוּהוּ" – חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכָל יְהוּדָה. "הֲלֹא יָרֵא אֶת ה' וַיְחַל אֶת פְּנֵי ה' וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים רָעָה גְּדוֹלָה עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ" – אוֹמְרִים כְּשֵׁרִים שֶׁבָּהֶם. רְשָׁעִים שֶׁבָּהֶן אָמְרוּ (שָׁם): "וְגַם אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם ה' אוּרִיָּה בֶּן שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת הַיְעָרִים וַיִּתְנַבֵּא עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת כְּכָל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ וְגוֹ', וַיִּשְׁמַע אוּרִיָּהוּ וַיִּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם וְגוֹ', וַיְבִיאוּהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בַּחֶרֶב" וְגוֹ'. אָמְרוּ כְּשֵׁם שֶׁאוּרִיָּהוּ נִתְנַבֵּא וְנֶהֱרַג – כָּךְ יִרְמְיָהוּ חַיָּב לְהֵרֵג, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן הָיְתָה אֶת יִרְמְיָהוּ לְבִלְתִּי תֵּת אוֹתוֹ בְּיַד הָעָם לַהֲמִיתוֹ", כָּל פָּרָשָׁה זוֹ עֵרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (נַחוּם א): "מַשָּׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם הָאֶלְקֹשִׁי אֵל קַנָּא וְנוֹקֵם ה' נוֹקֵם וְגוֹ', ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדַל כֹּחַ וְגוֹ' נוֹעֵר בַּיָּם וְגוֹ', כָּל פָּרָשָׁה זוֹ עֵרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (תְּהִלִּים נח): "לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם הַאֲמַנְתֶּם אֵלֶם צֶדֶק וְגוֹ',

תּוֹסֶפְתָּא

אַף בְּלֵב עוֹלוֹת וְגוֹ', זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרֶחֶם" וְגוֹ'; כָּל הַפָּרָשָׁה זוֹ עֵרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ח): "תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ"; אָמְרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (שָׁם): "שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ" וְגוֹ'. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שָׁם): "כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה" – אָמְרוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, מִי שֶׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה'.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק עֶשִׂירִי

א. בִּזְמַן שֶׁצַּדִּיקִים בָּאִין לָעוֹלָם – טוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם וּפִרְעָנִיּוֹת מִסְתַּלְּקוֹת מִן הָעוֹלָם. וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִן הָעוֹלָם – פִּרְעָנִיּוֹת בָּאָה לָעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם. בִּזְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים בָּאִין לָעוֹלָם – פִּרְעָנִיּוֹת בָּאָה לָעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם. וּכְשֶׁמִּסְתַּלְּקִין מִן הָעוֹלָם – טוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם וּפִרְעָנִיּוֹת מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם. וּמִנַּיִן שֶׁכְּשֶׁהַצַּדִּיקִים בָּאִין לָעוֹלָם טוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם וּפִרְעָנִיּוֹת מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ה): "וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ" וְגוֹ'. וּמִנַּיִן וּכְשֶׁנִּפְטָרִין מִן הָעוֹלָם פִּרְעָנִיּוֹת בָּאָה לָעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ נז): "הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב". וְאוֹמֵר (שָׁם): "יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל" וְגוֹ'. הוֹלֵךְ שָׁלוֹם אֶל הַקֶּבֶר. וְאוֹמֵר (שָׁם): "וְאַתֶּם קִרְבוּ הֵנָּה בְּנֵי עוֹנֵנָה זֶרַע מְנָאֵף" וְגוֹ'. וּמִנַּיִן כְּשֶׁהָרְשָׁעִים בָּאִין לָעוֹלָם? פִּרְעָנִיּוֹת בָּאָה לָעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי יא): "בְּבֹא רָשָׁע בָּא גַם בּוּז" וְגוֹ'. וּמִנַּיִן שֶׁכְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִין מִן הָעוֹלָם טוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם וּפִרְעָנִיּוֹת מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה". וְאוֹמֵר (דְּבָרִים יג): "לְמַעַן יָשׁוּב ה' מֵחֲרוֹן אַפּוֹ" וְגוֹ' כָּל זְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם – חֲרוֹן אַף לָעוֹלָם, אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם – נִסְתַּלֵּק חֲרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם. וְלֹא שֶׁהַצַּדִּיקִים תּוֹלִין לָעוֹלָם בְּחַיֵּיהֶן בִּלְבַד, אֶלָּא אַף אַחֲרֵי מִיתָתָן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ז): "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל" וְגוֹ'. וּמָה טִיבָן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ? אֵלּוּ שִׁבְעַת יְמֵי אֵבְלוֹ שֶׁל מְתוּשֶׁלַח הַצַּדִּיק שֶׁעִכְּבוּ אֶת הַפָּרְעָנִיּוֹת מִלָּבֹא לָעוֹלָם, לְכָךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דָּבָר אַחֵר: מָה טִיבָן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ? מְלַמֵּד שֶׁנִּתַּן לָהֶם הַמָּקוֹם שִׁבְעַת יָמִים לְאַחַר גְּזֵרָה, שֶׁמָּא יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וְלֹא עָשׂוּ, לְכָךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דָּבָר אַחֵר, "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים", מָה טִיבָן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ? מְלַמֵּד שֶׁשִּׁינָה לָהֶם הַמָּקוֹם סִדּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהָיְתָה חַמָּה יוֹצֵאת בַּמַּעֲרָב וְשׁוֹקַעַת בַּמִּזְרָח, לְכָךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דָּבָר אַחֵר, מָה טִיבָן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ? מְלַמֵּד שֶׁנִּתַּן לָהֶם הַמָּקוֹם שִׁבְעַת יָמִים מַאָכָל וּמִשְׁתֶּה, וְיָשְׁבוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ. וְהָרָאם מֵעַיִן הָעוֹלָם הַבָּא, כָּל כָּךְ לָמָּה? כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ מַה אָבְדוּ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אַבְרָהָם קַיָּם – הָיָה שׂבַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כד): "וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל", מִשֶּׁמֵּת אַבְרָהָם (שָׁם): "וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ". בָּא יִצְחָק – הָיָה שׂבַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כו): "וַיִּזְרַע יִצְחָק" וְגוֹ'. כָּל זְמַן שֶׁאַבְרָהָם הָיָה קַיָּם – הָיָה הַבְּאֵרוֹת נוֹבְעוֹת מַיִם, מִשֶּׁמֵּת אַבְרָהָם מַה הוּא אוֹמֵר? (שָׁם): "וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ" וְגוֹ'. אָמְרוּ, הוֹאִיל וְאֵין נוֹבְעוֹת מַיִם אֵינָם אֶלָּא תַּקָּלָה לָנוּ מִפְּנֵי הַגְּיָסוֹת, עָמְדוּ וְסָתְמוּ, בָּא יִצְחָק, הָיוּ הַבְּאֵרוֹת נוֹבְעוֹת מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרוֹת הַמַּיִם" וְגוֹ' וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי" וְגוֹ'.

ג. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה יִצְחָק קַיָּם – הָיְתָה בְּרָכָה לְזֶרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כו): "וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִיא" וְגוֹ', עַד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב לַאֲרַם נַהֲרַיִם לֹא נִתְבָּרֵךְ בֵּיתוֹ שֶׁל לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ל): "כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אוֹתְךָ לְרַגְלָי". וְאוֹמֵר (שָׁם): "נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי ה' בגְלָלֶךָ". עַד שֶׁלֹּא יָרַד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם – לֹא נִתְבָּרֵךְ בֵּיתוֹ שֶׁל פּוֹטִיפַר, מִשֶּׁיָּרַד, מַהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית לט): "וַיְבָרֶךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף", עַד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לְמִצְרַיִם הָיָה רָעָב, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מה): "כִּי זֶה שְׁנָתַיִם הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" וְגוֹ', מְשַׁיֵּרֵד מַהוּ אוֹמֵר? (בְּרֵאשִׁית מו): "הֵא לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת הָאֲדָמָה". אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כֵּינְוָן שֶׁמֵּת יַעֲקֹב אָבִינוּ, חָזַר הָרָעָב לְיוֹשְׁנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית נ): "וְעַתָּה אַל תִּירְאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם" וְגוֹ', נֶאֱמַר כָּאן כַּלְכּוּל, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן כַּלְכּוּל, מַה כַּלְכּוּל הָאָמוּר לְהַלָּן – רָעָב, אַף כַּלְכּוּל הָאָמוּר כָּאן – רָעָב, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יוֹסֵף וְשִׁבְטוֹ קַיָּמִים – הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְנַהֲגִים בִּגְדֻלָּה וְכָבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ" וְגוֹ', מְשַׁמֵּת, מַהוּ אוֹמֵר? "וַיָּמָת יוֹסֵף וְגוֹ', וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ וְגוֹ', וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ וְגוֹ', הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ" וְגוֹ'.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

א. כָּל זְמַן שֶׁהָיְתָה מִרְיָם קַיֶּמֶת – הָיְתָה בְּאֵר מַסְפֶּקֶת אֶת יִשְׂרָאֵל. מִשֶּׁמֵּתָה מִרְיָם מַה אוֹמֵר? (בְּמִדְבַּר כ): "וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם" וְגוֹ', וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה – שֶׁנִּסְתַּלְּקָה הַבְּאֵר. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אַהֲרֹן קַיָּם עַמּוּד עָנָן מַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, מִשֶּׁמֵּת אַהֲרֹן מַהוּ אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר כא): "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב" וְגוֹ', נַעֲשׂוּ יָדִים לְאוֹתוֹ רָשָׁע וּבָא וְנִלְחַם אֶת יִשְׂרָאֵל, אָמַר: אַיֵּה הָלַךְ הַתַּיָּר שֶׁלָּהֶם הַמַּכְבִּישׁ לָהֶם אֶת הָאָרֶץ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מֹשֶׁה קַיָּם – הָיָה מָן יוֹרֵד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, מִשֶּׁמֵּת מֹשֶׁה מַהוּ אוֹמֵר? (יְהוֹשֻׁעַ ה): "וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת", וְלֹא שֶׁהַמָּן הָיָה תּוֹלֶה לָהֶם בְּחַיָּיו אֶלָּא אַף בְּמִיתָתוֹ, שֶׁמִּן הַמָּן שֶׁלָּקְטוּ בְּיוֹם שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, אָכְלוּ הַיְמָנוּ מִשִּׁבְעָה בָּאֲדָר וְעַד שִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה יָמִים עַד שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹמֶר בְּגִלְגָּל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טז): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד בּוֹאָם אֶל אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת", שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר "עַד בּוֹאָם", מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "עַד בּוֹאָם אֶל קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן", אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁמִּן הַמָּן שֶׁלָּקְטוּ בְּיוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה אָכְלוּ הַיְמָנוּ, מִשִּׁבְעָה בָּאֲדָר וְעַד שִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה יוֹם עַד שֶׁהִקְרִיבוּ עֹמֶר בְּגִלְגָּל, לֹא פָּסַק הַמָּן, וְלֹא רָצוּ לֶאֱכֹל מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מָשָׁלוּ מָשָׁל, לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁאָמַר לְעַבְדּוֹ: מְזֹג לִי בְּחַמִּין, אָמַר לוֹ: אֵין כָּאן חַמִּין. אָמַר לוֹ: אִם לָאו, מְזֹג לִי בְּצוֹנֵן, לְהוֹדִיעֲךָ כַּמָּה הָיָה יָפֶה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁאִלּוּ יָרַד מָן לְיִשְׂרָאֵל לֹא אָכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן. שָׁנָה שֶׁיָּצְאוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר יָרַד מָן לְיִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבְעָה בַּאֲדָר פָּסַק מִלְּיָרֵד. אוֹתוֹ הַיּוֹם מֵת מֹשֶׁה, וּבְשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן כְּלָה מַה שֶּׁבִּידָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא". דָּבָר אַחֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? (שָׁם): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה". וַהֲלֹא חֲמִשִּׁים שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֶלָּא שֶׁאָכְלוּ עוּגוֹת מַצּוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ בְיָדָן מִמִּצְרַיִם, שֶׁהָיָה יָפוֹת לָהֶם כְּמָן.

ג. וּמִנַּיִן שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא): "וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם", שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר "הַיּוֹם", וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַיּוֹם'? מְלַמֵּד שֶׁהַיּוֹם מָלְאוּ שְׁנוֹתָיו. דָּבָר אַחֵר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "הַיּוֹם"? מְלַמֵּד שֶׁהֵן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מְכֻוָּנוֹת מִיּוֹם לְיוֹם. דָּבָר אַחֵר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַיּוֹם', מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים שְׁנוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים בְּרָצוֹן וּבְשִׂמְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): "אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא", וּמִנַּיִן שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לד): "וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם" וְגוֹ'. (יְהוֹשֻׁעַ א): "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה' וְגוֹ' וְעַתָּה קוּם עֲבוֹר וְגוֹ' וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת שׁוֹטְרֵי הָעָם לֵאמֹר עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְגוֹ', וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ד): "וְהָעָם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן" וְגוֹ', צֵא מִמֶּנּוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה לְמַפְרֵעַ, וְאַתָּה מוֹצֵא שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה.

ד. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּינְוָן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם נִתְמַנּוּ לָהֶן שִׁלְשָׁה פַּרְנָסִים

הַשָּׁלֵם

בְּנִיסָן שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה יוֹם עַד שֶׁהִקְרִיבוּ עֹמֶר בְּגִלְגָּל, לֹא פָּסַק הַמָּן, וְלֹא רָצוּ לֶאֱכֹל מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מָשָׁלוּ מָשָׁל, לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁאָמַר לְעַבְדּוֹ: מְזֹג לִי בְּחַמִּין, אָמַר לוֹ: אֵין כָּאן חַמִּין. אָמַר לוֹ: אִם לָאו, מְזֹג לִי בְּצוֹנֵן, לְהוֹדִיעֲךָ כַּמָּה הָיָה יָפֶה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁאִלּוּ יָרַד מָן לְיִשְׂרָאֵל לֹא אָכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן. שָׁנָה שֶׁיָּצְאוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר יָרַד מָן לְיִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבְעָה בַּאֲדָר פָּסַק מִלְּיָרֵד. אוֹתוֹ הַיּוֹם מֵת מֹשֶׁה, וּבְשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן כְּלָה מַה שֶּׁבִּידָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא". דָּבָר אַחֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? (שָׁם): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה". וַהֲלֹא חֲמִשִּׁים שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֶלָּא שֶׁאָכְלוּ עוּגוֹת מַצּוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ בְיָדָן מִמִּצְרַיִם, שֶׁהָיָה יָפוֹת לָהֶם כְּמָן.

ג. וּמִנַּיִן שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא): "וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם", שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר "הַיּוֹם", וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַיּוֹם'? מְלַמֵּד שֶׁהַיּוֹם מָלְאוּ שְׁנוֹתָיו. דָּבָר אַחֵר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "הַיּוֹם"? מְלַמֵּד שֶׁהֵן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מְכֻוָּנוֹת מִיּוֹם לְיוֹם. דָּבָר אַחֵר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַיּוֹם', מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים שְׁנוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים בְּרָצוֹן וּבְשִׂמְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): "אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא", וּמִנַּיִן שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לד): "וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם" וְגוֹ'. (יְהוֹשֻׁעַ א): "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה' וְגוֹ' וְעַתָּה קוּם עֲבוֹר וְגוֹ' וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת שׁוֹטְרֵי הָעָם לֵאמֹר עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְגוֹ', וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ד): "וְהָעָם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן" וְגוֹ', צֵא מִמֶּנּוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה לְמַפְרֵעַ, וְאַתָּה מוֹצֵא שֶׁבִּשְׁבִעָה בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה.

ד. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּינְוָן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם נִתְמַנּוּ לָהֶן שִׁלְשָׁה פַּרְנָסִים

תּוֹסֶפְתָּא

טוֹבִים, אֵלּוּ הֵן: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם, בִּזְכוּתָן נָתְנוּ לָהֶם שְׁלֹשׁ מַתָּנוֹת - בְּאֵר וְעַמּוּד עָנָן וּמָן. בְּאֵר - בִּזְכוּת מִרְיָם. עַמּוּד עָנָן - בִּזְכוּת אַהֲרֹן. מָן - בִּזְכוּת מֹשֶׁה. מֵתָה מִרְיָם - בָּטְלָה הַבְּאֵר, וְחָזְרָה בִּזְכוּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מֵת אַהֲרֹן - בָּטֵל עַמּוּד הֶעָנָן, וְחָזְרוּ שְׁנֵיהֶם בִּזְכוּת מֹשֶׁה. מֵת מֹשֶׁה - בָּטְלוּ שְׁלָשְׁתָּן וְלֹא חָזְרוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה יא): "וָאַכְחִיד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד" וְגוֹ', וְהַצָּרָעָה לֹא עָבְרָה אֶת הַיַּרְדֵּן, אֶלָּא עָמְדָה עַל שִׂפַת הַיַּרְדֵּן וְזַרְקָה בָּהֶן מָרָה.

ה. כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים קַיָּמִים לֹא עָמַד שִׁיקֶּרָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִזִּיקוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ב): "וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת ה' כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ", מִשֶּׁמֵּת יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים, מַהוּ אוֹמֵר? (שופטים ג): "וַיַּעַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם שְׁמוֹנֶה שָׁנִים"; לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רִשְׁעָתַיִם? ד' שֶׁעָשָׂה שְׁתֵּי רִשְׁעִיּוֹת, אַחַת שֶׁנִּשְׁתַּעְבֵּד בָּהֶם בִּיְשִׂרָאֵל, וְאַחַת שֶׁעָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה.

ו. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שְׁמוּאֵל קַיָּם - הָיוּ פְּלִשְׁתִּים נוֹפְלִים בְּיַד יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א ז): "וַתְּהִי יַד ה' בַּפְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שְׁמוּאֵל", מִשֶּׁמֵּת שְׁמוּאֵל, מַהוּ אוֹמֵר? (שמות כה): "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיֵּאָסְפוּ וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת מַחֲנֵיהֶם לַצָּבָא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל", כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "וּשְׁמוּאֵל מֵת" וְגוֹ', וּכְתִיב: "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל" וְגוֹ', אֶלָּא שְׁמוּאֵל, מֵת - זוֹ מִיתָה וַדַּאי. וַיָּמָת שְׁמוּאֵל - לְעִנְיָנוֹ שֶׁל שָׁאוּל. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שם): "וַיֹּאמֶר לָהּ מַה תָּאֳרוֹ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עוֹלֶה", שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה עַל דַּעְתֵּךְ שֶׁלֹּא מֵת שְׁמוּאֵל, אֶלָּא מֵת הוּא, וְאוֹמֵר (שמות כח): "וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בָּרָמָה בְּעִירוֹ"; וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהָרָמָה עִירוֹ? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁסָּפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּדֶרֶךְ שֶׁסָּפְדוּהוּ בָּרָמָה.

הַשָּׁלֵם

ז. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר? (שְׁמוּאֵל-א י, ב): "בְּלֶכְתְּךָ הַיּוֹם מֵעִמָּדִי וְגוֹ' בְּצָלְצַח", הֵיכָא מָצִינוּ שֶׁנִּקְבְּרָה רָחֵל בִּגְבוּל בִּנְיָמִין בְּצָלְצַח? וַהֲלֹא לֹא נִקְבְּרָה אֶלָּא בְּבֵית לָחֶם חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית לה): "וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת", וְאֵין אֶפְרָת אֶלָּא חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ה): "וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה", אֶלָּא אָמַר לוֹ, עַכְשָׁו שֶׁאֲנִי מְדַבֵּר עִמְּךָ הִנָּם עַל קְבָרוֹת רָחֵל אַתָּה הוֹלֵךְ, וְהֵן בָּאִין, וּמוֹצֵא אַתָּה אוֹתָן בִּגְבוּל בִּנְיָמִן בְּצָלְצַח. כֵּיוֹצֵא בְּדָבָר אַתָּה אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל א כב): "וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בַּגִּבְעָה תַּחַת הָאֶשֶׁל בָּרָמָה וַחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ", אִם בַּגִּבְעָה אֵין בָּרָמָה, וְאִם בָּרָמָה אֵין בַּגִּבְעָה, אֶלָּא מִי מַעֲמִיד רַגְלֵי שֶׁל שָׁאוּל בַּגִּבְעָה? בֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (תְּהִלִּים קכב): "עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִַם", אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? אֶלָּא מִי מַעֲמִיד רַגְלֵינוּ בַּמִּלְחָמָה? בָּתֵּי דִינִין שֶׁל דָּוִד שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם, כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (זְכַרְיָה יד): "יְסוֹב כָּל הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלִַם"; וַהֲלֹא נֶגֶב יְרוּשָׁלַיִם מִישׁוֹר הָיָה, וְגֶבַע וְרִמּוֹן מָקוֹם טְרָשִׁין וְקִפְקָסִין? אֶלָּא מַה גֶּבַע וְרִמּוֹן עֲתִידוֹת לִהְיוֹת מִישׁוֹר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם, כָּךְ כָּל אַרְצוֹת עֲתִידוֹת לִהְיוֹת מִישׁוֹר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם.

ח. כֵּיוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל-ב כא): "וְאֶת חֲמֻשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל אֵל וְגוֹ' הַמְּחֹלָתִי", הֵיכָן מְצִינוּ שֶׁנָּתְנָה מִיכַל לְעַדְרִיאֵל הַמְּחֹלָתִי? וַהֲלֹא לֹא נִתְּנָה אֶלָּא לְפַלְטִי בֶּן לַיִשׁ אֲשֶׁר מִגַּלִּים? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א כה): "וְשָׁאוּל נָתַן אֶת מִיכַל בִּתּוֹ אֵשֶׁת דָּוִד לְפַלְטִי בֶּן לַיִשׁ", אֶלָּא מַקִּישׁ נְשׂוּאֵי מִיכַל לְנִשּׂוּאֵי מֵרַב, מָה נְשׂוּאֵי מֵרַב בַּעֲבֵרָה - אַף נְשׂוּאֵי מִיכַל לְפַלְטִי בֶּן לַיִשׁ בַּעֲבֵרָה הָיָה.

ט. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסֵי: הָאֵיךְ נָשָׂא דָּוִד אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶן: לְאַחַר מִיתַת מֵרַב נְשָׂאָהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר:

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁלֹּא הָיוּ קְדוּשִׁין קְדוּשִׁין גְּמוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב ג): "וְתִנָּה אֶת אִשְׁתִּי אֵת מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי לִי" וְגוֹ'. כְּשֵׁם שֶׁלֹּא הָיוּ קְדוּשִׁין קְדוּשִׁין גְּמוּרִים, כָּךְ לֹא הָיוּ נְשׂוּאִין נְשׂוּאִין גְּמוּרִים. כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (שְׁמוּאֵל ב כא): "וְאֵת חֲמֵשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל וְגוֹ' הַמְּחֹלָתִי", וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל ב ו): "וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ וָלָד עַד יוֹם מוֹתָהּ", כֵּיצַד יִתְקַיְּמוּ שְׁנֵי כְתוּבִין הַלָּלוּ? אֱמוֹר מֵעַתָּה, בָּנִים שֶׁל מֵרַב הָיוּ, יְלָדָה מֵרַב וְגִדְּלָה מִיכַל אוֹתָן, וְנִקְרָא עַל שְׁמָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (רוּת ד): "וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יוּלַד בֵּן לְנָעֳמִי", וְאוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ג): "וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה" וְגוֹ'.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב): "בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַל יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת הָרָמָה" וְגוֹ', אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲלֹא אָסָא קָבַר אֶת בַּעְשָׁא בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ לְמַלְכוּתוֹ, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ? נֶגֶד שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה בְּמֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה עַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁתִּתְחַלֵּק, וּבַאֲחֲרוֹנָה עֲתִידָה שֶׁתַּחְזֹר לָהֶם, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה עַל מַלְכֵי אֲרָם, שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹטְנִין עַל יִשְׂרָאֵל, וּבַאֲחֲרוֹנָה עֲתִידִין לִפּוֹל בְּיַד בְּנֵי דָוִד, לְכָךְ נֶאֱמַר בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה לְמַלְכוּת אָסָא.

ב. "וַיָּמָת כִּדְבַר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה" (מְלָכִים ב א), אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲלֹא יְהוֹשָׁפָט מָלַךְ אַחֲרָיו חָמֵשׁ שָׁנִים! אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהָלַךְ יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה עִם אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְרָמוֹת גִּלְעָד, נִגְזְרָה גְּזֵרָה עַל יְהוֹשָׁפָט לְהָרֵג, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א כב): "וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת יְהוֹשָׁפָט" וְגוֹ', רָאוּי לְהָרֵג בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁבִּשְׂכָר זְעָקָה שֶׁזָּעַק תְּלָה לוֹ הַכָּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים וְהָיָה מוֹנִין לִבְנוֹ.

ג. "בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם" (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב כא). וּבַאֲחַזְיָהוּ בְּנוֹ מַהוּ אוֹמֵר? "בֶּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם" (שָׁם כב). וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ח): "בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ". אֱמוֹר מֵרַבִּי יוֹסֵי: וְכִי הַאִיךְ אֶפְשָׁר לְבֵן שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מֵאָבִיו עֶשְׂרִים שָׁנִים? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִשִּׂיא אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶת בִּתּוֹ שֶׁל עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט בְּנוֹ לְאִשָּׁה, נִגְזְרָה עַל מַלְכוּת דָּוִד שֶׁתִּכְלֶה עִם בֵּית אַחְאָב, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב כב): "וּמַאֲלֹהִים הָיְתָה תְּבוּסַת אֲחַזְיָהוּ" וְגוֹ', וְנִפְלוּ שְׁנֵיהֶם בּוֹ בַּיּוֹם זֶה עִם זֶה.

ד. כֵּיוֹצֵא בּוֹ (דִּבְרֵי הַיָּמִים-א ה): "כֻּלָּם נִתְיַחֲסוּ בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל", אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲלֹא עֲזַיָּה קָבַר אֶת יָרָבְעָם וְעוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים אַחֲרָיו, אֶלָּא כָּל אוֹתָן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה שֶׁהָיָה עֲזַיָּה הַמֶּלֶךְ מְצוֹרָע (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב כו) "יוֹתָם בְּנוֹ עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁוֵפֶט אֶת עַם הָאָרֶץ".

ה. עַד שֶׁלֹּא נִגְנַז אֵלִיָּהוּ – הָיְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְרֻבָּה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב ב): "וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל אֱלִישָׁע שֵׁב נָא פֹּה כִּי ה' שְׁלָחַנִי עַד בֵּית אֵל", מַהוּ אוֹמֵר (שָׁם)? "וַיֵּצְאוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל אֶל אֱלִישָׁע" וְגוֹ'. מַהוּ אוֹמֵר? (שָׁם): "וַיִּגְּשׁוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ וְגוֹ' כִּי ה' שְׁלָחַנִי הַיַּרְדֵּנָה" וְגוֹ', מַהוּ אוֹמֵר (שָׁם): "וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וְחָנוּ עָמוֹ וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל הַיַּרְדֵּן", יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָטִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וַחֲמִשִּׁים אִישׁ" וְגוֹ', יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְטַנִּים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֵידַעְתָּ כִּי הַיּוֹם ה' לוֹקֵחַ אֶת אֲדוֹנֶיךָ", 'אֲדוֹנֵינוּ' לֹא אָמְרוּ אֶלָּא 'אֲדוֹנֶיךָ' – מִלַּמֵּד שֶׁכֻּלָּם חֲבֵרָיו שֶׁל אֵלִיָּהוּ הָיוּ, וְהָיוּ שְׁקוּלִין כְּנֶגֶד אֵלִיָּהוּ, וּמִנַּיִן

הַשָּׁלֵם

שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מֵהֶן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ? שֶׁנֶּאֱמַר (שם): ״וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה נָא יֵשׁ אֶת עֲבָדֶיךָ חֲמִשָּׁה, חֲמִשִּׁים אֲנָשִׁים בְּנֵי חַיִל״ וְגוֹ׳. אֶפְשָׁר לִבְנֵי אָדָם, אֶמֶשׁ אוֹמְרִים ״הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם ה׳ לוֹקֵחַ אֶת אֲדוֹנֶיךָ״, וְעַכְשָׁו אוֹמְרִים ״יֵלְכוּ נָא וַיְבַקְשׁוּ אֶת אֲדוֹנֶיךָ״? אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מֵהֶן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שם): ״וַיִּפְצְרוּ בּוֹ עַד בּוֹשׁ וַיֹּאמֶר שַׁלְּחוּ״; מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ׳עַד בּוֹשׁ׳? מְלַמֵּד שֶׁהָיָה בּוֹשׁ מֵהֶם. דָּבָר אַחֵר, ״עַד בּוֹשׁ״, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״עַד בּוֹשׁ״? כְּלוֹמַר שֶׁנִּתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אֱלִישָׁע קָיֵם לֹא הָיוּ גְּדוּדֵי אֲרָם בָּאִין בִּגְבוּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים ב ו): ״וְלֹא יָסְפוּ גְדוּדֵי אֲרָם לָבֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל״, מִשֶּׁמֵּת אֱלִישָׁע מַהוּ אוֹמֵר (מְלָכִים ב יג): ״וַיָּמָת אֱלִישָׁע וַיְקַבְּרוּהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבוֹאוּ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל״.

זכריה פרק ה

א וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה מְגִלָּה
עָפָה: ב וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר אֲנִי
רֹאֶה מְגִלָּה עָפָה אָרְכָּהּ עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ
עֶשֶׂר בָּאַמָּה: ג וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת
עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ כִּי כָל־הַגֹּנֵב מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה
וְכָל־הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה: ד הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם
יְהוָה צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל־בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל־בֵּית
הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ
וְאֶת־עֵצָיו וְאֶת־אֲבָנָיו: ה וַיֵּצֵא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי
וַיֹּאמֶר אֵלַי שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה הַיּוֹצֵאת
הַזֹּאת: ו וָאֹמַר מַה־הִיא וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה
הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינָם בְּכָל־הָאָרֶץ: ז וְהִנֵּה
כִכַּר עוֹפֶרֶת נִשֵּׂאת וְזֹאת אִשָּׁה אַחַת יוֹשֶׁבֶת
בְּתוֹךְ הָאֵיפָה: ח וַיֹּאמֶר זֹאת הָרִשְׁעָה וַיַּשְׁלֵךְ
אֹתָהּ אֶל־תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־אֶבֶן הָעוֹפֶרֶת
אֶל־פִּיהָ: {ס} ט וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּהּ שְׁתַּיִם
נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם
כִּכַנְפֵי הַחֲסִידָה וַתִּשֶּׂאנָהּ אֶת־הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ
וּבֵין הַשָּׁמָיִם: י וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָה
הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת־הָאֵיפָה: יא וַיֹּאמֶר אֵלַי
לִבְנוֹת־לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וְהוּכַן וְהֻנִּיחָה שָׁם
עַל־מְכֻנָתָהּ: {ס}

זכריה פרק ו

א וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבַּע
מַרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הֶהָרִים וְהֶהָרִים הָרֵי
נְחֹשֶׁת: ב בַּמֶּרְכָּבָה הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים
וּבַמֶּרְכָּבָה הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים: ג וּבַמֶּרְכָּבָה
הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים לְבָנִים וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית
סוּסִים בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים: ד וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי: ה וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ
וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹצְאוֹת
מֵהִתְיַצֵּב עַל־אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ: ו אֲשֶׁר־בָּהּ
הַסּוּסִים הַשְּׁחֹרִים יֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן וְהַלְּבָנִים
יָצְאוּ אֶל־אַחֲרֵיהֶם וְהַבְּרֻדִּים יָצְאוּ אֶל־אֶרֶץ
הַתֵּימָן: ז וְהָאֲמֻצִּים יָצְאוּ וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת
לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ
וַיִּתְהַלְּכוּ בָּאָרֶץ: ח וַיִּזְעֶק אֹתִי וַיְדַבֵּר אֵלַי
לֵאמֹר רְאֵה הַיּוֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן הֵנִיחוּ אֶת־
רוּחִי בְּאֶרֶץ צָפוֹן: {ס} ט וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר: י לָקוֹחַ מֵאֵת הַגּוֹלָה מֵחֶלְדַּי וּמֵאֵת טוֹבִיָּה
וּמֵאֵת יְדַעְיָה וּבָאתָ אַתָּה בַּיּוֹם הַהוּא וּבָאתָ בֵּית
יֹאשִׁיָּה בֶן־צְפַנְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ מִבָּבֶל: יא וְלָקַחְתָּ
כֶּסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת וְשַׂמְתָּ בְּרֹאשׁ יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל: יב וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח
שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת־הֵיכַל
יְהוָה: יג וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־יִשָּׂא
הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ
וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם: יד וְהָעֲטָרֹת
תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וּלְיִדַעְיָה וּלְחֵן בֶּן־צְפַנְיָה
לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְהוָה: טו וּרְחוֹקִים | יָבֹאוּ וּבָנוּ
בְּהֵיכַל יְהוָה וִידַעְתֶּם כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי
אֲלֵיכֶם וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: {ס}

זכריה פרק ז

א וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה דְבַר־
יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי

בְּכִסְלֵו: **ב** וַיִּשְׁלַח֙ בֵּית־אֵ֔ל שַׂרְאֶ֖צֶר וְרֶ֣גֶם מֶ֑לֶךְ
וַאֲנָשָׁ֖יו לְחַלּ֥וֹת אֶת־פְּנֵ֖י יְהוָֽה: **ג** לֵאמֹ֞ר אֶל־
הַכֹּהֲנִ֣ים אֲשֶׁ֣ר לְבֵית־יְהוָ֗ה צְבָאוֹת֙ וְאֶל־הַנְּבִיאִ֔ים
לֵאמֹ֕ר הֲאֶבְכֶּ֥ה בַחֹ֖דֶשׁ הַנָּזֵ֑ר כַּאֲשֶׁ֥ר
עָשִׂ֖יתִי זֶ֥ה כַּמֶּ֛ה שָׁנִ֖ים: {פ}
ד וַיְהִ֣י דְבַר־יְהוָ֥ה צְבָאוֹת֖ אֵלַ֑י לֵאמֹ֥ר: **ה** אֱמֹ֞ר
אֶל־כָּל־עַ֣ם הָאָ֗רֶץ וְאֶל־הַכֹּהֲנִים֙ לֵאמֹ֔ר כִּֽי־צַמְתֶּ֥ם
וְסָפוֹד֙ בַּחֲמִישִׁ֣י וּבַשְּׁבִיעִ֔י וְזֶ֥ה שִׁבְעִ֖ים שָׁנָ֑ה הֲצ֥וֹם
צַמְתֶּ֖נִי אָֽנִי: **ו** וְכִ֤י תֹאכְלוּ֙ וְכִ֣י תִשְׁתּ֔וּ הֲלֹ֥וא אַתֶּ֖ם
הָאֹכְלִ֑ים וְאַתֶּ֖ם הַשֹּׁתִֽים: **ז** הֲלֹ֞וא אֶת־הַדְּבָרִ֣ים
אֲשֶׁ֣ר קָרָ֣א יְהוָ֗ה בְּיַד֙ הַנְּבִיאִ֣ים הָרִאשֹׁנִ֔ים בְּהְיֽוֹת
יְרוּשָׁלִַ֥ם יֹשֶׁ֛בֶת וּשְׁלֵוָ֖ה וְעָרֶ֑יהָ סְבִיבֹתֶ֗יהָ וְהַנֶּ֙גֶב֙
וְהַשְּׁפֵלָ֔ה יֹשֵֽׁב: {פ}
ח וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֶל־זְכַרְיָ֑ה לֵאמֹֽר: **ט** כֹּ֤ה אָמַר֙
יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ לֵאמֹ֖ר מִשְׁפַּ֣ט אֱמֶ֔ת שְׁפֹ֖טוּ וְחֶ֣סֶד
וְרַחֲמִ֑ים עֲשׂ֖וּ אִ֥ישׁ אֶת־אָחִֽיו: **י** וְאַלְמָנָ֤ה וְיָתוֹם֙ גֵּ֣ר
וְעָנִ֔י אַל־תַּעֲשֹׁ֖קוּ וְרָעַ֣ת אִ֤ישׁ אָחִיו֙ אַל־תַּחְשְׁב֣וּ
בִּלְבַבְכֶ֔ם: **יא** וַיְמָאֲנ֖וּ לְהַקְשִׁ֑יב וַיִּתְּנ֤וּ כָתֵף֙ סֹרֶ֔רֶת
וְאָזְנֵיהֶ֖ם הִכְבִּ֥ידוּ מִשְּׁמֽוֹעַ: **יב** וְלִבָּ֞ם שָׂ֣מוּ שָׁמִ֗יר
מִשְּׁמוֹעַ֙ אֶת־הַתּוֹרָ֔ה וְאֶת־הַדְּבָרִ֗ים אֲשֶׁ֨ר שָׁלַ֤ח
יְהוָה֙ צְבָאוֹת֔ בְּרוּחֹ֖ו בְּיַ֣ד הַנְּבִיאִ֣ים הָרִאשֹׁנִ֑ים וַיְהִ֗י
קֶ֚צֶף גָּד֣וֹל מֵאֵ֔ת יְהוָ֖ה צְבָאֽוֹת: **יג** וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁר־
קָרָ֤א וְלֹא֙ שָׁמְע֔וּ כֵּ֥ן יִקְרְא֖וּ וְלֹ֣א אֶשְׁמָ֑ע אָמַ֖ר יְהוָ֥ה
צְבָאֽוֹת: **יד** וְאֶסְעֲרֵ֣ם עַל֩ כָּל־הַגּוֹיִ֨ם אֲשֶׁ֜ר לֹא־
יְדָע֗וּם וְהָאָ֙רֶץ֙ נָשַׁ֣מָּה אַחֲרֵיהֶ֔ם מֵעֹבֵ֖ר וּמָשָׁ֑ב
וַיָּשִׂ֥ימוּ אֶֽרֶץ־חֶמְדָּ֖ה לְשַׁמָּֽה: {פ}

זכריה פרק ח

א וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה צְבָאֽוֹת֑ לֵאמֹֽר: **ב** כֹּ֤ה אָמַר֙
יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ קִנֵּ֥אתִי לְצִיּ֖וֹן קִנְאָ֣ה גְדוֹלָ֑ה וְחֵמָ֥ה
גְדוֹלָ֖ה קִנֵּ֥אתִי לָֽהּ: **ג** כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה שַׁ֣בְתִּי אֶל־
צִיּ֔וֹן וְשָׁכַנְתִּי֙ בְּתוֹךְ֙ יְרוּשָׁלִַ֔ם וְנִקְרְאָ֥ה יְרוּשָׁלִַ֖ם עִ֣יר
הָאֱמֶ֑ת וְהַר־יְהוָ֥ה צְבָאוֹת֖ הַ֥ר הַקֹּֽדֶשׁ: {ס} **ד** כֹּ֤ה
אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ עֹ֚ד יֵשְׁב֣וּ זְקֵנִ֔ים וּזְקֵנ֖וֹת
בִּרְחֹבֹ֣ות יְרוּשָׁלִָ֑ם וְאִ֣ישׁ מִשְׁעַנְתּ֗וֹ בְּיָד֙וֹ֙ מֵרֹ֣ב
יָמִֽים: **ה** וּרְחֹבֹ֥ות הָעִ֖יר יִמָּלְא֑וּ יְלָדִ֥ים וְיַלְדֹ֖ות
מְשַׂחֲקִ֥ים בִּרְחֹבֹתֶֽיהָ: {ס} **ו** כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה
צְבָאוֹת֔ כִּ֣י יִפָּלֵ֔א בְּעֵינֵ֖י שְׁאֵרִ֣ית הָעָ֣ם הַזֶּ֣ה בַּיָּמִ֣ים
הָהֵ֑ם גַּם־בְּעֵינַ֖י יִפָּלֵ֥א נְאֻם־יְהוָ֖ה צְבָאֽוֹת: {פ}
ז כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ הִנְנִ֥י מוֹשִׁ֖יעַ אֶת־עַמִּ֑י
מֵאֶ֣רֶץ מִזְרָ֔ח וּמֵאֶ֖רֶץ מְבֹ֥וא הַשָּֽׁמֶשׁ: **ח** וְהֵבֵאתִ֔י
אוֹתָ֖ם וְשָׁכְנ֣וּ בְתוֹךְ֙ יְרוּשָׁלִָ֔ם וְהָי֥וּ לִ֖י לְעָ֑ם וַאֲנִ֣י
אֶהְיֶ֤ה לָהֶם֙ לֵֽאלֹהִ֔ים בֶּאֱמֶ֥ת וּבְצֶדָקָֽה:
{ס} **ט** כֹּה־אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ תֶּחֱזַ֖קְנָה יְדֵיכֶ֑ם
הַשֹּׁמְעִ֣ים בַּיָּמִ֗ים הָאֵ֛לֶּה אֵ֥ת הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה מִפִּי֙
הַנְּבִיאִ֔ים אֲשֶׁ֥ר בְּיֹ֖ום יֻסַּ֣ד בֵּית־יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔
הַהֵיכָ֖ל לְהִבָּנֽוֹת: **י** כִּ֣י לִפְנֵ֣י הַיָּמִ֗ים הָהֵם֙ שְׂכַ֣ר
הָאָדָ֔ם לֹ֥א נִהְיָ֖ה וּשְׂכַ֣ר הַבְּהֵמָ֑ה אֵינֶ֣נָּה וְלַיּוֹצֵ֤א
וְלַבָּא֙ אֵין־שָׁל֔וֹם מִן־הַצָּ֖ר וַאֲשַׁלַּ֣ח אֶת־כָּל־הָאָדָ֑ם
אִ֖ישׁ בְּרֵעֵֽהוּ: **יא** וְעַתָּ֥ה לֹ֛א כַּיָּמִ֥ים הָרִאשֹׁנִ֖ים אֲנִ֑י
לִשְׁאֵרִ֣ית הָעָ֔ם הַזֶּ֖ה נְאֻם־יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת: **יב** כִּֽי־
זֶ֣רַע הַשָּׁלֹ֗ום הַגֶּ֙פֶן֙ תִּתֵּ֣ן פִּרְיָ֔הּ וְהָאָ֙רֶץ֙ תִּתֵּ֣ן אֶת־
יְבוּלָ֔הּ וְהַשָּׁמַ֖יִם יִתְּנ֣וּ טַלָּ֑ם וְהִנְחַלְתִּ֞י אֶת־שְׁאֵרִ֣ית
הָעָ֗ם הַזֶּה֙ אֵ֚ת כָּל־אֵ֔לֶּה: **יג** וְהָיָ֗ה כַּאֲשֶׁ֤ר הֱיִיתֶם֙
קְלָלָ֣ה בַּגּוֹיִ֔ם בֵּ֖ית יְהוּדָ֣ה וּבֵית֣ יִשְׂרָאֵ֑ל כֵּ֚ן אוֹשִׁ֣יעַ
אֶתְכֶ֔ם וִהְיִיתֶ֥ם בְּרָכָ֖ה אַל־תִּירָ֑אוּ תֶּחֱזַ֖קְנָה
יְדֵיכֶֽם: {ס} **יד** כִּֽי כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֔ כַּאֲשֶׁ֣ר
זָמַ֔מְתִּי לְהָרַ֥ע לָכֶ֖ם בְּהַקְצִ֣יף אֲבֹתֵיכֶ֑ם אֹתִ֥י אָמַ֖ר
יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת֙ וְלֹ֣א נִחָ֔מְתִּי: **טו** כֵּ֣ן שַׁ֤בְתִּי זָמַ֙מְתִּי֙
בַּיָּמִ֣ים הָאֵ֔לֶּה לְהֵיטִ֖יב אֶת־יְרוּשָׁלִַ֑ם וְאֶת־בֵּ֣ית

יְהוּדָה אַל־תִּירָאוּ: **טז** אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם
שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם: **יז** וְאִישׁ | אֶת־רָעַת רֵעֵהוּ אַל־
תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל־תֶּאֱהָבוּ כִּי
אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי נְאֻם־יְהוָה:
{ס} **יח** וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי
לֵאמֹר: **יט** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי
וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה
לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמוֹעֲדִים טוֹבִים
וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהֵבוּ: {פ}
כ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֲד אֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים
וְיֹשְׁבֵי עָרִים רַבּוֹת: **כא** וְהָלְכוּ יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־
אַחַת לֵאמֹר נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וּלְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלְכָה גַּם־
אָנִי: **כב** וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ
אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלִָם וּלְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי
יְהוָה: {ס} **כג** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת בַּיָּמִים
הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשֹׁנוֹת
הַגּוֹיִם וְהֶחֱזִיקוּ בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה
עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם: {ס}

זכריה פרק ט

א מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ וְדַמֶּשֶׂק מְנֻחָתוֹ
כִּי לַיהוָה עֵין אָדָם וְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **ב** וְגַם־
חֲמָת תִּגְבָּל־בָּהּ צֹר וְצִידוֹן כִּי חָכְמָה
מְאֹד: **ג** וַתִּבֶן צֹר מָצוֹר לָהּ וַתִּצְבֹּר־כֶּסֶף כֶּעָפָר
וְחָרוּץ כְּטִיט חוּצוֹת: **ד** הִנֵּה אֲדֹנָי יוֹרִשֶּׁנָּה וְהִכָּה
בַיָּם חֵילָהּ וְהִיא בָּאֵשׁ תֵּאָכֵל: **ה** תֵּרֶא אַשְׁקְלוֹן
וְתִירָא וְעַזָּה וְתָחֵיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן כִּי־הֹבִישׁ מִבְטָהּ
וְאָבַד מֶלֶךְ מֵעַזָּה וְאַשְׁקְלוֹן לֹא תֵשֵׁב: **ו** וְיָשַׁב
מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גְּאוֹן
פְּלִשְׁתִּים: **ז** וַהֲסִרֹתִי דָמָיו מִפִּיו וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין
שִׁנָּיו וְנִשְׁאַר גַּם־הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלֶּף
בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי: **ח** וְחָנִיתִי לְבֵיתִי מִצָּבָהּ
מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וְלֹא־יַעֲבָר עֲלֵיהֶם עוֹד נֹגֵשׂ כִּי עַתָּה
רָאִיתִי בְעֵינָי: {ס} **ט** גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי
בַּת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע
הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־
אֲתֹנוֹת: **י** וְהִכְרַתִּי־רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלִַם
וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ
מַיִם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ: **יא** גַּם־אַתְּ
בְּדַם־בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר אֵין מַיִם
בּוֹ: **יב** שׁוּבוּ לְבִצָרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַּם־הַיּוֹם
מַגִּיד מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ: **יג** כִּי־דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה
קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל־
בָּנַיִךְ יָוָן וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב גִּבּוֹר: **יד** וַיהוָה עֲלֵיהֶם
יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יְהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע
וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: **טו** יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם
וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי־קֶלַע וְשָׁתוּ הָמוּ כְּמוֹ־יָיִן
וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק כְּזָוִיוֹת מִזְבֵּחַ: **טז** וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן עַמּוֹ כִּי אַבְנֵי־נֵזֶר
מִתְנוֹסְסוֹת עַל־אַדְמָתוֹ: **יז** כִּי מַה־טּוּבוֹ וּמַה־יָּפְיוֹ
דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב בְּתֻלוֹת:

זכריה פרק י

א שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה
חֲזִיזִים וּמְטַר־גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב
בַּשָּׂדֶה: **ב** כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ־אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ
שֶׁקֶר וַחֲלֹמוֹת הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן עַל־כֵּן
נָסְעוּ כְמוֹ־צֹאן יַעֲנוּ כִּי־אֵין רֹעֶה: {פ}

ג עַל־הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל־הֶעַתּוּדִים אֶפְקֹוד
כִּי־פָקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־עֲדָרוֹ אֶת־בֵּית יְהוּדָה
וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה: **ד** מִמֶּנּוּ פִּנָּה
מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָּל־
נוֹגֵשׂ יַחְדָּו: **ה** וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת
בַּמִּלְחָמָה וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ רֹכְבֵי
סוּסִים: **ו** וְגִבַּרְתִּי | אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית
יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר
לֹא־זְנַחְתִּים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם: **ז** וְהָיוּ
כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ־יָיִן וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ
וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם בַּיהוָה: **ח** אֶשְׁרְקָה לָהֶם
וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ: **ט** וְאֶזְרָעֵם
בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם
וְשָׁבוּ: **י** וַהֲשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר
אֲקַבְּצֵם וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא
יִמָּצֵא לָהֶם: **יא** וְעָבַר בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים
וְהֹבְּישׁוּ כָּל מְצוּלוֹת יְאֹר וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט
מִצְרַיִם יָסוּר: **יב** וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ
נְאֻם יְהוָה: {פ}

זכריה פרק יא

א פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ
בַּאֲרָזֶיךָ: **ב** הֵילֵל בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּרִים
שֻׁדָּדוּ הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר
הַבָּצוּר: **ג** קוֹל יְלֶלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה
אַדַּרְתָּם קוֹל שַׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי שֻׁדַּד גְּאוֹן הַיַּרְדֵּן:
{פ}

ד כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי רְעֵה אֶת־צֹאן
הַהֲרֵגָה: **ה** אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן יַהַרְגֵן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ
וּמֹכְרֵיהֶן יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה וַאֶעְשָׁר וְרֹעֵיהֶם לֹא
יַחְמֹול עֲלֵיהֶן: **ו** כִּי לֹא אֶחְמֹול עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה וְהִנֵּה אֲנִי מַמְצִיא אֶת־הָאָדָם
אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ וּבְיַד מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ אֶת־הָאָרֶץ
וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם: **ז** וָאֶרְעֶה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן
עֲנִיֵּי הַצֹּאן וָאֶקַּח־לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי
נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת־
הַצֹּאן: **ח** וָאַכְחֵד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד
וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה
בִּי: **ט** וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה תָּמוּת
וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה
אֶת־בְּשַׂר רְעוּתָהּ: **י** וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם
וָאֶגְדַּע אֹתוֹ לְהָפֵיר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־
כָּל־הָעַמִּים: **יא** וַתֻּפַר בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵּן עֲנִיֵּי
הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא:
{ס} **יב** וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ
שְׂכָרִי וְאִם־לָא | חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי
שְׁלֹשִׁים כָּסֶף: **יג** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־
הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקְחָה
שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל־
הַיּוֹצֵר: **יד** וָאֶגְדַּע אֶת־מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֶת הַחֹבְלִים
לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל: {פ}
טו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד קַח־לְךָ כְּלִי רֹעֶה
אֱוִלִי: **טז** כִּי הִנֵּה־אָנֹכִי מֵקִים רֹעֶה בָּאָרֶץ
הַנִּכְחָדוֹת לֹא־יִפְקֹד הַנַּעַר לֹא־יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת
לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה
יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן יְפָרֵק: **יז** הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי
הַצֹּאן חֶרֶב עַל־זְרוֹעוֹ וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ
תִּיבָשׁ וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה: {פ}

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת צו

יום **ראשון**	**יד** 24	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא כה ירושלמי: עירובין י תוספתא: סוטה ו נ"ך: זכריה ה	**פורים** עלות השחר (72 דק) ... 4:24 | חצות היום ..... 11:44 נץ החמה ..... 5:36 | שקיעה ..... 5:52 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:03 | צאת הכוכבים ..... 6:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:40 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:04
יום **שני**	**טו** 25	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא כו ירושלמי: עירובין יא תוספתא: סוטה ז נ"ך: זכריה ו	**שושן פורים** עלות השחר (72 דק) ... 4:23 | חצות היום ..... 11:44 נץ החמה ..... 5:35 | שקיעה ..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:03 | צאת הכוכבים ..... 6:07 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:39 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:05
יום **שלישי**	**טז** 26	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא כז ירושלמי: עירובין יב תוספתא: סוטה ח נ"ך: זכריה ז	עלות השחר (72 דק) ... 4:22 | חצות היום ..... 11:44 נץ החמה ..... 5:34 | שקיעה ..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:02 | צאת הכוכבים ..... 6:08 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:39 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:05
יום **רביעי**	**יז** 27	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא כח ירושלמי: עירובין יג תוספתא: סוטה ט נ"ך: זכריה ח	עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 11:43 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:01 | צאת הכוכבים ..... 6:09 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:38 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:06
יום **חמישי**	**יח** 28	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא כט ירושלמי: עירובין יד תוספתא: סוטה י נ"ך: זכריה ט	עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 11:43 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:00 | צאת הכוכבים ..... 6:09 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:37 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:07
יום **ששי**	**יט** 29	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא ל ירושלמי: עירובין טו תוספתא: סוטה יא נ"ך: זכריה י	**ערב שבת קודש** (תחילת שעון קיץ) עלות השחר (72 דק) ... 5:18 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:30 | שקיעה ..... 6:55 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:59 | צאת הכוכבים ..... 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:36 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:07 הדלקת נרות (40 דק): 6:15 (20 דק): 6:35
שב"ק	**כ** 30	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לא ירושלמי: עירובין טז תוספתא: סוטה יב נ"ך: זכריה יא	**שבת קודש פרשת צו, פרה** עלות השחר (72 דק) ... 5:16 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:28 | שקיעה ..... 6:56 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:58 | צאת הכוכבים ..... 7:11 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:35 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:08 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:08

אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת סוֹד הַהִתְחַדְּשׁוּת הוּא הָיָה נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו! אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת: אֵין קֶשֶׁר בֵּין הַמְּצִיאוּת הָעַכְשָׁוִית, לְבֵין מַה שֶּׁקָּרָה אֶתְמוֹל, שִׁלְשׁוֹם, לִפְנֵי חֹדֶשׁ, לִפְנֵי שָׁנָה, אֵין לָזֶה שׁוּם מַשְׁמָעוּת לְעַכְשָׁו! עַכְשָׁו נוֹלַדְתִּי וְהִתְחַדַּשְׁתִּי, וְאֵין לִי שׁוּם עֶבֶר כְּלָל! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)